

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
Estonian Chamber of Commerce and Industry
Эстонская Торгово-Промышленная Палата

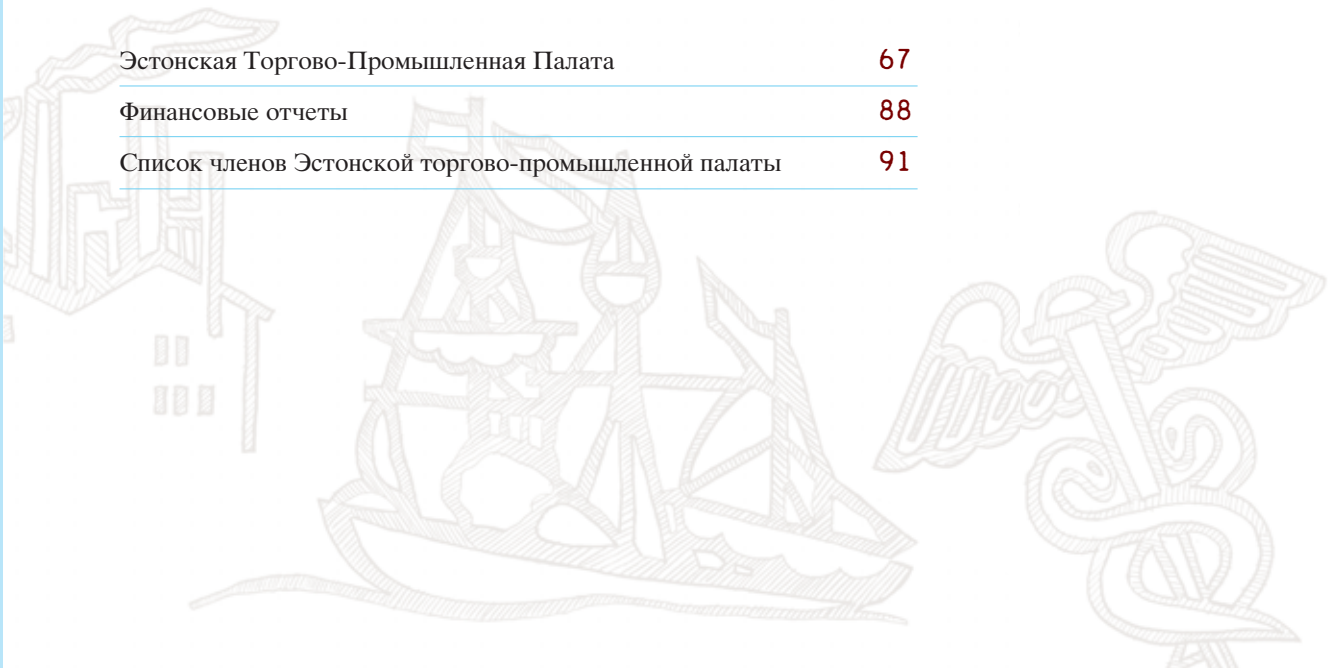
2008

Tallinn • 2009

The background features several light blue line-art illustrations. On the left, there is a large gear. In the center, there is a stylized factory with smoke rising from its chimneys. On the right, there is a three-masted sailing ship. The year '2008' is printed in orange in the center of the page. At the bottom, there is a solid blue horizontal bar.

SISUKORD • CONTENTS • СОДЕРЖАНИЕ

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	3
Finantsaruanded	40
Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmete nimekiri	91
<hr/>	
Estonian Chamber of Commerce and Industry	43
Financial Reports	64
Members' Directory of the ECCI	91
<hr/>	
Эстонская Торгово-Промышленная Палата	67
Финансовые отчеты	88
Список членов Эстонской торгово-промышленной палаты	91

AASTARAAMAT

2008

ÜHE KASVUPERIOODI LÕPP

Aastal 2008 oli Eestis majanduskasv üle pika aja negatiivne. 2007. aastal alanud majanduse jahtumine langes 2008 sügisel väga ebasobivalt kokku globaalse finantskriisiga ja olukorras, kus Eesti majandus hädasti vajab kasvamiseks lisavahendeid, on nende kättesaadavus äärmiselt piiratud.

Miks tabas majanduslangus meid nii kiiresti ja valusalt? Tagasivaates on ilmselge, et nii era- kui ka avalikus sektoris aset leidnud tormiline kasv ei olnud jätkusuutlik ning tuli tuleviku arvelt ehk tänase kriisi hinnaga. Mitu aastat järjest oli palkade kasv kiirem tootlikkuse kasvust. See viis tasakaalust välja ja võimendas liialt eraisikute laenuvõimet ning sisetarbimist. Ka ettevõtlusesse voolas raha sisse rohkem, kui konservatiivne vaade oleks lubanud. Erasektori välisvõlg on Eestis aastateks väga kõrge ning selle teenindamine sunnib ettevõtteid oma tegevusi efektiivsemaks muutma, otsima uusi ekspordivõimalusi ning eraisikuid säästma.

TOOMAS LUMAN

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA JUHATUSE ESIMEES

Kiirest kasvust saame rääkida ka avaliku sektori kulutuste puhul. Viimaste riigikogu valimiste järgsel perioodil kasvas riigieelarve samuti kiiremini kui majandus. Valimislubaduste täitmine oli kerge. Nii nagu mitmed ettevõtjad ei tulnud toime peadpööritava kasvuga, ei tulnud sellega toime ka riik. On ilmselge, et kiire eelarvekasvu tingimustes vähenes ka avaliku sektori efektiivsus. Nii kesk- kui omavalitsuste tasandil ei suudetud kulutustega piiri pidada. Selle tulemuseks on tänased valusad eelarvekärped.

2009 läheb loodetavasti ajalukku efektiivsuse kasvatamise aastana. Ettevõtted peavad konkurentsivõime säilitamiseks kohandama oma kulubaasi vastavaks kiiresti kahanenud tulubaasile. Nõudluse taastumine võib nii kodu- kui eksporditurgudel võtta aastaid. Kohati on kulubaasi vajalik langetada kolmandiku võrra.

Avalik sektor ei erine selles osas ettevõtlusest. Kui soovime täita ühisraha euro kasutuselevõtu kriteeriume ja seda me ju ometi soovime, sest ainult see lõpetab spekulatsioonid krooni võimaliku devalveerimise teemal, siis tuleb ka riigi kulutused viia vastavusse vähenenud maksulaekumistega. Toimetulek suurenevate kulutustega töötutele ja sotsiaalvaldkonnale teevad riigivalitsemise veelgi keerulisemaks. Reformid haridus- ja halduskorralduses, aktiivne välisinvestorite otsimine, stabiilse majanduskeskkonna säilitamine ja üldine efektiivsuse kasv – need on tänased ettevõtjate soovid ja soovitud riigile.

2009. aasta ülesanne on ellu jääda ja panna alus uuele majanduskasvule, mis ei saa enam toetuda odaval ja kergesti kättesaadaval laenurahal, vaid parematel äriplaanidel ja suuremal efektiivsusel, mis lõppkokkuvõttes tagab oluliselt suurema lisandväärtuse loomise Eesti majanduses. ○

2008. AASTA KOKKUVÖTTES

K

ui keegi peaks kauges tulevikus küsima, mis juhtus Eesti majanduses aastal 2008, mis te vastaksite? Mulle tundub, et see aasta jääb meelde nii nagu 1997 või selle järgnenud 1998, ehk aastana, mil miski polnud kerge peale segadusse sattumise. Samas on lihtne näha seda aastat ka väga tõise ja sisukana. Kaubanduskoja tegemiste vaatevinklist kohe päris kindlasti. Mõni asi on võtnud pöördeid, mida ei oleks ettegi osanud arvata ja suur hulk tegemisi on läinud plaanitud suunas ja mahus.

2008. aasta Kaubanduskoja majanduspoliitilistest tegevustest saame olulisemana välja tuua:

- Eesti ettevõtete tulumaksusüsteemi säilimine muutumatuna.
- 2009. aasta juulist jõustuv uus töölepinguseadus, mis lisaks suuremale paindlikkusele kaotab ära väikeettevõtete senise diskrimineerimise töötuskindlustuse hüvitiste kasutamisel.
- Uus saneerimisseadus loob senise likvideeriva pankrotimenetluse kõrvale ka ettevõtete tervendamise võimaluse.

- Alustatud on olulisi protsesse nii ettevõtete aruandluskohustuste lihtsustamiseks kui ka põhjendamatu tegevuspiirangute ülevaatamiseks.
- Kuigi kõiki ähvardanud maksutõuse ei olnud võimalik takistada, jäid suuremad neist siiski teostumata ja suhteliselt stabiilne maksukeskkond püsima.
- Aktiivne kaasaraäkimine haridustemaatika valdkonnas on olnud tulemuslik, nagu ka meie üle-eestilised koolitussarjad „Märka võimalusi” või majandusõpetajatele mõeldud koolitussari „Ettevõtluse eduks”.

Kõik need ja kümned väikesed teemad nõudsid valvsust ja aktiivset dialoogi nii ministeeriumite, valitsuse kui parlamendiga. Ettevõtjasõbraliku keskkonna hoidmine ning ettevõtluse huvide esindamine ja kaitse on majandusele rasketel aegadel saamas uut tähendust ja meie roll on olulisest kasvanud.

Kaubanduskoja teenuste ja info pakkumine oli varasemast veelgi aktiivsem. Kokku osutasime 2008.

SIIM RAIE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA PEADIREKTOR

aastal 16 593 teenust, neist 91% – 15 157 Kaubanduskoja liikmetele. Valdav osa teenustest oli suunatud ekspordivõimaluste tutvustamisele ning väliskaubanduse edendamisele laiemas mõttes:

- Igakülgne toetus uuendustele ja ekspordile arvukate koolituste ja nõustamise kaasabil nii Tallinnas, kui regioonides.
- Ellukutsutud Ekspordi Akadeemia (EA) – loengute ja arutelude foorum omandamiseks uusi teadmisi ja oskusi ning laiendamaks juhtivate eksporditööri suhtevõrgustikku.
- 2008. aasta algusest oleme 40 riiki ja 600 organisatsiooni hõlmava võrgustiku Enterprise Europe Network (EEN) koordinaator Eestis, mille eesmärk on läbi ettevõtlast toetavate teenuste tõsta väikese ja keskmise suurusega ettevõtete konkurentsivõimet.
- Peame väga oluliseks konkurentsivõime mõõtmist, kasvatamist ja tunnustamist läbi konkursi Eesti Ettevõtete Konkurentsivõime Edetabel, mille tulemuste kajastamiseks sai loodud konkurentsiportaali www.konkurents.ee.
- Arvestades liikmete huve ja vajadusi korraldasime sihtturumaade seminare ja ärivisiite, temaatilisi koolitusi, vahendasime kontakte ja koostöövõimalusi erinevate sihtturumaadega.
- Kõrgetasemelisi Eesti presidenti või peaministrit saatvaid äridelegatsioone toimus 8 (USA, Iirimaa, Suurbritannia, Wales, Gruusia, Türgi, Horvaatia, Saksamaa, Soome).
- Korraldati 10 kontaktpäeva.
- Vastati enam kui 1000 ettevõtja päringule (tolli-temaatika, maksud, väliskaubandus, EL seadusandlus).
- Väliskontakte vahendati EEN võrgustiku raames 144 Eesti ettevõtjale.
- Väljastati 37 ATA-märkmikku (Venemaa, Valgevene, Norra, Hiina, Türgi, USA, Austraalia, Šveits, Ukraina).

Huvitavat ja kasulikku leidsid endale enamik liikmeid, kelle arv aasta lõpuks oli rekordiline – 3657. ◯

KAUBANDUSKOJA LIIKESKOND

■ LIIKMESETTEVÖTETE JAGUNEMINE

Aasta 2008 oli Kaubanduskoja liikmeskonnale kasvu-aasta – aasta alguses oli liikmeid 3616 ja lõpus 3657. Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmeks astus 376 uut ettevõtet. Liikmeskonnast arvati välja 336 liiget. Neist 127 arvati välja likvideerimise, reorganiseerimise jms tõttu ning 209 liikmekohuste täitmata jätmise või omal soovil väljaarvamise tõttu. Netokasvuks kujunes 40 liiget. ○

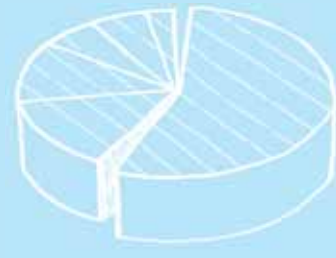
LIIKMESETTEVÖTETE
JAGUNEMINE NENDE SUURUSE
(TÖÖTAJATE ARVU) JÄRGI

■ 1-9 töötajat	47%
■ 10-49 töötajat	35%
■ 50-249 töötajat	15%
■ 250 ja enam töötajat	3%

LIIKMESETTEVÖTETE
JAGUNEMINE
TEGEVUSALADE KAUPA

■ Tööstus	29,3%
■ Kaubandus	27,1%
hulgikaubandus	73,1%
jaekaubandus	15,4%
mootorsõidukid ja -kütus	10,9%
■ Ehitus	8,6%
■ Transport ja side	7,9%
■ Kinnisvara	3%
■ Pangandus, kindlustus	2%
■ IT	2%
■ Hotellid, restoranid, turism	1,8%
■ Põllumajandus ja kalapüük	1,1%
■ Muu	17,2%

LIIKMESETTEVÖTETE
JAGUNEMINE
PIIRKONNITI

■ Tallinn	58%
■ Harju-, Rapla- ja Järvamaa	15%
■ Jõgeva-, Põlva-, Tartu-, Võru- ja Valgamaa	12%
■ Pärnu- ja Viljandimaa	6%
■ Ida- ja Lääne-Virumaa	6%
■ Lääne-, Saare- ja Hiiumaa	3%

tulumaksusüsteem jääb *de facto* ka edaspidi kestma. Sügisesed uudised Euroopa Kohtust kinnitasid meie seisukohta, et Eesti senine tulumaksusüsteem on Euroopa Liidu reeglitega kooskõlas ja olulisi muutuseid ei vaja. Osaliselt ka eelarvevaidlustest tingituna otsustas riik seepeale, et algselt 2009. aasta alguseks plaanitud muudatused lükatakse sootuks edasi. Ettevõtjatele tähendas see veelgi vähem muudatusi ja senise süsteemi säilimist.

Võitluses bürokraatia kasvuga võis 2008. aastal näha positiivseid märke ka riigi poolt. Astuti samme selleks, et tulevikus vähendada majandusaasta aruannete ja statistikat puudutavate aruannete ja andmete esitamiseiga seotud halduskoormust ettevõtjatele. Need protsessid jätkuvad ka 2009. aastal. Olles juba mõnda aega rõhutanud vajadust vaadata üle kõikvõimalike tegevuslubade, litsentside ja registreeringute nõuded ning nende sisuline vajadus, oli aasta lõpus positiivne näha, et riik selles suunas samme otsustas astuda.

2008. aastal töötasime palju selle nimel, et Euroopa Liidust Eestile aastateks 2007–2013 eraldatud vahendid toetusmeetmeteks võimalikult kiiresti kasutusele võetaks ning need ka ettevõtjatele abiks oleksid. Rakendus ettevõtjatele suunatud tehnoloogiainvesteeringu toetus, mille vajadust erinevate uuringute alusel juba 2005. aastal riigile rõhutasime.

Muud olulisemad teemad, valdkonnad ja eelnõud, millega 2008. aastal töötasime, olid järgmised: käibemaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muudatused, audiitortegevuse seadus, raamatupidamise seaduse muudatused, riigivaraseadus, kemikaaliseaduse muudatused, mitmed EL toetusmeetmete tingimuste eelnõud, äriseadustiku muudatused, ehitusseaduse muudatused, energiamärgise vormi ja väljastamise korra eelnõu, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja võlaõigusseaduse muudatused, hasartmängu ja hasartmängumaksu seadus, tuleohutuse seadus, saneerimisseadus jpt.

Lisaks siseriiklikele regulatsioonidele ja teemadele tuli ettevõtjate seisukohti esitada ja kaitsta ka mitmete Euroopa tasandi õigusaktide puhul – direktiivi eelnõu, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet, Euroopa Komisjoni Väikeettevõtluse algatus ehk *Small Business Act*, direktiivi eelnõu finantsteenuste käibemaksustamise kohta, Euroopa Parlamendi algatus esitavate kataloogipettustega võitlemisel jne. Jätkuvalt osalesime ka mitmetes tööühmades, mis olid kokku kutsutud, kas mõne seaduse muutmiseks või ettevõtetele olulise teema arutamiseks (töölepinguseadus, ettevõtete konkurentsivõime suurendamise kava, ökomärgise tingimused, ettevõtete aruandluskohustuste lihtsustamine, keskkonnaõiguse ja majandushaldusõiguse kodifitseerimine jne). Peale eelnimetatute andsime arvamusi ja esitasime seisukohti veel ligi 50 Eesti ja EL õigusakti eelnõu kohta.

Jätkus aktiivne koostöö meediaga. Eriti tihedaks kujunes see Eesti Päevalehe Ärilehega, mille veergudes „Bürokraatia” ja „Juristi nõuanne” ilmusid perioodiliselt osakonna töötajate artiklid.

Jätkasime aktiivselt oma liikmete õigusala nõustamist nii koolituste (nt maksumuudatused) kui ka muude konsultatsioonide kaudu. Aasta jooksul osutasime 152 registreeritud teenust. ◯

KAUBANDUSKOJA ARBITRAAŽIKOHTU TEGEVUS

F

ärjest enam võetakse Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohtuga ühendust ja palutakse informatsiooni ning selgitusi arbitraažimenetluse kohta enne lepingute sõlmimist. Peamised põhjused, miks arbitraažiklausel lepingusse lisada, on vahekohtumenetluse kiirus ja konfidentsiaalsus. Alates 2009. aasta 1. jaanuarist võib üheks arbitraažiklausli lisamise põhjuseks lugeda ka menetluse odavust – riigilõivud tavakohtutes tõusid nimetatud kuupeavast pea kahekordseks.

2008. aasta 1. jaanuarist jõustus Arbitraažikohtu reglemendi uus redaktsioon, mille Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatus kinnitas 2007. aasta 13. detsembril. Reglement muutus selgemaks nii sisult kui ka vormilt ning viidi vastavusse 2006. aasta alguses jõustunud tsiviilkohtumenetluse seadustikuga. Reglemendi uue redaktsiooniga saab tutvuda Kaubanduskoja veebilehel www.koda.ee.

Vaidluste lahendamine arbitraažikohtutes on muutunud äärmiselt populaarseks. Üha enam kasutatakse arbitraažiga seondult lühendit EDR (*Effective dispute resolving*) ehk efektiivsed vaidluste lahendamise meetodid, kuna vaidlevad pooled saavad tööpoolest kiiresti ja väiksemate kuludega lõpliku otsuse ning tavakohtu koormus väheneb.

2008. aastal laekus Arbitraažikohtule 23 hagiavaldust. Vaidluse lõplikuks lahendamiseks anti vahekohtule üle 21 hagiastja materjalid (sh 2007. aastal menetlusele võetud asjad). Tagastati hagematerjale aga rekordiliselt vähe – vaid neljal juhul. Kahes asjas said pooled kokkuleppele enne vaidlust lahendava vahekohtu moodustamist, ühel juhul lõpetati menetlus seoses kostja pankroti väljakuulutamisega ning ühel korral tagastati materjalid hagejale, kuna hageja ei tasunud arbitraažimaksu.

Suurem osa vaidlustest olid sel aastal rahvusvahelised, vaid kümnel korral olid mõlemad pooled pärit Eestist. Rahvusvahelistes vaidlustes olid osapoolteks äriühingud Leedust, Lätist, Itaaliast, Soomest, Saksamaalt ja Venemaalt. Vaidlused olid põhiliselt seotud lepingutega. Ostu-müügi lepingutest tulenes ligemale kolmandik ning laenulepingutest ligi pool vaidlustest, ülejäänud olid seotud rendi-, erastamis-, tarne, jm lepingutega. Vahekohtul paluti mõista välja saamata jäänud tulu, tekitatud kahju, tunnustada lepingust taganemist ning lepingu ülesütlemise õigusvastasust, lepingu ülesütlemise tühisust.

2007. aastal Arbitraažikohtule laekunud ja siis pooleli jäänud hagiastjades jõuti 2008. aastal menetlusega lõpuni. ◦

ETTEVÖTJATELE OSUTATUD TEENUSED

A

astal 2008 oli osutatud teenuste maht jätkuvalt kõrge kõikide teenusegruppide löikes. Korraldati palju seminare, koolitusi ja äridelegatsioone välisriikidesse ning võrreldes eelneva aastaga kasvas oluliselt väljastatud väliskaubandusdokumentide arv.

Kokku osutasime 2008. aastal 16 593 teenust, neist 91% – 15 157 Kaubanduskoja liikmetele. Valdav osa teenustest oli suunatud ekspordivõimaluste tutvustamisele ja väliskaubanduse edendamisele laiemas mõttes.

Alates 1. jaanuarist 2008 on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda 40 riiki ja 600 ettevõtlust toetava organisatsiooni hõlmava üleeuroopalise võrgustiku Enterprise Europe Network koordinaator Eestis. See on suurim omataoline Euroopa Komisjoni (EK) poolt kaasfinantseeritud infovõrk, mis toetab Euroopa ühtset väike- ja keskmise suurusega ettevõtlust. Võrgustiku eesmärk on parandada nende innovatiivset suutlikkust ja konkurentsi ning ekspordivõimet pakkudes ettevõtjatele rahvusvahelises koostöös praktilist tuge, andes nõu ning edastades vajalikku informatsiooni.

Stockholmsmässan
Stockholm International Fairs

E

EKSPORDI AKADEEMIA

Ekspordi Akadeemia seminarid väärivad eraldi äramärkimist, kuna tegemist on ürituste sarjaga, mis kujundab ettevõtjate hoiakuid ning on ühtlasi ekspordi kasvulavaks. EA koondab ligi 30 kogemustega ekspordivat ettevõtjat, kelle huviks on omandada uusi teadmisi ja trende, neid edasi arendada ning edastada ekspordiga alustavale ettevõtjaskonnale.

EA eesmärk on kujundada ettevõtjate seas hoiak, et eksport on isenesestmõistetav. 2008. aastal toimunud seminaride teemaks olid globaliseerumine ja maailmamajandus ning postmodernsed turud. EA seminarid jätkuvad 2009. aastal teemadega: jätku-

suutlik areng, brändijuhtimine, innovatsioon, väliskaubandus, eksport ja inimressurs, rahvusvahelised finantsturud jne. Ekspordi Akadeemia seminaridel esinesid 2008. aastal Jan Palmstierna, Rootsi suursaadik Eestis; dr Taisto Kangas Helsingi School of Economics'ist, Siim Sikkut Arengufondist, Maria Alajõe Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusest (EAS), postmodernsete turgude guru Magnus Westerberg Rootsist, Urmas Varblane Tartu Ülikoolist, Marje Josing Eesti Konjunkturiinstituudist, Tõnu Palm Nordea Markets'ist, Sten Tamkivi Skype Eestist. EA korraldamist rahastab EASi Teadmiste ja oskuste arenguprogrammi raames Euroopa Sotsiaalfond.

ÄRIDELEGATSIOONID VÄLISTURGUDELE

öödunud, 2008. aastal viisime Eesti ettevõtjate delegatsioone Kesk- ja Ida-Euroopasse ning Aasiasse ning tutvusime sealsete ärivõimalustega. Eriti populaarsed olid idasuunalised ärivisiidid – Ukrainasse, Valgevenesse, Bulgaariasse, Hiinasse aga ka Saksamaale ja Leetu. Kõrgetasemelisi Eesti presidenti või peaministrit saatvaid äridelegatsioone toimus 2008. aastal kokku 8. Presidenti saadeti riigivisiidil Ameerika Ühendriikides, Iirimaa, Suurbritannias ja Walesis ning peaministrit Gruusias, Türgis, Horvaatias ja Saksamaal, lisaks saadeti majandus- ja kommunikatsiooniministrit Saksamaal ja Soomes.

ÄRIKOHTUMISED JA MESSID

Kaubanduskoda korraldas 2008. aastal Euroopa Komisjoni toetusel kontaktkohtumisi mitmesuguste messide raames. Eesti delegatsioonid osalesid IT'n'T messil Austrias, messidel Grüne Woche ja ITB Saksamaal, Pave taastuvenergeetika messil Austrias ja bioenergia messil Taanis, ökoturismi messil Hiinas ning mehhaanikamessil Slovakkias. INTI projekti raames korraldati kontaktpäev tööandjate ja tööotsijate vahel. EK poolt rahastatava Eccop.Net projekti, mille eesmärk oli edendada vanade ja uute liikmesriikide ettevõtjate koostööd keskkonnatehnoloogia valdkonnas, raames toimus keskkonnatehnoloogia messi külastus ning kontaktkohtumised. Projekti pearõhk oli taastuval energial ja teistel keskkonnasõbralikel tehnoloogiatel (sh energiasäästlik ehitus).

2008. aastal korraldati 10 kontaktpäeva – Ukraina, Valgevene, Läti kontaktpäevad ning Hispaania metalliettevõtjate kontaktpäev ja Rumeenia veinitootjate kontaktpäev. Samuti võeti vastu Prantsusmaa kodade, Türgi presidendi, Belgia Kuninga ning Tšehhi peaministrit saatvad äridelegatsioonid. Traditsiooniliselt korraldati Eesti ettevõtjate ühistend Elmia allhankemessil Rootsis.

VÄLISKAUBANDUSDOKUMENDID

2008. aastal väljastati 37 ATA-märkmikku, mis on peaaegu poole rohkem kui 2007. aastal (21). Nimekirjas on sellised riigid nagu Venemaa (14), Valgevene (8), Norra (6), Hiina (3), Türgi (2), USA, Austraalia, Šveits, Ukraina (1).

2008. aastal lahendasime 25 tolli poolt esitatud nõuet ATA-märkmike suhtes, mille Eesti MTA on välisriikides väljastanud. 2009. aastasse kandus üle kuus esitatud ja pooleli olevat nõuet. Eestis väljastatud ATAdel välisriikidest nõudeid ei esitatud.

Välja antud väliskaubandusdokumentide arv kasvas 2007. aastaga võrreldes enam kui 10%, ulatudes 18 378 dokumendini. Esindustega kokku väljastati 1862 dokumenti rohkem kui eelneval aastal. ◦

P

PARTNERIOTSING

artnerotsingu valdkonnas vahendas Kaubanduskoda EEN võrgustiku raames väliskontakte 144 Eesti ettevõtjale. Koostööpakkumiste andmebaasi sisestati 19 Eesti ettevõtja profiilid. 2008. aasta kevadel avanes Eesti ettevõtjatel kolmandat aastat järjest võimalus osaleda eksklusiivses koolitusprogrammis Executive Training Programme (ETP) Jaapanis ja Koreas. 12-kuulise EK poolt täielikult finantseeritud koolitusprogrammi eesmärk on anda ELi liikmesriikide ettevõtjatele võimalus omandada vajalikud oskused läbilöömiseks kahel maailma kiiremini areneval turul. Eestist osutus valituks mõlemale suunale üks ettevõtte: Estosteel OÜ (Korea) ja Eumar Santehnika OÜ (Jaapan).

SEMINARID
JA KOOLITUSED

Traditsioonilistel sihtturuseminaridel käsitlesime ettevõtluskeskkonda ja äri võimalusi Venemaal, Ukrainas, Leedus, Soomes, Moldovas, Aserbaidžaanis, Suurbritannias, Balkanil ja Hiinas.

Pikematest koolitussarjadest kutsuti koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega (EAS) ellu loengute, koolituste ja arutelude foorum Ekspordi Akadeemia ning korraldati messikoolitusi ja eksporditurunduse koolitusi, mida viidi läbi nii eesti kui vene keeles. Samuti toimusid riigihangete- ja töösusomandialased koolitused.

Tulenevalt ülemaailmsest majanduskriisist ning ettevõtluskeskkonna halvenemisest korraldasime temaatilisi seminare. Näiteks toimus novembris seminar, kus Soome panga endine juht Taisto Kangas andis ülevaate Soome 1990. aastate panganduskriisist ja selle põhjustest ning mõjudest.

HANKEMONITOORING

Järjest kogub populaarsust 2005. aastal käivitunud riigihankemonitooringu teenus, mis võimaldab Eesti ettevõtjatel aega kokku hoida ja saada teavet just neid huvitavate hankepakkumiste kohta otse e-posti-aadressile. Hankemonitooringu teenuse pikemaajalisi kliente oli 2008. aastal kokku 16. Aasta jooksul avaldasime Teatajas ja veebilehel 471 riigihanketeate lühikirjeldused, mille alusel väljastasime huvitatuile 238 riigihanketeate täisteksti. Kaitseministeeriumi vahendusel avaldasime 70 riigihanketeadet NATO agentuuridelt. Nende täistekstidega saab tutvuda Kaubanduskoja siseveebis.

Ettevõtjatel on endiselt võimalus soetada Kaubanduskojast EUR-OPI ning ICC trükiseid.

INFOTEENUSED

Aastal 2008 vastati enam kui 1000 ettevõtja päringule ELi seadusandluse rakendamise kohta Eestis, tolliteemalistele päringutele, maksudega ja väliskaubandusega seotud päringutele. Sellest vastati 288 välisettevõtja päringule, 111 partneri päringule (kaubanduskojad, saatkonnad jne) ja 148 Eesti ettevõtja päringule EEN võrgustiku andmebaasi vahendusel. Enim pakkusid endiselt huvi ELi toetused ja programmid, riigihanked, väliskaubandusküsimused ja ELi seadusandluse rakendamine Eestis.

KAUBANDUSKODA HARIDUSPOLIITIKA KUJUNDAJANA

L

isaks Kaubanduskoja traditsioonilistele teemadele – kutsehariduse ja kutsete süsteemi arendamine, võeti 2008. aastal tõsisema tähelepanu alla veel ettevõtlus- ja ettevõtlikkusõppe edendamine ning algatati ka mitmeid arutelusid üldhariduse koolivõrgu korras- tamiseks.

KUTSEHARIDUS

Kõige kaalukamaks ettevõtmiseks 2008. aastal võib pidada Euroopa regionaalfondi vahendite kasuta- miskava väljatöötamist. Aastatel 2007–2013 suu- natakse kutseõppeasutuste infrastruktuuri, enne- kõike õppetöökodade ajakohastamise 3,6 miljardit krooni. Kaubanduskoda osales aktiivselt investee- ringute taotlustingimuste väljatöötamisel ja inves- teeringukava koostamisel. Ettepanekute tegemisel ja oma seisukohtade kaitsmisel lähtusime ettevõtete jaotusest majandussektorite vahel ning tööjõu- vajaduse prognoosidest.

KUTSETE SÜSTEEM

Kutsete süsteemi jaoks oli 2008. aasta suurte muu- tuste aasta. Riigikogus võeti vastu uus kutseeadus, mis täpsustas ja korrigeeris varasema redaktsiooni üldsõnalisust. Samas kehtestab uus seadus ka põhimõttelisi suunamuutusi, mille sisulise läbitöö- tamiseni jõutakse järgmisel aastal. Kutsekoja eestvedamisel on seisuga 01.01.2009 välja antud 36 772 kutsetunnistust. Kaubanduskoda on üks Kutsekoja asutajatest ja osaleb aktiivselt kutsete süs- teemi arendustegevustes, Kutsekoja nõukogus ja valdkondlike kutsenõukogude töös.

ÜLDHARIDUSE KOOLIVÕRGU KORRASTAMINE

Jätkusid Kaubanduskoja juhatuse, Riigikogu kul- tuurikomisjoni ja Haridus- ja Teadusministeeriumi juhtkonna ühisarutelud haridusteamadel. Kauban- duskoda on jätkuvalt seisukohal, et hetkel ei toimi Eesti haridussüsteem ühtse tervikuna ja valmistab ette äärmusi. Viimaste aastate jooksul on kutse- hariduse sees toimunud märkimisväärsed edasi- minekud. Tasakaalustatud arengute tagamiseks jääb sellest aga väheseks. Vaja on teise haridustaseme (gümnaasium ja kutseõpe) suuremat sidustamist, eelkõige koolituskohtade ühtset planeerimist ja rahastamist. Ainuke mõistus pärane lahendus kooli- võrgu pikaajalisel kavandamisel on riiki ja erinevaid koolitüüpe hõlmav terviklähenedamine. 2008. aasta lõpuks jõudsid ühisaruteludes toetust leidnud põhi- mõtted, näiteks põhikooli ja gümnaasiumi lahuta- mine, seaduseelnõu vormi. Töö jätkub.

ETTEVÕTLIKKUSE JA ETTEVÕTLUSE PROPAGEERIMINE

Ettevõtlusõpe kutsehariduses

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium nimetas Kaubanduskoda haridusnõuniku Tiia Randma (pildil) Euroopa Komisjoni ettevõtlusdirektoraadi poolt moodustatud ekspertgrupi „Ettevõtlusõpe kutsehariduses” Eesti esindajaks. Ekspertgrupp koostab ülevaate kõikides liikmesriikides toimuvast. Lõplik versioon valmib aastal 2009.

Koolitussari „Ettevõtlus eduks”

2008. aastal algatas ja korraldas Kaubanduskoda üle-eestilise koolitussarja „Ettevõtluse eduks” läbiviimise. Koolitussarja eesmärk oli laiendada üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste majandusõpetajate teadmisi viimastest arengutrendidest majanduses nii Eestis, Euroopas, kui ka maailmas tervikuna ning tutvustada ajakohaseid erinevate projektide raames valminud õppematerjale. Koolituspäevad viidi läbi koos Eesti Panga, Eesti Konjunktuuriinstituudi ja Tartu Ülikooli lektoritega. Augustist novembrini toimusid koolituspäevad kümnes Eesti paigas. Koolitussarja läbiviimist toetas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Ettevõtlusõppe Mõttekoda

Kaubanduskoda on veendunud ettevõtluse- ja ettevõtlikkuse õppe vajalikkuses. Oleme mitmeid aastaid püüdnud jõudumööda ettevõtlusõppe edendamisele kaasa aidata, tehes koostööd erinevate partneritega ja algatades või toetades erinevaid projekte. Eestis on palju ühes suunas mõtlemaid inimesi, aga enamasti toimetab igaüks omaette, seetõttu jõudsime arusaamisele, et mõistlik on jõud ühendada.

Oktoobris sai Kaubanduskodas esimest korda kokku Ettevõtlusõppe Mõttekoda – osalesid erinevad teemaga seotud ühendused, õppeasutused ja riigiametnikud. Mõttekoda eesmärk on algatada protsess, mille tulemuseks on konkreetne kava ja kokkulepitud rollijaotus ning erinevate osapoolte tegevused lähitulevikus.

Mõttekoda tegevuse algatamisel ja eestvedamisel on Kaubanduskodjal ambitsioonikas eesmärk – Eestis mõistetakse ettevõtliku hoiaku kujundamise olulisust nii riigi, regiooni kui ka indiviidi tasandil ja haridussüsteemis on loodud võimalused selle kujundamiseks ning ettevõtlusalaste teadmiste ja oskuste omandamiseks. Ikka selleks, et Eestis kasvaks peale uus ja arukas ettevõtjate põlvkond. ○

JÕHVI ESINDUS

K

aubanduskoja Jõhvi esinduse jaoks olid 2008. aasta märksõnadeks koostööprojektid mitmesuguste asutustega ning traditsiooniliste teenuste pakkumine Ida-Virumaa ettevõtetele.

Kaubanduskoja Jõhvi esindus osales 2008. aastal mitmes koostööprojektis, millest olulisim oli koostöös Masinatööstuse Liiduga ellu viidud projekt Innomet-Est. Projekti eesmärgiks oli luua virtuaalne keskkond, kus oleksid koos vaadeldavad tööandjate poolt oma personali arendamiseks soovitatav täiendkoolitus ja teisalt õppeasutuste poolt pakutavad kursused. Lisaks sellele on Innomet süsteemiga liitunud ettevõtetel võimalik hõlpsasti analüüsida oma töötajate oskuste vastavust ettevõtte eesmärkidele ning leida koheselt sobivaid täiendkoolitusi. Huvitatutel on võimalik projekti kohta leida lisainfot veebilehel www.innomet.ee.

Innomet-Est projekti raames korraldasime mitmete maakonna üldhariduskoolide õpilaste visiite siinsetesse ettevõtetesse. Tegevuse eesmärk oli ühelt poolt õpilastele ettekujutuse andmine reaalsest

töökeskkonnast, teisalt aga süvendada ettevõtjates ja koolides analoogse koostöö harjumust. Lisaks sellele korraldasime Virumaa ettevõtete töötajate osalemist enam kui kümnel päevakohasel täiendkursusel siinsetes kutseõppeasutustes ja TTÜ Virumaa Kolledžis.

2008. aasta suvel toimus Jõhvi Kontserdimajas enam kui saja osalejaga Eesti-Sooma ühiskonverents, mille fookuses olid tööjõu rände ja kultuuridevahelise suhtluse küsimused. Konverentsi korraldasime koostöös Euroopa Parlamendi Infobürooga Eestis. Konverentsi avas rahvastikuminister Urve Palo, modereerisid Ülari Alamets EASist ja Anne-Ly Reimaa Kultuuriministeeriumist ning seda kajastasid nii kohalik kui ka üleriigiline meedia. Olulisim järeldus, milleni jõuti, oli see, et Eesti peab olema valmis suurenevaks tööjõu rändeks ja sellega koos intensiivistuvaks kultuuridevaheliseks suhtluseks.

Jõhvi Vallavalitsuse ja Kingissepa Linnavalitsuse ühisprojekti „Jõhvi-Kingissepp Networks” raames korraldasime Ida-Virumaa ettevõtjate delegatsiooni

visiidi Kingissepa regiooni. Toimused kohtumised sealsete ettevõtetega ja Kingissepa linna juhtidega, külastati Ust-Luga sadama söeterminali ja mitmeid kohalikke ettevõtteid. Sama projekti raames korraldas Jõhvi esindus kahe Vene äridelegatsiooni visiidi Ida-Virumaale, mille käigus toimusid kontaktkohtumised siinsete ettevõtjatega, külastati Narva karjääri ja mitmeid kohalikke ettevõtteid, tutvuti Ida-Virumaa vaatamisväärsustega ja siinse turismiinfrastruktuuri ettevõtetega.

2008. aasta lõpus osalesime edukalt konkursil Europe Direct Teabekeskuste rajamiseks, ning 2009. aasta alguses avati vastav Teabekeskus Jõhvi esinduse ruumides. Europe Direct võrgustiku kaudu saavad Virumaa ettevõtjad ligipääsu kõige mitmekülgsemale informatsioonile Euroopa Liidu ja sellega seonduva kohta.

Kogu aasta vältel suhtlesime aktiivselt maakonna kutseõppeasutustega ning korraldasime Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse nõukogu tööd. ○

PÄRNU ESINDUS

aubanduskoja Pärnu esindus pööras 2008. aastal traditsiooniliselt enim tähelepanu ettevõtjatele teenuste pakkumisele ja aitas kaasa ettevõtluskeskkonna arengule Pärnumaal.

Suurim osakaal oli eelkõige seadusemuudatustest tulenevatel teemadel toimunud seminaridel. Kokku korraldasime 18 koolitust, kus osales üle 600 ettevõtja. Muuhulgas käsitleti teemasid nagu maksumuudatused, tööõigus, asjaajamine, finantsplaneerimine ja võlgade sissenõudmine. Populaarsemaks koolituseks osutus „Kliendihaldus kaasaegses ettevõttes”. Ilmselt ollakse languses oleva turusituatsiooni tõttu seisus, kus on rohkem aega ja vajadust kliendile tähelepanu pöörata, mis iseenesest on positiivne.

Soovides pakkuda oma ala parimate ekspertide arvamusi huvitavatel ja aktuaalsetel teemadel, korraldasime koostöös Swedbank Lääne-Eesti piirkonnaga 24. septembril „Majandusteemalise pärastlõuna”. Sisutihedale ja meeleolukale üritusele kogunes üle 100 Pärnumaa ettevõtja ja avaliku sektori esindaja. Häid mõtteid jagasid Raivo Vare, kes rääkis Eesti geneesist, talupojamõtlemisest ja tuleviku-stsenaariumitest; Raul Järve, kes andis ülevaate

levinumatest mõtteviisidest ettevõtte efektiivistamiseks ning Jüri Ennet, kes õpetas, kuidas vältida stressi ja läbipõlemist.

Jätkuvalt teeme koostööd nii Pärnumaa ettevõtluse tugistruktuuride kui ka avaliku sektoriga. Esindame ettevõtjaid nõukogu tasandil Pärnumaa Kutsehariduskeskuses ja Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskuses.

Nagu eelmiselgi aastal, panustasime Pärnumaa ettevõtlusnädala kava koostamisse ja läbiviimisse. Ettevõtlusnädala raames korraldasime Ärihommikusöögi finantsajakirjanik Villu Zirnaskiga, kes rääkis värsketest trendidest finantsturgudel ja finantsjuhtimises. Samuti osalesime koolide majandusõppeprogrammis, mille raames olime esindatud nii õpilaste äriplaanide kaitsmise komisjonis kui ka õpilasfirmade tööde hindamisel.

Korraldasime Kaubanduskoja liikmetele kohtumise Hollandi väliskaubanduse agentuuri Baltimaade infojuhi Rob Sterkmaniga, kelle eesmärgiks oli edendada Pärnumaa ja Hollandi ettevõtjate vahelisi koostöösuhteid.

Pärnus on küll head võimalused konverentsiturismiks, kuid sihtkohana ei ole linnal veel piisavat tuntust. Seetõttu korraldasime koostöös Pärnu Konverentsibüroo ja aktiivsemate turismifirmadega piirkonda tutvustava infopäeva Eesti Saatkonnas Riias. Andsime ülevaate võimalustest eelkõige konverentsisihthohana, kuid ka puhkepiirkonnana.

Juba 8. korda toimus Pärnu- ja Viljandimaa liikmesettevõtete *bowling*-turniir, kus ettevõtjad said suvele vastu minnes spordisaalis mõõtu võtta.

Aasta lõpus alustasime Pärnumaa puiduklastri moodustamist. Samuti alustasime ettevalmistusi koostöös Tartu Ülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli, Pärnu Linnavalitsuse, Pärnu Maavalitsuse, Pärnumaa Omavalitsuste Liidu ja Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskusega Pärnumaa Oskusteabekeskuse moodustamiseks. Selle eesmärk on pakkuda edaspidi mitmekesiseid teenuseid piirkonna tööandjate arengule kaasaaitamiseks ja võimalusi teadmistepõhisema majandusstruktuuri kasvuks.

2008. aastal väljastasime 3031 päritolusertifikaati, mis on rekordiline tulemus. ○

TARTU ESINDUS

R

egionaalse esinduse üks eesmärkidest on kindlasti muuta Koja igapäevased teenused – infopäringutele vastamine, päritolusertifikaatide väljastamine, konsultatsioonid jm – liikmetele kergemini kättesaadavaks. Liikmete huvi nende teenuste vastu oli 2008. aastal jätkuvalt suur ja neid kasutati Tartu esinduse kaudu aktiivselt.

Osalesime erinevate kohaliku ettevõtluse edendamiseks mõeldud töögruppide ja komisjonide töös. Ära võiks märkida osavõtu Tartumaa ettevõtluse ümarlaua tööst ning osalemise ettevõtluskonkursi „Tartu parimad ettevõtted 2008” žüriis. Head koostöösuhted on välja kujunenud ka Tartu Teaduspargi ja Tartu Ülikooli ettevõtluskeskusega, oleme esindatud TÜ ettevõtluskeskuse nõukogu töös.

Aasta jooksul korraldasime 11 erinevat õppepäeva. Suurt huvi äratas firma väärtuse määramist ja sellega seonduvaid probleeme käsitlev seminar. Populaarsed olid ka tarbijakaitse- ja reklaamiseaduse muudatusi puudutavad koolitused ning isikuandmete kogumist ja töötlemist käsitlev seminar.

Samuti viisime läbi välismajandusega seotud konkreetseid küsimusi puudutavad koolitused Võru ja Viljandi ettevõtjatele, mis andsid ühtlasi hea võimaluse tutvustada Kaubanduskoda ja meie tegemisi.

Tartus on heaks traditsiooniks kujunenud ettevõtlusnädala korraldamine. Ürituse eestvedajaks on Tartu linnavalitsus ja selles osalevad aktiivselt kõik kohapeal tegutsevad ettevõtlusorganisatsioonid. 2008. aastal korraldasime ettevõtlusnädala raames seminari tarneklauslite Incoterms kasutamisest eksportimisel ja importimisel. Rohke osavõtt näitas, et ettevõtjad pidasid teemat aktuaalseks.

Piiriüleste sidemetest on jätkunud koostöö Läti Kaubandus-Tööstuskoja Valmiera esindusega ning Pihkva Kaubandus-Tööstuskojaga. Vastastikku on vahendatud firmade infopäringutele vastamist ning osaletud kodade erinevatel üritustel.

2008. aasta alguses kolisime Tartu esinduse kontori aadressile Pikk tn 14, uue asukoha valikul oli üheks kriteeriumiks küllastajate tasuta parkimise võimalus. ○

KURESSAARE ESINDUS

Kuressaare esindus andis 2008. aastal välja 942 päritolumaa sertifikaati (2007. aastal 750 tk). Kuressaare esinduse juhataja Tullio Liblik jätkas tööd Kuressaare Ametikooli nõukogus ja kutseharidusprojektides (nt rahvusvahelisel kokkade kutsevõitlusel žürii liikmena). Samuti osales ta Saaremaa Golfi AS nõukogu töös ning võttis aktiivselt osa Saaremaa Ettevõtjate Liidu moodustamisest. Saare Maavalitsus ja Kuressaare Linnavalitsus on Tullio Liblikut kui Koja esindajat kutsunud kõikidele mandriga püsiühenduse, silla ja Kuressaare linna planeeringute seotud nõupidamistele. Samuti on Kuressaare esinduse juhataja alati kutsutud osa võtma traditsioonilisest aastalõpu ümarlaua vestlusest kohalikus raadios Kadi. ◦

T

urundus- ja liikmesuhete osakond jätkas oma tavapärasel moel aktiivset ürituste korraldamist, et leida uusi ja hoida olemasolevaid liikmeid.

KAUBANDUSKODA KUI ETTEVÕTJATE SUHTLUSKANAL

KEVADBALL

Kaubanduskoja traditsiooniline kevadboll toimus seekord 12. aprillil Tallinnas Estonia Kontserdisaalis ning oli pühendatud väärika 90. juubelini jõudnud Eestile. Nagu tavaks on saanud, anti ballil üle Kaubanduskoja aumärgid. Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse jaoks on see võimalus esile tõsta ning avaldada omapoolset tunnustust ettevõtjatele, juhtidele ja ametnikele, kes on andnud suure panuse Eesti ettevõtluse ning majanduse arengusse. Eriliste teenete eest Eesti ettevõtluse edendamisel ja majanduse pikaajasel arendamisel pälvisid I klassi aumärgi Jaan Kabin (EKE Invest AS) ja Ülo Pärnits (Mainor AS, Ülemiste City AS) ning ehitusvaldkonna pikaajasel arendamisel Alar Kroodo (Linnaehitus AS). II klassi aumärgi Eesti ettevõtluse edendamisel ning panuse eest tööandjate huvide kaitsel sai Eesti Tööandjate Keskliidu juhataja Tarmo Kriis ning Eesti Raudtee AS juhatuse esimees Kaido

Simmermann Eesti majanduselu ja ettevõtluse edendamise ning transpordi- ja transiivaldkondade arendamise eest. III klassi aumärgid pälvisid pikaajase ja viljaka töö eest Eesti Kaubandus-Tööstuskoja arendamisel Kaubanduskoja töötajad Lidia Friedenthal ja lisaks hariduspoliitika edendamisel Tiia Randma. Samuti eriliste teenete eest majanduselu ja ettevõtluse edendamisel ning avaliku sektori ja ettevõtluse vahelise koostöö arendamisel Lemmi Oro [Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna juhataja (pildil)] ning Urmas Volens, [Justiitsministeeriumi asekancler õiguspoliitika alal (pildil)].

Alates taasasutamisest 1989. aastal kuni tänaseni on Koda andnud aumärgi kokku 65 inimesele.

Osalejatele mängis tantsuks Politseiorkestri Big Band Kaido Kodumäe juhendamisel, solistid olid Rolf

Roosalu ja Nele-Liis Vaiksoo. Salongis musitseeris Peeter Kaljumäe ning tantsupõrandal näitasid ette ja õpetasid tantsusamme Kristine Esko-Veskimäe tantsukooli NOVE professionaalsed tantsijad. Kontserdisaali fuajees sai tutvuda Eesti Rahva Muuseumi juubelinäitusega „Eesti uhkus. Tehtud Eestis.”, mis tutvustas kolmeteistkümne Eesti ettevõtte tootmist, tooteid ja nende tarbimist läbi kolme ajaloolise perioodi (Eesti Vabariik 1918–1940, Nõukogude Eesti 1940–1991 ja Eesti Vabariik 1991–2007). Õhtut juhtis Tauri Tallermäe. Osalejate vahel loositi välja Estonian Air'i välja pandud lennupiletid kahele vabalt valitud sihtpunkti ja tagasi.

Kaubanduskoda tänab Kevadballi toetajaid: SEB Pank, Estonian Air, Silberauto, Reval Hotel Olümpia, Overall, Prike, Paulig, Tantsukool Nove, Iloprint, Disainikorp. ◯

ÄRIHOOAJA AVAMINE

K

aubanduskoja Ärihooja 2008/2009 avamine toimus seekord Tallinna Loomaaias, et toetada loomaaia pingutusi ohustatud loomaliikide päästmisel ning samas kutsusime üles ka oma liikmesettevõtteid loomaaia püüdlusi toetama. 30. augusti päikeseline ilm tõi kohale rõõmustavalt palju Kaubanduskoja liikmete ja koostööpartnerite esindajaid – ärihooja aega oli avama tulnud ligi 2500 inimest. Ärihooja avas Kaubanduskoja juhatuse esimees Toomas Luman, Tallinna Loomaaia poolt laususid tervitussõnad direktor Mati Kaal ja Loomaaia Sõprade Seltsi esindaja Ülo Kotkas. Tegevust jagus nii täiskasvanutele kui ka lastele. Üritusel toimus traditsiooniline visiitkaardiloterii, mis hoidis põnevust kuni ürituse lõpuni. Võideti palju toredaid koostööpartnerite poolt välja pandud auhindu, peaaühinnaks oli Estraveli ja Finnairi reisivautšer Amsterdami kahele.

Kaubanduskoda tänab Ärihooja avamise toetajaid: SEB Pank, Estravel, Finnair, Silberauto, Tallinna Loomaaed, Reval Hotels, Firmakink, A. Le Coq, Premia Tallinna Külmuhoone, Olde Hansa, AIESEC, Tööturuamet, Eesti Südameliit, Iloprint, Disaini-korp. ◯

K

ÄRIHOMMIKUSÖÖGID

oostöös Nordea Panga ja Radisson SAS Hotel'iga jätkasime ärihommikusöökide sarja, kus Kaubanduskoja liikmetel avanes hea võimalus kohtuda huvitavate esinejatega ja oma küsimustele vastused saada.

2008. aasta ärihommikusöökide sarja avaüritus „Tere hommikust, Venemaa!” toimus 27. märtsil ning oli pühendatud Venemaa majanduskeskkonna ja äritegevuse võimaluste tutvustamisele. Orgresbanki rahvusvaheliste ettevõtete divisjoni juht Esa Teräväinen rääkis äritegevusest Venemaal Nordea ja Orgresbanki kogemuste põhjal ning Venemaa üldist majanduskeskkonda ja kinnisvara turgu tutvustas Orgresbanki kinnisvara finantseerimise osakonna juhataja Alexander S. Sergeenko.

28. novembril toimus rahaturuteemaline ärihommikusöök „Olukord ja väljavaated finantsturgudel”. Valitsevast olukorrast majanduses ja võimalikke stsenaariume kirjeldas Nordea Pank Eesti juht Vahur Kraft. Olukorrast finantsturgudel ja võimalikest väljavaadetest kriisist väljatulemiseks rääkis Nordea Panga finantsturgude vanemmüügi juht Tõnu Palm.

2008. aasta viimase, 19. detsembril toimunud ärihommikusöögi „Tulevik – kas kapitalita kapitalism kohtub kommuunideta kommunismiga? (parafraaseerides Marxi)” esinejaks oli Hong Kongi Hiina ülikooli makromajanduse professor Leslie Young, kes selgitas finantskriisist tulenevat paradoksi, (Ameerika on sunnitud riigistama oma pangandussüsteemi, kuid Hiina seevastu liigub turumajanduse suunas) vastandades lähiajaloo majandus tsüklid ning Ameerika ja Hiina institutsionaalsed struktuurid.

Kaubanduskoda tänab ärihommikute toetajaid: Nordea Pank Eesti ja Radisson SAS Hotel. ○

TENNISETURNIIR

Pärnu kesklinna tenniseväljakutel toimus 31. mail Kaubanduskoja 12. tenniseturniir. Osales 44 liikmesettevõtjast tenniseharrastajat. Turniir läks igati korda: ilm oli suurepärase ning toredate inimeste seltskond ja nauditav mäng rõõmustasid osalejaid ja pealtvaatajaid. Rändkarika võitsid Jüri Vellerand (Universal Industries OÜ) ja Tiit Roben (E.L.L Kinnisvara AS). Jüri Vellerand on enne käesoleva aasta võitu jõudnud Kaubanduskoja Tenniseturniiri võiduni juba kolmel korral. Lohuturniiri auhind läks paarile Toomas Kuuda (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda)/Katrin Mühls (E.L.L. Kinnisvara AS).

Koda tänab toetajaid: SEB Pank, Silberauto, Estonian Air, Stockmann, Reval Hotels, Strand SPA & Konverentsihotell, Tele2, Dunlop, Saku ja A.Le Coq. ○

MUUD ÜRITUSED

23.

aprillil toimus Tallinnas Kaubanduskojas Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmete üldkoosolek, kus kinnitati 2007. majandusaasta aruanne.

3. juunil võõrustas Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatus pidulikul lõunasöögil Kaubanduskojas Vabariigi President Toomas Hendrik Ilvest. Lõunasöögil arutati päevakajaliste teemade üle Eesti elus ja majanduses. Eelkõige huvitas presidenti ettevõtjate hinnang kahele esimesele aastale Euroopa Liidus ning kas see on oluliselt mõjutanud nende majandustulemusi. Kaubanduskoja juhatuse esimehe Toomas Lumani sõnul võib lähemale kolmandiku meie 2005. aasta kiirest majanduskasvust kanda ELiga liitumise arvele. Koja juhatuse liikmed omalt

poolt tutvustasid presidendile ettepanekut tänase ettevõtete tulumaksusüsteemi säilitamiseks 2009. aastast, pöörates tähelepanu majanduskeskkonna stabiilsusele ning investeerimiskeskonna atraktiivsuse säilitamisele. Pikemalt vesteldi ka elanikkonna kahanemise ning iibe teemadel, mis juba täna on saamas arengutõkkeks Eesti ettevõtete arengule.

Toimus neli uute liikmete vastuvõtuüritust, millel anti pidulikult üle liikmetunnistused (2008. aastal sai Kaubanduskoda juurde 376 uut liiget). Tutvumisõhtud Kaubanduskoja maja, töötajate ja teiste uute liikmesettevõtetega kujunesid paljudele esimeseks võimaluseks koostööpartnereid leida.

Kaubanduskoja 83. aastapäeva pidulik vastuvõtt koostööpartneritele toimus 13. novembril Eesti

Teaduste Akadeemia saalis. Kohal viibis ka Eesti Vabariigi President Toomas Hendrik Ilves.

Seoses Eesti Vabariigi 90. juubeliaastaga oli Kaubanduskoda kaaskorraldajaks konverentsi „Eesti Ettevõtlus 90” läbiviimisel, mis toimus 20. novembril Eesti Teaduste Akadeemia saalis. Konverentsi eesmärk oli Eesti ettevõtluse pikaajaliste traditsioonide väärtustamine, hetkeolukorra hindamine ja tulevikuplaanide tegemine. Kaubanduskoja juhatuse esimees Toomas Luman esitas ettevõtjate poolt vabariigi valitsusele suunatud ettepanekute paketi majanduskeskkonna edendamiseks. Konverentsil esitles Kaubanduskoda esmakordselt ka juubeliaasta raames koostatud väarikat kinkeraamatut tunnustatud Eesti kaubamärkidest „Leading Brands of Estonia”.^o

KAUBANDUSKOJA TRÜKISED JA HÄÄLEKANDJAD

ätkuvalt ilmusid kõik liikmeid teavitavad ning välispartneritele suunatud väljaanded.

Anti välja 22 numbrit Kaubanduskoja häälkandjat Teataja ja 10 numbrit venekeelset Vestnikku. Regulaarselt said Koja liikmed meie iganädalast e-infolehte. Anti välja Kaubanduskoja 2007. aasta tegevusaruannet kajastav aastaraamat.

Alates 2004. aastast on Raadio Kuku eetris Majandusruumi saated. Majandusruum on Raadio Kuku ja Kaubanduskoja koostöös valmiv saade, mille eesmärk on tuua kuulajani majandusse puutuvad aktuaalsed teemad ning kõik huvitav, mis Eesti majanduses toimub. Majandusruumi saatejuht 2008. aastal oli Vallo Toomet.

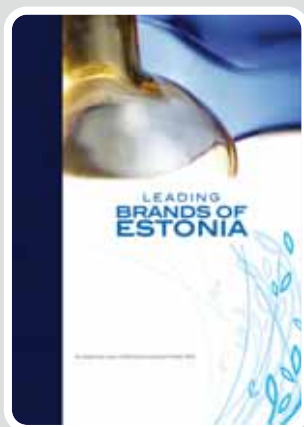
2008. aastal korraldas Kaubanduskoda koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Eesti Tööandjate Keskliiduga ettevõtluskonkursid „Eesti ettevõtete konkurentsivõime edetabel 2008” ja „Ettevõtluse auhind 2008”. Konkurside võitjate edulood ja nii üld- kui ka tegevusalade edetabelid jõudsid trükistesse „Eesti parimad ettevõtted 2008” ja „Top Estonian Enterprises 2008”. Lisaks avati konkurside ajalugu ja konkurentsialast teavet koondav konkurentsiportaali www.konkurents.ee.

Kaubanduskoda andis juba 12. korda välja praktilise ärikataloogi Eesti eksportööridest – Estonian Export Directory 2009. See on ettevõtjate töövahend, mis aitab Eesti firmadel oma kaupu ja teenuseid välisriikidele viia ja mujalt maailmast partnereid leida. Mahukas väljaanne võimaldab tutvustada Eestit mujal maailmas, sest lisaks ettevõtete kataloogile sisaldab see ka üldinfot Eesti majanduse kohta, statistikat ning kasulikku materjali neile, kes soovivad Eestis ettevõtlust alustada. Kogu see teave on raa-

matus inglise, saksa ja prantsuse keeles. Väljaanne on saadaval ka CD-l. Kataloogi tugevaim külg on selle levikanalid – kaubanduskojad, ekspordi-impordi-agentuurid, Eesti välissaatkonnad, EASi välisesindused ning muud asjakohased organisatsioonid kokku 80 riigis. EED 2009 tiraaž on 5000 CDd ja 3000 paberkataloogi. Mõlemat saab tasuta Kaubanduskojast. Kataloog on kättesaadav ka veebilehel www.estonianexport.ee. Estonian Export Directory koostööpartner on InfoAtlas AS.

20. novembril esitles Kaubanduskoda raamatut „Leading Brands of Estonia”, mis tutvustab Eesti juhtivaid kaubamärke ja ettevõtteid. Raamatusse valitud kaubamärgid on loodud Eestis ja laialdaselt tuntud nii sise- kui välisriigis. Valikul oli kõige otsustavamaks see, et ettevõtte ise määratleks oma kaubamärgi Eesti kaubamärgina ja tegeleks aktiivselt brändinguga. Kaubanduskoja üleskutsel osalevad raamatus kaubamärgid: A. Le Coq, Balbiino, Balteco, Baltika, BLRT Grupp, Delfi, Eesti Ehitus, Estravel, Kalev, Kaubamaja, Leibur, Liviko, Lotte, Olde Hansa, Olympic Casino, Orto, Rakvere Lihakombinaat, Saku, Salon+, Tallink, Tallinna Sadam, Tartu Ülikool, Tere. Raamat „Leading Brands of Estonia” on mõeldud Eesti kui innovaatilise ning arenenud majandusega riigi tutvustamiseks ning siin loodud kaupade ja teenuste reklaamimiseks. Usume, et raamat tõstab selles osalejate tundust, aitab leida uusi koostööpartnereid ning kasvatab seeläbi ka Eesti ekspordi.

Raamatut levitatakse välisriikide saatkondadele ning ettevõtjate esindusorganisatsioonidele, ministereeriumitele. Esinduslik raamat sobib hästi väliskülastajate kinkimiseks, tutvustamiseks Eesti ettevõtlust. Raamatu kolleegiumi kutsus kokku Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja sellesse kuulusid Marek Reinaas, Urmas Oru, Erki Peegel, Inga Jagomäe ja Siim Raie. ◦

EESTI ETTEVÖTETE KONKURENTSIVÕIME EDETABEL 2008

K

onkurentsivõime Edetabeli koostamisel osales 2008. aastal kokku 420 Eesti ettevõtet, kellest vastavalt meetodikale kvalifitseeris lõpptabeli koostamisel 375. Põhiline mittekvalifitseerumise põhjus oli 2007. majandusaasta lõppemine negatiivse tulemiga, kuid ka andmete puudulik esitamine või osalemiseks mittepiisav täismajandusaastate arv.

Nagu ka eelmisel aastal, oli osalejatel võimalik valida 12 tegevusvaldkonna vahel, et ennast konkurentidega võrrelda. Juba teist aastat järjest selgitati lisaks üldvõitjale välja ka kõige konkurentsivõimelisem väike- ja keskettevõte. Rõõm on tõdeda, et selles kategoorias soovis oma ettevõtet teistega võrrelda juba 192 ettevõtet. Nii nagu ka varasematel aastatel, oli Konkurentsivõime Edetabelis kõige arvukamalt osavõtjaid tööstuse ja energeetika (101) valdkonnas. Kõige vähemaarvuliselt ja võrdselt kõikides kategooriates konkureeris toiduainetööstuse-, turismi-, äriteeninduse- ja kinnisvara ning finantsvahendusettevõtteid (11). Huvitav on märkida, et ehitusvaldkonna ettevõtteid (55) konkureeris edetabelis sama palju kui eelmisel aastal ning edetabeli parimate hulgas toimus huvitav kohtade vahetus. Ja veel – võrreldes varasemate aastatega ei konkureerinud 2008. aastal mitmed suured ettevõtted, nende hulgas ka erinevate kategooriate võitjad.

2007. aasta võitjatest suutsid oma koha ja loomulikult ka hea konkurentsivõime säilitada 4 ettevõtet – neist

BLRT Grupp AS juba viiendat ja Mažeikiu Nafta Trading OÜ kolmandat aastat järjest. Tore on näha võitjate hulgas ka uusi nimesid, kes küll oma tegutsemisaja poolest seda enam ei ole. Juba teist aastat sai Eesti konkurentsivõimelisima ettevõtte tiitli Tallink Grupp AS, kes osutus konkurentsivõimelisimaks ka turismiettevõtete hulgas. Konkurentsivõimelisima väike- ja keskettevõtete kategooria võitjaks osutus Kaamos Kinnisvara OÜ, mis on asutatud aastal 2002 ja saavutas oma (äriteenindus ja kinnisvara) valdkonna ettevõtete seas kõrge teise koha.

Konkurentsivõime Edetabeli tegevusvaldkondade võitjaettevõtete keskmine vanus on 11 aastat, kui mitte arvestada Saku Õlletehast, mis asutati 1820. aastal ja tegutsenud juba 188 aastat. Noorimateks võitjateks osutusid Oma Ehitaja AS, Oilseeds Trade AS ja Varmapartner OÜ (asutatud aastal 2005), vastavalt ehitus-, põllu- ja metsamajandus ning jae-kaubandusettevõtete hulgas.

Rõõm on tõdeda, et enamik edetabeli võitjatest kuulub Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmeskonda.

Edetabelid, meetodika ja kõik konkursi puudutav on kättesaadav ka portaalis www.konkurents.ee. Tegemist on 2008. aastal Eesti Kaubandus-Tööstuskoja poolt loodud portaaliga, mis kajastab Konkurentsivõime Edetabeli ajalugu, võitjaid, osalejaid ja nende majandusnäitajaid. ○

JUHATUS

- Board of the Estonian Chamber of Commerce and Industry
 Правление Эстонской Торгово-Промышленной Палаты

TOOMAS LUMAN

Juhatuse esimees
 President • Президент
 Nordic Contractors AS
 Juhatuse esimees

MEELIS MILDER

Juhatuse aseesimees
 Vice President • Вице-президент
 Baltika AS • Juhatuse esimees

JÜRI KÕO

Juhatuse aseesimees
 Vice President • Вице-президент
 NG Investeeringud AS
 Juhatuse esimees

GUNNAR KRAFT

Sangar AS • Juhatuse esimees

JAAN PILLESAAR

Helmes AS • Nõukogu esimees

VÄINO KALDOJA

Silberauto AS • Juhatuse esimees

ANDRES KOERN

TK-Team AS • Nõukogu esimees

CARDO REMMEL

Saku Õlletehase AS
Nõukogu liige

JAAN TOOTS

Rotermann Grupp OÜ
Nõukogu esimees

TIINA MÕIS

Genteel AS • Juhatus liige

JUHAN KOLIK

Alexela Oil AS • Nõukogu liige

KOIT UUS

Uuemõisa Invest AS • Juhataja

ENN VESKIMÄGI

Standard AS • Juhatus esimees

VELLO VÄINSALU

Lucratus OÜ • Juhatus liige

NEINAR SELJ

Estiko AS • Nõukogu esimees

KOJA TÖÖTAJAD

- Staff of the Estonian Chamber of Commerce and Industry
Сотрудники Эстонской Торгово-Промышленной Палаты

SIIM RAIE

Peadirektor • Director General
Генеральный директор

FINANTS- JA HALDUSOSAKOND

Accounting and Administration Department
Финансовый и административный отдел

ENE RAMMO

Finantsdirektor • Financial Director
Финансовый директор

ENE KAUR

Vanemraamatupidaja
Senior Accountant
Старший бухгалтер

KRISTINA BONDARENKO

Vanemsekretär • Senior Secretary
Старший секретарь

ENE KLEMENT

Sekretär • Secretary
Секретарь

SERGEI PETROV

Komandant • Administrative Officer
Командант

MAIT PALTS

Poliitikakujundamise- ja õigus-
osakonna juhataja
Head of Policy and Legal Department
Директор отдела экономической
политики и права

KOIDU MÖLDERSON

Jurist • Lawyer
Юрист

TIIA RANDMA

Haridusnõunik
Educational Counsellor
Советник в сфере образования

DEBBIE-TRIIN NAPITS

Arbitraažikohtu sekretär
Secretary of the Court of Arbitration
Секретарь арбитражного суда

POLIITIKAKUJUNDAMISE- JA ÕIGUSOSAKOND

Policy Formation and Legal Department
Отдел экономической политики и права

TURUNDUS- JA LIIKMESUHETE OSAKOND

Marketing and Member Relations Department
Отдел маркетинга и отношений членов палаты

PIRET SALMISTU

Turundusdirektor • Marketing Director
Директор по маркетингу

MOONIKA KUK

Projektijuht • Project Manager
Руководитель проекта

ANNIKA EESMAA

Projektijuht • Project Manager
Руководитель проекта

KADRI LIIMAL

Toimetaja • Editor
Редактор

VIRVE PRONIN

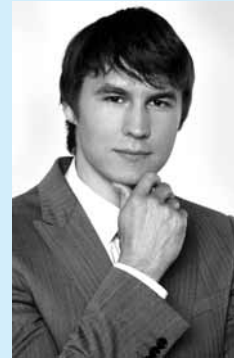
Kliendisuhete spetsialist
Customer Care Specialist
Специалист по связям с клиентами

MARJU RAAVEL

Kliendisuhete spetsialist
Customer Care Specialist
Специалист по связям с клиентами

TEENUSTE OSAKOND

Department of Services
Отдел услуг

PETER GORNISCHEFF

Teenuste direktor
Director of Services
Директор по услугам

LIIS LIIVOJA

Rahvusvaheliste suhete koordinaator
International Relations Manager
Координатор международных связей

LIDIA FRIEDENTHAL

Vanemnõunik • Senior Counsellor
Старший советник

LEA AASAMAA

Nõunik/EEN koordinaator
Counsellor/EEN coordinator
Советник/Координатор
международной сети EEN

LIINA LAINEN

Projektijuht • Project Manager
Руководитель проекта

LIINA PELLO

Nõunik • Counsellor
Советник

EVA MARAN

Projektijuht • Project Manager
Руководитель проекта

JULIA MALEV

Projektijuht • Project Manager
Руководитель проекта

KATI VAIBLA

Assistent • Assistant
Ассистент

VIIVE RAID

Projektijuht • Project Manager
Руководитель проекта

HAILI KAPSI

Nõunik • Counsellor
Советник

MARJU MÄNNIK

Nõunik • Counsellor
Советник

ESINDUSED

Regional Offices
Представительства

MARGUS ILMJÄRV

Jõhvi esinduse juhataja
The Head of Jõhvi office
Заведующий

TOOMAS HANSSON

Tartu esinduse juhataja
The Head of Tartu office
Заведующий

REELIKA ERMEL

Nõunik • Counsellor
Советник

TOOMAS KUUDA

Pärnu esinduse juhataja
The Head of Pärnu office
Заведующий

KATI KRASS

Projektijuht • Project Manager
Руководитель проекта

TULLIO LIBLIK

Kuressaare esinduse juhataja
The Head of Saaremaa office
Заведующий

SIRJE AEG

Sekretär • Secretary
Секретарь

BILANSS • AKTIVA

31.12.2007–31.12.2008

KONSOLIDEERITUD, EESTI KROONIDES

	31.12.2008	31.12.2007
Käibevara		
Raha ja pangakontod	19 679 898	12 749 899
Aktsiad ja muud väärtpaberid	3 600 000	5 672 700
Nõuded ostjate vastu	426 834	1 075 474
Mitmesugused nõuded	650 414	126 352
Maksude ettemaksed	32 331	117 781
Muud ettemakstud tulevaste perioodide kulud	372 708	580 766
Käibevara kokku	24 762 185	20 322 972
Põhivara		
Materiaalne põhivara		
Maa ja ehitised	30 001 038	31 701 042
Masinad ja seadmed	508 347	521 933
Muu põhivara	219 669	353 697
Materiaalne põhivara kokku	30 729 054	32 576 672
Immateriaalne põhivara	1 313 633	1 443 534
Põhivara kokku	32 042 687	34 020 206
AKTIVA KOKKU	56 804 872	54 343 178

BILANSS • PASSIVA

31.12.2007–31.12.2008

KONSOLIDEERITUD, EESTI KROONIDES

	31.12.2008	31.12.2007
Lühiajalised kohustused		
Ostjate ettemaksud	2 892 623	3 729 885
Võlad tarnijatele	388 537	717 830
Mitmesugused võlad	3 789 834	2 920 197
Maksuvõlad	1 382 722	1 509 659
Viitvõlad		
Võlad töötajatele	891 331	911 605
Muud viitvõlad	2 667 253	2 036 516
Viitvõlad kokku	3 558 584	2 948 121
Lühiajalised kohustused kokku	12 012 300	11 825 692
Netovara		
Reservfond	1 488 846	1 488 846
Reservid	6 000 000	6 000 000
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	35 028 640	32 200 779
Aruandeaasta tulem	2 275 086	2 827 861
Netovara kokku	44 792 572	42 517 486
PASSIVA KOKKU	56 804 872	54 343 178

TULUDE-KULUDE ARUANNE

31.12.2007-31.12.2008

KONSOLIDEERITUD, EESTI KROONIDES

	2008	2007
TULUD		
Müügitulu	14 492 529	10 498 452
Liikme- ja sisseastumismaksud	14 426 067	14 165 000
Muud tegevustulud	4 090 042	4 046 531
Tulud kokku	33 008 638	28 709 983
KULUD		
Mitmesugused tegevuskulud	11 822 583	10 055 695
Töäjõu kulu	17 247 600	14 197 873
a) palgakulud	12 938 929	10 651 066
b) sotsiaalmaksud	4 308 671	3 546 807
Kulum	2 300 358	2 257 347
Muud tegevuskulud	187 856	99 920
Kulud kokku	31 558 397	26 610 835
PÕHITEGEVUSE TULEM	1 450 241	2 099 148
FINANTSTULUD ja -KULUD		
Finantstulu sidusettevõtte aktsiatelt		83 893
Intressitulud	824 845	658 923
Kokku finantstulud ja -kulud	824 845	742 816
ARUANDEAASTA TULEM	2 275 086	2 841 964
Ettevõtte tulumaks		14 103
ARUANDEAASTA TULEM KOKKU	2 275 086	2 827 861

YEARBOOK

2008

END OF A GROWTH PERIOD

TOOMAS LUMAN

CHAIRMAN OF THE BOARD

A

fter a very long time the economic growth in Estonia was negative in 2008. The cooling-down of economy that started in 2007 coincided very inconveniently with the global financial crisis in the autumn of 2008, and in the situation where Estonian economy really needs additional funds for growth, their availability is extremely limited.

Why did the economic recession hit us so fast and so strong? In hindsight it is obvious that the wild growth that took place in private as well as public sector was not sustainable and came at the expense of the future or with the price of the crisis we are having today. For several consecutive years the increase of salaries has been faster than the growth in productivity. This set things out of balance and amplified too much access to loans of individuals and domestic consumption. In addition to that, more money flowed in to business than the conservative view would have allowed. The foreign debt of the private sector in Estonia will be very high for years and its servicing will condition the companies to make their activities more efficient, to search for new export opportunities and force individuals to save.

We can speak about fast growth also in the case of public sector spending. During the period after the last parliamentary elections the state budget also grew faster than the economy. Fulfilling election promises was easy. As many entrepreneurs could not handle the extreme growth, so couldn't the state. It is clear that in the conditions of fast budget growth the efficiency of public sector decreased. On the level

of central as well as local municipality governments the spending could not be held within limits. This resulted in the painful budget cuts of today.

Hopefully, the year 2009 will be described in history as the year of increasing efficiency. In order to maintain the competitiveness the companies need to adjust their cost base to be corresponding to the income base that has decreased rapidly. Restoring demand may take years on the domestic as well as export markets. In some cases it is necessary to decrease the cost base by a third.

The public sector is no different from the private sector in this respect. If we wish to fulfil the criteria for introducing euro and that is what we wish, because only this will end the speculations regarding the possible devaluation of kroon, then the government spending needs to be brought in line with the decreased tax funds. Coping with increasing costs to the unemployed and social area make governing of the country and decision-making even more complicated. Reforms in education and administration, active search for foreign investors, maintaining stable economic environment and general growth of efficiency – these are the wishes of entrepreneurs and recommendations for the state today.

The task of the year 2009 is to survive and lay a basis for new economic growth which can no longer be based on cheap and easily accessible loan money but on better business plans and higher efficiency, which in the end will ensure creating a significantly higher added value in Estonian economy. ◯

TOOMAS LUMAN

President

SIIM RAIE

Director General

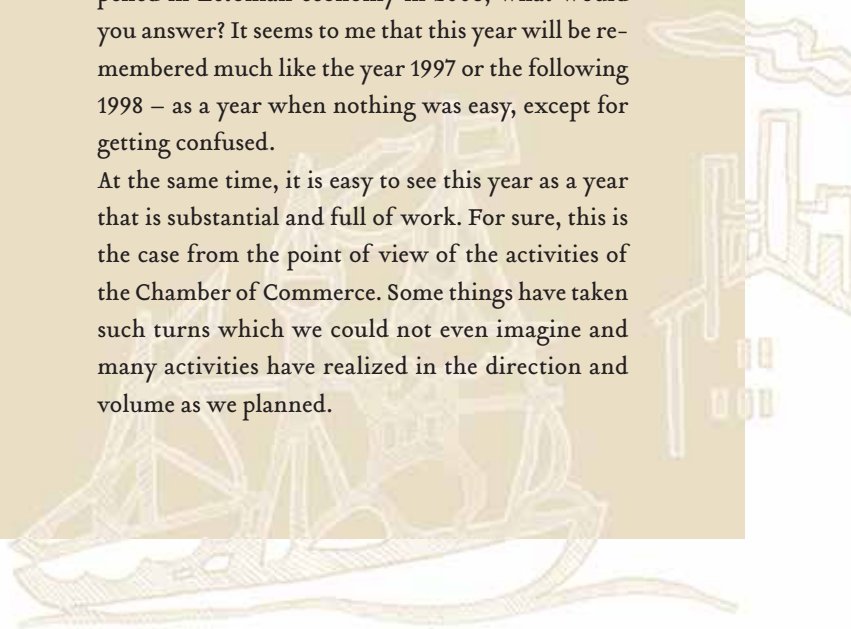
SUMMARY OF THE YEAR 2008

SIIM RAIE
DIRECTOR GENERAL

I

f someone in the far future should ask what happened in Estonian economy in 2008, what would you answer? It seems to me that this year will be remembered much like the year 1997 or the following 1998 – as a year when nothing was easy, except for getting confused.

At the same time, it is easy to see this year as a year that is substantial and full of work. For sure, this is the case from the point of view of the activities of the Chamber of Commerce. Some things have taken such turns which we could not even imagine and many activities have realized in the direction and volume as we planned.

The most important economic policy activities of the Chamber of Commerce in 2008 were:

- maintaining the corporate income tax system of the Estonian companies unchanged.
- the new Contract of Employment Act that enters into force from July 2009 which in addition to giving more flexibility, loses discrimination of small companies in using the unemployment insurance indemnity.
- the new Reorganisation Act establishes in addition to the liquidating bankruptcy proceedings also the possibility of reorganisation of companies.
- important processes for simplification of the reporting obligation of companies as well as reviewing unreasonable activity restrictions for companies have started.
- although the tax increases that threatened us all could not be avoided the major increases were not realised and the relatively stable tax environment was maintained.
- active participation in the area of education has given results as have our training series "Notice possibilities" organised all over Estonia or the training series "For the success of business" meant for teachers of economy.

All these and tens of smaller topics required vigilance and active dialogue with the ministries, the Government as well as the Parliament. Maintaining an entrepreneur-friendly environment and representing and protecting the interests of business have a new meaning during difficult economic times and our role has significantly increased.

Provision of services and information by the Chamber of Commerce was more active than ever. In total, we provided 16,593 services in 2008 among them 91% (15,157) were provided to the members of the Chamber of Commerce. Most of the services were aimed at introducing export opportunities and promoting foreign trade in its broader sense:

- thorough support to innovation and export through many trainings and consultations in Tallinn as well as in the regions.
- the initiative of Export Academy – a forum of lectures and discussions for acquiring new knowledge and skills and broaden the network of relations of the leading exporters.
- since the beginning of 2008 we are the Estonian coordinator of the Enterprise Europe Network which joins 40 countries and 600 organisations and the aim of which is to increase competitiveness of small and medium-size companies through supportive services.
- We consider important measuring, increasing and recognizing competitiveness through the Estonian Companies' Competitiveness Ranking the results of which are available at the newly created competitiveness portal www.konkurents.ee
- Considering the interests and needs of the members we organised seminars and business visits of target market countries, thematic trainings and mediated contacts and cooperation opportunities with different target market countries.
- There were 8 high-level business delegations accompanying the President or Prime Minister of Estonia (the USA, Ireland, United Kingdom, Wales, Georgia, Turkey, Croatia, Germany, and Finland.
- We organised 10 contact days.
- More than 1000 inquiries from companies (customs, taxes, foreign trade, and EU legislation) were replied to.
- Through the EEN network foreign contacts were mediated to 144 Estonian entrepreneurs.
- In total 37 ATA carnets (Russia, Byelorussia, Norway, China, Turkey, the USA, Australia, Switzerland, and Ukraine) were issued.

Interesting and useful issues were found by most of the members by the end of the year the number of which reached a record level – 3657.○

MEMBERS OF THE CHAMBER OF COMMERCE

■ DISTRIBUTION OF THE MEMBER COMPANIES

The year 2008 was a year of growth in members of the Chamber of Commerce – at the beginning of the year there were 3616 members and at the end of the year 3657. In total 376 new companies became members of the Estonian Chamber of Commerce and Industry. The number of members excluded from among the members was 336. 127 of them were excluded due to liquidation, reorganisation etc. and 209 due to failure to perform their member obligations or exclusion at their own will. Thus the net growth was 40 members. ○

DISTRIBUTION OF THE MEMBER COMPANIES BY THEIR SIZE (NUMBER OF EMPLOYEES)

■ 1-9 employees	47%
■ 10-49 employees	35%
■ 50-249 employees	15%
■ 250 and more employees	3%

DISTRIBUTION OF THE MEMBER COMPANIES BY AREAS OF ACTIVITYI

■ Industry	29.3%
■ Commerce	27.1%
wholesale trading	73.1%
retail trading	15.4%
motor vehicles and fuel	10.9%
■ Construction	8.6%
■ Transport and communications	7.9%
■ Real estate	3%
■ Banking, insurance	2%
■ IT	2%
■ Hotels, restaurants, tourism	1.8%
■ Agriculture and fisheries	1.1%
■ Other	17.2%

DISTRIBUTION OF THE MEMBER COMPANIES BY AREAS

■ Tallinn	58%
■ Harju-, Rapla- ja Järvamaa	15%
■ Jõgeva-, Põlva-, Tartu-, Võru- ja Valgamaa	12%
■ Pärnu- ja Viljandimaa	6%
■ Ida- ja Lääne-Virumaa	6%
■ Lääne-, Saare- ja Hiiumaa	3%

CHAMBER OF COMMERCE AS AN INFLUENCE ON THE ENTERPRISE CLIMATE

■ POLICY FORMATION AND LEGAL DEPARTMENT

T

he year 2008 can be considered a year of changes in economy. The generally positive mood in business at the beginning of the year was replaced by a significantly more negative one in the second half of the year. General nervousness was further added by political discussions over the budget and thus the related news of possible tax increases. Fortunately they remained smaller than feared and with the pressure from the entrepreneurs the state started to review and decrease the expenses of the governmental sector. Introduction of the positions of the Chamber of Commerce in terms of economic development as well as educational policy to the big hall of the Riigikogu showed that the positions of entrepreneurs are considered important.

For the policy formation and legal department the key words of the year 2008 were the Employment Contract Act, maintaining the corporate income tax system and continuous fight against bureaucracy.

Fierce disputes were held until spring over the draft Employment Contract Act which was presented at the beginning of the year. In autumn the discussions continued already in the Riigikogu where the most important question lay in giving an earlier entry into force date for the Act, which was also supported by the Chamber of Commerce. At the end of December the new Employment Contract Act was passed and

it will enter into force from 1 July 2009 or half a year earlier than initially planned.

Although at the beginning of the year it was clear that the Government of the Republic also supports maximum preserving of the corporate income tax system, the disputes in this respect lasted until spring when the draft aimed at solving the so-called 2009 problem was approved as a law by the Parliament. For the Chamber of Commerce it meant a successful finale for a fight that had been ongoing for years and the decision that the income tax system that brought Estonian success will de facto remain also in the future. The news that came from the European Court of Justice in autumn confirmed our position that the current Estonian income tax system is in line with the rules of the European Union and no major changes are required. Partially due to the budgetary discussions, the state decided thereafter that the changes initially planned for the beginning of the year 2009 will be postponed altogether. For the entrepreneurs it meant even less changes and keeping of the current system.

In 2008, in the fight against bureaucracy positive signs were shown by the government. Steps were taken to decrease in the future administrative burden on entrepreneurs in terms of annual reports and reports and data concerning statistics. These processes will also continue during the next year. Having empha-

sized the need to review the requirements for various activity licences, licences and registrations and the principle need for them for quite some time now, it was very positive to see at the end of the year that also the government has decided to take steps towards it.

In 2008 we did a lot of work to ensure quick taking into use of the funds for support measures allocated for Estonia from the European Union for the years 2007-2013 and that they would be of help for entrepreneurs. Technology investment support for entrepreneurs was implemented, the need for which we emphasised on the basis of different studies already in 2005.

Other important topics, areas and drafts on which we worked during the year 2008 were the following: amendments of the Value Added Tax Act and Taxation Act, Auditing Act, amendments of the Accounting Act, State Assets Act, amendments of the Chemicals Act, several drafts of conditions for the EU support measures, amendments of the Business Code, amendments of the Building Act, draft of the procedure for the format and issue of energy-performance label, amendments of the General Part of the Civil Code and Law of Obligations Act, Gambling and Gambling Tax Act, Fire Safety Act, Reorganisation Act etc.

In addition to the national regulations and topics, the positions of entrepreneurs had to be presented and

protected in terms of several European Union legal acts – draft directive implementing the principle of equality of treatment, the European Commission Small Business Act, draft directive concerning VAT on financial services, initiative of the European Parliament concerning fight against misleading catalogue frauds etc. We continuously participated in several working groups which were summoned either for amending an act or discussing a topic which is of importance for the companies (Employment Contract Act, plan for increasing competitiveness of companies, conditions for eco-label, simplification of the reporting obligation of companies, codification of the environmental law and business administration law etc.). Besides the abovementioned, we gave our opinion and expressed our positions regarding other 50 drafts of Estonian and EU legal acts.

We continued cooperation with the public media. It became especially active with the EPL Ärileht in the sections of which called “Bureaucracy” and “Lawyer’s advice” the articles of the employees of the department were published periodically.

We continued actively providing legal advice to our members through training (e.g. tax changes) as well as other consultations. During the year we provided 152 registered services. ○

ACTIVITIES OF THE COURT OF ARBITRATION

T

he Court of Arbitration of the Estonian Chamber of Commerce and Industry is more and more contacted and asked for information and explanations regarding the arbitration proceedings before entering into a contract. The main reasons why the arbitration clause should be added to the contract are the speed and confidentiality of the arbitration proceedings. From 1 January 2009 one of the reasons for adding the arbitration clause can also be the fact that this procedure is cheaper – the state fees in regular courts were almost doubled from that date.

On 1 January 2008 the new wording of the rules of the Court of Arbitration entered into force and which had been approved by the Board of the Estonian Chamber of Commerce and Industry on 13 December 2007. The rules became clearer in content as well as format and were brought in line with the Code of Civil Procedure that entered into force at the beginning of the year 2006. The new wording of the rules can be seen at the web page of the Chamber of Commerce at www.koda.ee.

Settling of disputes at the Court of Arbitration has become very popular. The abbreviation ERD (Effective dispute resolving) related to arbitration is used increasingly due to the fact that the disputing parties really receive a final decision fast and with lower costs and the workload of the regular courts will be decreased.

In 2008 in total 23 petitions were filed to the Court of Arbitration. Materials of 21 actions were given to the Court of Arbitration for final settlement (including cases that were taken for processing in 2007). However, there were a record small number of returned

action materials – only in four cases. In two cases the parties reached an agreement before the formation of the Court of Arbitration for settling the dispute, in one case the proceedings were terminated due to declaration of bankruptcy of the defendant and in one case the materials were returned to the plaintiff due to the fact that the plaintiff failed to pay the arbitration fee.

The majority of disputes of this year were international, only in ten cases both parties were from Estonia. The parties to international disputes were companies from Lithuania, Latvia, Italy, Finland, Germany and Russia. The disputes mainly concerned contracts. Nearly a third of the disputes resulted from contracts of purchase and sale and nearly half were related to loan contracts, the rest had to do with lease, privatisation, supply and other contracts. The court of arbitration was asked to rule to gain lost profits, caused damages and recognize receding from contract, illegality of termination of the contract and nullity of termination of the contract.

The cases submitted to the Court of Arbitration in 2007 and then not finished were finished in 2008.

The Court of Arbitration of the Estonian Chamber of Commerce and Industry is more and more contacted and asked for information and explanations regarding the arbitration proceedings before entering into a contract. The main reasons why the arbitration clause should be added to the contract are the speed and confidentiality of the arbitration proceedings. From 1 January 2009 one of the reasons for adding the arbitration clause can also be the fact that this procedure is cheaper – the state fees in regular courts were almost doubled from that date. ○

SERVICES PROVIDED FOR THE ENTREPRENEURS

In 2008 the volume of provided services continued to be high by all service groups. Many seminars, trainings and business delegations to abroad were organised and as compared to the previous year, the number of foreign trade documents issued increased significantly.

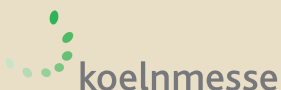
In 2008 we provided in total 16, 593 services, 91% - 15, 157 of them to the members of the Chamber of Commerce. The majority of services were aimed at introducing export opportunities and promotion of foreign trade in broader sense.

From 1 January 2008 the Estonian Chamber of Commerce and Industry is the Estonian coordinator of the cross-European network Enterprise Europe Network which joins 40 countries and 600 organisations aimed at supporting entrepreneurship. It is biggest information network of its kind which is co-financed by the European Commission (EC) and which support uniform European small and medium-size entrepreneurship. The aim of the network is to improve their innovative capacity as well as competitiveness and exportability by offering the entrepreneurs practical support in international cooperation – providing advice and forwarding necessary information.

SEMINARS AND TRAININGS

The traditional target market seminars discussed the business environment and opportunities in Russia, Ukraine, Lithuania, Finland, Moldova, Azerbaijan, United Kingdom, the Balkans and China.

Among the longer training series we initiated in cooperation with Enterprise Estonia (EE) the forum of lectures, trainings and discussions Export Acad-

Stockholmsmässan
Stockholm International Fairs

EKSPORDI
AKADEEMIA

emy (EA) and organised exhibition trainings which were carried out in Estonian as well as Russian. Furthermore, there were trainings in the field of public procurements and industrial property.

Due to the global economic crisis and deterioration of the business environment we organised thematic seminars. For example, there was a seminar in November where the former head of the Bank of Finland Taisto Kangas gave an overview of the banking crisis of Finland in the 1990s, its reasons and influences.

EXPORT ACADEMY

The seminars of the Export Academy deserve separate mentioning due to the fact that it is a series of events which forms the attitudes of entrepreneurs and is also a starting ground for export. The EA joins around 30 experienced exporters who are interested in gaining new knowledge and learning about new trends, developing them further and forwarding this knowledge to the starting companies. The aim of the EA is to achieve among the entrepreneurs an attitude that export is natural. The topic of the seminars that took place in 2008 was globalisation and world economy and post-modern markets. The EA seminars will continue in 2009 with the following topics: sustainable development, brand management, innovation, foreign trade, export and human resources, international financial markets etc. In 2008 the following persons spoke at the seminars of the Export Academy: Jan Palmstierna, Ambassador of Sweden in Estonia; Dr Taisto Kangas from the Helsinki School of Economics, Siim Sikkut from the Development Fund, Maria Alajõe from EE, guru of post-modern markets Magnus Westerberg from Sweden, Urmas Varblane from the University of Tartu, Marje Josing from the Estonian Institute of Economic Research, Tõnu Palm from Nordea Markets, Sten Tamkivi from Skype Estonia. The organisation of the EA is financed by the European Social Fund within the framework of the EE Knowledge and skills development programme.

BUSINESS DELEGATIONS TO FOREIGN MARKETS

During the last year we took delegations of Estonian entrepreneurs to Central and Eastern Europe and Asia and introduced them the business possibilities there. The business visits to East – to Ukraine, Byelorussia, Bulgaria and China were especially popular, as were trips to Germany and Lithuania. There were in total 8 high-level business delegations accompanying the President or Prime Minister of Estonia in 2008. The President was accompanied on his state visit to the United States, Ireland, United Kingdom and Wales, and the Prime Minister was accompanied to Georgia, Turkey, Croatia and Germany, in addition to that the minister of economic affairs and communications was accompanied to Germany and Finland.

BUSINESS MEETINGS AND EXHIBITIONS

In 2008 the Chamber of Commerce organised, with the support of the European Commission (EK), contact meetings within the framework of various fairs. Estonian delegations participated at the IT'n'T exhibition in Austria, at the Grüne Woche and ITB exhibitions in Germany, renewable energy exhibition Pave in Austria and bio-energy exhibition in Denmark, eco-tourism exhibition in China and mechanics exhibition in Slovakia. Within the framework of the INTI project a contact day was organised between employers and job seekers. A visit to the environmental technology exhibition and contact meetings between local and visiting companies took place within the framework of the Eccop.Net project financed by the EC the aim of which was to promote cooperation between the entrepreneurs of the old and new Member States in the area of environmental technology and the special emphasis of the project was on renewable energy and other environmentally friendly technologies (including energy efficient construction).

In 2008 10 contact days were organised – Ukraine, Byelorussia and Latvia contact days and contact day of the Spanish metal enterprises as well as contact day of the Romanian wine producers. Furthermore, business delegations of the French chambers, Turkish president, Belgian King and Czech Prime Minister were received.

As a tradition, we also organised a joint stand at the sub-contracting mess Elmia in Sweden.

INFORMATION SERVICES

In 2008 more than 1000 requests from entrepreneurs were replied to regarding implementation of the EU legislation in Estonia, customs inquiries, tax and foreign trade inquiries. Among those were 288 inquiries from foreign entrepreneurs, 111 partner inquiries (Chambers, embassies etc) and 148 inquiries from Estonian companies through the EEN network database. The issues of highest interest continued to be the EU supports and programmes, public procurements, foreign trade issues and implementation of the EU legislation in Estonia.

PARTNER SEARCH

In the area of partner search the Chamber of Commerce mediated foreign contacts for 144 Estonian companies within the framework of the EEN network. Profiles of 19 Estonian companies were entered into the cooperation offers database. In spring 2008, for the third consecutive year the Estonian companies had the opportunity to participate in the exclusive training programme Executive Training Programme (ETP) in Japan and Korea. The aim of the 12-month training programme, which was fully financed by the EC was to give the entrepreneurs of the EU member states the possibility to acquire the necessary skills for being successful in two of the world's fastest developing markets. From Estonia one company was selected for each direction: Estosteel OÜ (Korea) and Eumar Santehnika OÜ (Japan).

PROCUREMENT MONITORING

The service of public procurement monitoring which started in 2005 is becoming more and more popular, allowing Estonian companies to save time and obtain information regarding the tender offers that are of interest to them directly to their e-mail address. In 2008 there were in total 16 long-term clients of the procurement monitoring service. During the year we published in the Teataja and on the web page short descriptions of 471 public procurement notices, on the basis of which we issued the full text of 238 tender notices to the persons interested. Through the Ministry of Defence, we published 70 public procurement notices from the NATO agencies. Their full texts can be seen in the internal web of the Chamber of Commerce. The entrepreneurs are continuously provided with the possibility of acquiring the EUR-OP and ICC materials the sales representative of which is the Chamber of Commerce.

FOREIGN TRADE DOCUMENTS

During the last year the Chamber issued 37 ATA carnets, which is almost twice as much as during the previous year (21). The list includes such countries as Russia (14), Byelorussia (8), Norway (6), China (3), and Turkey (2), the USA, Australia, Switzerland, and Ukraine (1).

In 2008 we settled 25 claims filed by the customs against ATA carnets which the Estonian Tax and Customs Board has issued in foreign countries. Six submitted and pending claims were transferred to the year 2009. No claims were filed from foreign countries to the ATAs issued in Estonia.

The number of issued foreign trade documents increased by more than 10% as compared to the year 2007, reaching 18,378 documents. Together with the offices the number of issued documents issued exceeded the number of the previous year by 1862. ◯

CHAMBER OF COMMERCE AS DESIGNER OF EDUCATION POLICY

I

n addition to the traditional topics of the Chamber of Commerce – development of the system of vocational education and professions, the year 2008 saw a more serious focus on promoting entrepreneurship and entrepreneurial studies and several discussions were initiated for arranging the general education schools network.

VOCATIONAL EDUCATION

The most substantial activity in 2008 was developing of the plan for use of the funds of the European Regional Fund. During the years 2007–2013 in total 3.6 billion EEK will be given for updating the infrastructure of vocational educational institutions, first and foremost study workshops. The Chamber of Commerce participated actively in developing the conditions for applications for investment and investment plans. When making our proposals and defending our positions we relied on the distribution of companies between the sectors of economy and projections for the labour needs.

ARRANGING THE GENERAL EDUCATION SCHOOLS NETWORK

The joint discussion of the Board of the Chamber of Commerce, Cultural Affairs Committee of the Riigikogu and management of the Ministry of Education and Research on educational topics continued. The Chamber of Commerce continues to have the opinion that at the moment the Estonian educational system is not functioning as an integrated whole and is preparing extremes while the bearing intermediate

layer is drying out. During the recent years significant progress has taken place in the field of vocational education. However, this is not enough for ensuring balanced developments. It is necessary to bind the second level of education (upper secondary school and vocational education) more, first and foremost it is necessary to plan and finance jointly the student places. The only reasonable solution in long-term planning of the school network was the integral approach covering the state and different types of schools. By the end of 2008 the principles that found support in the common discussions, such as separation of the basic school and upper secondary school reached the form of draft act. The work is continuing.

SYSTEM OF PROFESSIONS

For the system of professions the year 2008 was a year of great changes. The Riigikogu passed the new Professions Act, which mostly specified and corrected the generality of the previous wording. At the same time the new act also establishes principle changes in direction the detailed development of which will be done the next year. By the initiative of the Estonian Professions Chamber in total 36,772 certificates of competency as on 01.01.2009. The Chamber of Commerce is one of the founders of the Professions Chamber and is actively participating in the development activities for the system of professions, in the council of the Professions Chamber and in the work of sectoral professions councils.

PROMOTION OF INITIATIVE AND ENTREPRENEURSHIP

ENTREPRENEURIAL STUDIES IN VOCATIONAL EDUCATION

The Ministry of Economic Affairs and Communication appointed Tiia Randma, the Educational Counsellor of the Chamber of Commerce to the expert group Business Studies in Vocational Education established by DG Enterprise of the European Commission. The expert group compiles an overview of the developments in all member states. The final version will be prepared in 2009.

TRAINING SERIES "FOR THE SUCCESS OF BUSINESS"

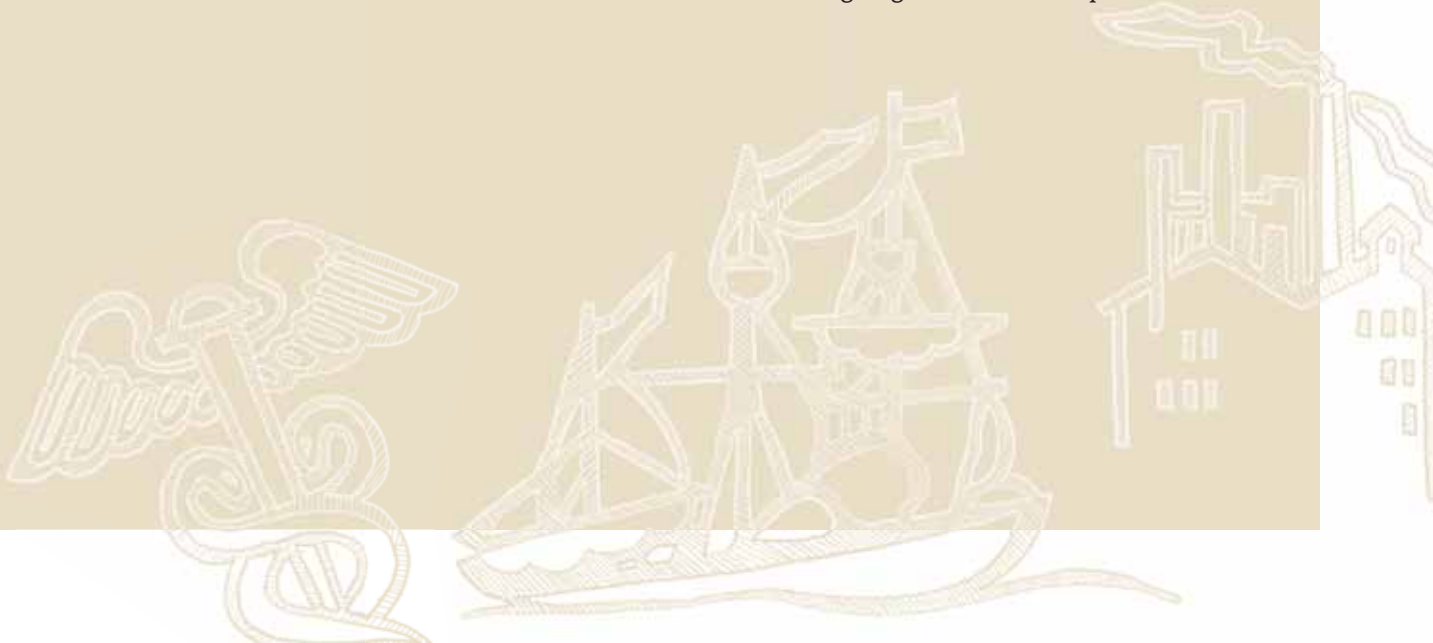
In 2008 the Chamber of Commerce initiated and organised the training series "For the Success of Business", which covers entire Estonia. The aim of the training series is to expand the knowledge of teachers of economy from general education schools and vocational schools with regard to latest development trends in economy in Estonia, Europe as well as in world as a whole and introduce updated teaching materials prepared within the framework of different projects. The training days were carried out together with the lecturers of the Bank of Estonia, Estonian Institute of Economic Research and University of Tartu. From August to November training days were organised in ten locations in Estonia. Organising of the training series was supported by the Ministry of Economic Affairs and Communications.

THINK TANK FOR ENTREPRENEURIAL STUDIES

The Chamber of Commerce is convinced in the need for entrepreneurship and enterprising spirit studies. For several years now we have tried to contribute to promoting entrepreneurship studies by cooperating with different partners and initiating or supporting different projects. Estonia has many people who think in the same way but mostly everyone is taking its actions alone and therefore we reached the understanding that it would be wiser to join the forces.

In October 2008 the Think Tank for Entrepreneurial Studies met for the first time at the Chamber of Commerce – the participants were from organisations, educational institutions and civil servants from different areas. The aim of the Think Tank is to initiate a process which would result in a specific plan and agreed role division and activities of different parties in the near future.

The idea of initiating and leading the activities of the Think Tank has a very ambitious aim – the importance of entrepreneurial stand in Estonia are understood on the national, regional as well as individual level and possibilities are in place in the educational system for its development and acquiring entrepreneurial knowledge and skills. All this is for growing a new and intelligent generation of entrepreneurs. ◯

REGIONAL OFFICES

JÕHVI OFFICE

In 2008 the key words for the Jõhvi office were cooperation projects with various institutions and provision of traditional services to the companies of Ida-Viru County.

In 2008 the Jõhvi Office of the Chamber of Commerce participated in several cooperation projects the most important of which was the project Innomet-Est carried out together with the Federation of Estonian Engineering Industry. The aim of the project was to create a virtual environment which would have on one hand in-service training which the employers want for developing their personnel and on the other hand training courses offered by the educational institutions. In addition to that, companies that have joined the Innomet system have the opportunity for simple analysis of compliance of the skills of their employees with the aims of the company and immediately find suitable trainings. Additional information regarding the project can be found at the address www.innomet.ee.

Within the framework of the Innomet-Est project we organised visits of the pupils of several schools of the county to local companies. The aim of this activity was to, on one hand give the pupils an overview of the real working environment, on the other hand intensify the habit of similar cooperation in the companies as well as schools. In addition to that we organised participation of companies from Virumaa in more than ten relevant trainings in local vocational education institutions and Virumaa College of the Tallinn University of Technology.

In summer 2008 Estonian-Finnish joint conference with more than hundred participants was held at the Jõhvi Concert Hall. The event focused on labour migration and cross-cultural communication issues. We organised the conference in cooperation with the

European Parliament Information Office in Estonia. The conference was opened by the Minister of Population and Ethnic Affairs Urve Palo, moderators of the event were Üleri Alamets from EE and Anne-Ly Reimaa from the Ministry of Culture. The event was written about in local as well as national media. The most important conclusion achieved was that Estonia needs to be ready for increasing labour migration and the concurring cross-cultural communication.

Within the framework of the joint project between the Jõhvi Rural Municipality government and Kingissepa City government "Jõhvi-Kingissepp Networks" we organised a delegation of entrepreneurs of Ida-Viru County to the Kingissepp Region. There were meetings with local companies and heads of the Kingissepa city, the coal terminal of the Ust-Luga port and several local companies were visited. Within the framework of the same project the Jõhvi Office organised a visit of two Russian business delegations to Ida-Viru County during which contact meetings were held with local entrepreneurs, Narva mine and several local companies were visited, the sights of Ida-Virumaa and local tourism infrastructure companies were introduced.

At the end of 2008 we successfully participated in the competition for establishing Europe Direct Information Centres and at the beginning of 2009 the respective Information Centre was opened in the rooms of the Jõhvi Office. Through the Europe Direct network the entrepreneurs of Virumaa have an access to diverse information regarding the European Union and related issues.

During the entire year we communicated actively with the vocational education institutions of the County and organised the work of the council of Ida-Viru Vocational Education Centre.

PÄRNU OFFICE

Traditionally, the Pärnu Office of the Chamber of Commerce paid a lot of attention on providing services to the entrepreneurs and facilitated development of the business environment in Pärnu County in 2008. The biggest percentage was held by the seminars organised for topics arising from amendments of the law. There were in total 18 trainings with more than 600 participating companies. Among other things subjects like tax amendments, labour law, administration, financial planning and debt collection were discussed. The most popular training was "Customer management in modern companies". It is probably due to the fact that because of the market situation in decrease there is more time and need for paying attention to the client, which is a very positive phenomenon.

In hopes of offering opinions of the best experts of the field in interesting and current topics we organised "Economic Afternoon" in cooperation with West Estonian region of Swedbank on 24 September. There were more than 200 entrepreneurs and representatives of the public sector participating in this concise and spirited event. Good ideas were given by Raivo Vare who spoke about Estonian genesis, peasant thinking and scenarios for the future; Raul Järve who gave an overview of the most typical mentalities for making a company more efficient, and Jüri Ennet who taught how to avoid stress and burning out.

We continue cooperation with the supporting structures of entrepreneurship in Pärnu County as well as the public sector. We represent companies on the council level at the Pärnumaa Vocational Education Centre and Pärnumaa Entrepreneurship and Development Centre.

As during the previous year, we contributed to the compilation and carrying out of the Pärnu entrepreneurship week. Within the framework of the

Entrepreneurship Week we organised a Business Breakfast with financial journalist Villu Zirnask who spoke about fresh trends on the financial markets and in financial management. We also participated in the business study programme within the framework of which we were represented in the committee for evaluation of student business plans as well as assessing the works of the student companies.

We organised for the members of the Chamber of Commerce a meeting with the Baltic information manager Rob Sterkman from the Dutch Foreign Trade Agency whose aim was to promote cooperation between the entrepreneurs of Pärnu County and Holland.

Pärnu has good possibilities for conference tourism; however, as a target destination the city is not popular enough yet. Therefore we organised in cooperation with the Pärnu Convention Bureau and active tourism companies an information day introducing the area at the Estonian Embassy in Riga. The event gave an overview of the possibilities of our region and its attractiveness mostly as a place for conferences but also for holiday.

The bowling tournament of the member companies from Pärnu and Viljandi Counties was held for already 8th time. At the event the entrepreneurs could measure each other in the sports hall before the summer.

At the end of the year we started activities for forming the Pärnumaa wood cluster. Furthermore, we started preparations in cooperation with the University of Tartu, Tallinn University of Technology, Pärnu City Government, Pärnu County Government, Association of Local Authorities of Pärnu County and Pärnu Entrepreneurship and Development Centre for forming Pärnu Know-How Centre the aim of which is to offer diverse services for fa-

cilitating the development of the employers of the region and possibilities for the growth of more knowledge-based economic structure.

In 2008 we issued 3031 certificates of origin, which was a record result.

TARTU OFFICE

One of the aims of the regional office is certainly to make the everyday services – responding to information requests, issuing certificates of origin, consultations, etc – of the Chamber easily accessible for the members. The interest of the members towards these services continued to be high during the year 2008 and they were actively used through the Tartu Office.

We participated in the work of several working groups and commissions meant for developing local entrepreneurship. Participation in the work of the Tartumaa Business Round Table and participation in the jury of the competition Best Companies of Tartu 2008 are among the activities worth mentioning. Good cooperation relations have been developed also with the Tartu Science Park and University of Tartu Centre for Entrepreneurship, we are represented in the work of University of Tartu Centre for Entrepreneurship.

During the year we organised 11 different study days. The seminar concerning determining goodwill of companies and related problems proved to be of interest for many. Furthermore, trainings regarding amendments of Consumer Protection and Advertising acts and seminar on collection and processing of personal data were also popular.

Furthermore, we carried out trainings related to specific issues of foreign trade for entrepreneurs of Võru and Viljandi, which also gave us a good opportunity to introduce the Chamber of Commerce and our activities.

Tartu has a good tradition of organising the Tartu Entrepreneurship Week. The leader of the event is

the Tartu City Government and all local business organisations take active part in it. In 2008 we organised a seminar on the use of Incoterms in exporting and importing within the framework of the Entrepreneurship Week. The large number of participants showed that the entrepreneurs considered this topic relevant.

In terms of cross-border ties, cooperation with the Valmiera office of the Latvian Chamber of Commerce and Industry and the Chamber of Commerce and Industry of Pskov has continued. We have mutually mediated the responding to the information requests of companies and have participated in several events.

At the beginning of 2008 we moved our Tartu Office to address Pikk tn 14, one of the criteria for selecting a new location was the possibility of free parking for our visitors.

KURESSAARE OFFICE

The Saaremaa office issued 942 certificates of origin in 2008 (in 2007 750 certificates). The head of the Saaremaa Office Tullio Liblik continued work in the council of the Kuressaare Regional Training Centre and vocational education projects (e.g. as a member of the jury at an international professional competition for chefs), furthermore, he participated in the work of the council of Saaremaa Golfi AS. Tullio Liblik participated actively in the establishing of the Association of Entrepreneurs of Saaremaa and the Saare County Government as well as the Kuressaare City Government have invited Tullio Liblik as a representative of the Chamber to participate in all the meetings related to permanent connection with the mainland, the bridge and Kuressaare city planning. Furthermore, Tullio has always been invited to participate in the traditional round table discussions at the local radio station Kadi at the end of the year. ○

CHAMBER OF COMMERCE AS A COMMUNICATION CHANNEL OF ENTREPRENEURS

■ THE MARKETING AND MEMBER RELATIONS DEPARTMENT

T

he Marketing and Member Relations Department continued its regular active organising of events in order to find new and keep the existing members.

SPRING BALL

The traditional Spring Ball of the Chamber of Commerce took place at the Estonia Concert Hall in Tallinn on 12 April and was dedicated to Estonia which reached its dignified 90th jubilee. As the tradition goes, the badges of honour of the Chamber of Commerce were awarded at the ball. For the board of the Estonian Chamber of Commerce and Industry it is a possibility to highlight and recognize the entrepreneurs, managers and officials who have contributed significantly to the development of Estonian entrepreneurship and economy.

For the special services in developing Estonian entrepreneurship the I class badge of honour was given to Jaan Kabin (EKE Invest AS) and Ülo Pärnits (Mainor AS, Ülemiste City AS) and for the long-term development of the construction area, to Alar Kroodo (Linnaehitus AS). The II class badge of honour for promoting Estonian business and for the contribution in protecting the interests of Estonian employers was given to the head of the Estonian Employers Confederation Tarmo Kriis and chairman of the board of Eesti Raudtee AS Kaido Simmermann for promoting Estonian business life and entrepreneurship and developing the transport and transit area. The badge of honour of class III was granted for the long-term and fruitful work in developing the Chamber of Commerce and Industry to the employee of the Chamber of Commerce Lidia

Friedenthal and additionally for developing educational policy, to Tiia Randma. Furthermore, for special services in promoting business life and entrepreneurship and for developing cooperation between the public sector and entrepreneurs, to Lemmi Oro (Head of the Tax Policy Department of the Ministry of Justice) and Urmas Volens (Undersecretary for Legal Policy of the Ministry of Foreign Affairs).

From its re-founding in 1989 to today the Chamber of Commerce has awarded the badge of honour in total to 65 persons.

The participants were entertained by the Police Orchestra Big Band by the conduction of Kaido Kodumäe, solo performances were given by Rolf Roosalu and Nele-Liis Vaiksoo. Peeter Kaljumäe played in the salon and dance steps were shown and taught on the dance floor by the professional dancers of Kristine Esko-Veskimäe dance school NOVE. The jubilee exhibition of the Estonian National Museum "Estonian pride. Made in Estonia" which introduced production and produce of thirteen Estonian companies and consumption of these products through three historical periods (Republic of Estonia 1918-1940, Soviet Estonia 1940-1991 and Republic of Estonia 1991-2007).

The host of the evening was Tauri Tallermäe. Return flights to freely chosen locations for two given by Estonian Air were drawn between the participants.

The Chamber of Commerce would like to thank the supporters of the Spring Ball: SEB Pank, Estonian Air, Silberauto, Reval Hotel Olümpia, Overall, Prike, Paulig, Dance school NOVE, Iloprint, Disainikorp.

OPENING OF THE BUSINESS SEASON

This year the opening of the Business Season 2008/2009 of the Chamber of Commerce took place at the Tallinn Zoo in order to support the efforts of the zoo in rescuing endangered species and at the same time we called on our member companies to support the aspirations of the zoo. The sunny weather of 30 August brought to the event amazingly many representatives of the members and co-operation partners of the Chamber of Commerce – nearly 2500 persons had come to open the business season. The business season was declared open by Chairman of the Board of the Chamber of Commerce Toomas Luman, the welcoming words of the Tallinn Zoo were said by Director Mati Kaal and representative of the Association of Friends of the Tallinn Zoo Ülo Kotkas. Many activities were offered for adults as well as children. The event also featured the traditional business card lottery that kept things exciting until the end of the event. Nice prizes given by our co-operation partners were won, the main prize was a travel voucher to Amsterdam for two given by Estravel and Finnair.

The Chamber of Commerce would like to thank the supporters of the opening of the Business Season: SEB Pank, Estravel, Finnair, Silberauto, Tallinn Zoo, Reval Hotels, Firmakink, A. Le Coq, Premia Tallinna Külmhoone, Olde Hansa, AIESEC, Labour Market Board, Estonian Heart Association, Iloprint, Disainikorp.

BUSINESS BREAKFASTS

In cooperation with the Nordea Bank and Radisson SAS hotel we continued the series of business breakfasts during which the members of the Chamber of Commerce had a good opportunity to meet the speakers and get answers to their questions.

The opening event of the business breakfasts of 2008

was “Good Morning, Russia!” which took place on 27 March and was dedicated to introducing the Russian business environment and business opportunities. Head of the division of international companies of Orgresbank Esa Teräväinen spoke about business in Russia on the basis of the experiences of Nordea and Orgresbank and the general economic environment and real estate market of Russia was introduced by head of the real estate financing department of Orgresbank Alexander S. Sergeenko.

Business breakfast on the topic of money markets Situation and Prospects on Financial Markets took place on 28 November. The current situation in economy and possible scenarios were described by the head of Nordea Pank Eesti Vahur Kraft. Chief sales manager of financial markets of Nordea Pank Tõnu Palm spoke of the situation on financial markets and possible outlooks for coming out of the crisis.

The last business breakfast of the year “Future – capitalism without capital meets communism without communes” (paraphrasing Marx) took place on 19 December. The speaker on that event was the professor of macro economy of the Hong Kong Chinese University Leslie Young, who explained the paradox arising from the financial crisis (the United States are forced to nationalise their banking system but China is moving towards the market economy), contrasting the economic cycles of the recent past and the institutional structures of the United States and China.

The Chamber of Commerce would like to thank the supporters of the Business Breakfasts: Nordea Pank Eesti and Radisson SAS Hotel.

TENNIS TOURNAMENT

The 12th Tennis Tournament of the Chamber of Commerce took place on the on the tennis courts of the centre of Pärnu on 31 May. The participants were 44 tennis lovers from member companies. The

Tournament was successful in every way: the weather was excellent and the company of nice people and enjoyable game pleased the participants as well as the spectators. The winners of the cup were Jüri Vellerand (Universal Industries OÜ) and Tiit Roben (E.L.L Kinnisvara AS). Before this year's win Jüri Vellerand has won the Chamber of Commerce Tennis Tournament already three times. The prize of the consolation tournament was given to the pair Toomas Kuuda (Estonian Chamber of Commerce and Industry)/Katrin Mühlis (E.L.L. Kinnisvara AS).

The Chamber of Commerce would like to thank the supporters of the Tennis Tournament: SEB Pank, Silberauto, Estonian Air, Stockman, Reval Hotels, Strand SPA & Conference Hotel, Tele2, Dunlop, Saku and A.Le Coq.

OTHER EVENTS

On 23 April the general meeting of the members of the Estonian Chamber of Commerce and Industry took place at the Chamber of Commerce in Tallinn during which the annual report of the financial year 2007 was approved.

On 3 June the board of the Estonian Chamber of Commerce and Industry hosted the President of the Republic of Estonia Toomas-Hendrik Ilves at a gala lunch. During the lunch discussions were held over actual topics in Estonian life and economy. The President was first and foremost interested in the opinion of the entrepreneurs of the two first years in the European Union and whether it has had an important impact on their economic results. According to the president of the Chamber of Commerce nearly a third of our fast economic growth of the year 2005 can be considered as a result of accession to the EU. The members of the Board of the Chamber in turn introduced to the

President a proposal for preserving the current corporate income tax system from 2009 by focusing on stability of the economic environment and maintaining attractiveness of the investment environment. Longer discussions were held over decrease of population and population growth which already today are becoming an obstacle for development of Estonian companies.

As during the earlier years there were 4 events for the reception of the new members during which the membership certificates were given in a festive atmosphere (in 2008 the Chamber of Commerce gained 376 new members). The meeting evenings with the house and employees of the Chamber of Commerce and other new member companies became for many the first opportunity to find co-operation partners.

The festive reception of the 83rd anniversary of the Chamber of Commerce for the cooperation partners took place on 13 November in the hall of the Estonian Academy of Sciences. The President of the Republic Toomas Hendrik Ilves attended as well.

In relation to the 90th jubilee year of the Republic of Estonia the Chamber of Commerce was a co-organiser of the conference Estonian Entrepreneurship 90 which took place on 20 November at the hall of the Estonian Academy of Sciences. The aim of the conference was to value the long-term tradition of Estonian entrepreneurship, assess the current situation and make plans for the future. The president of the Chamber of Commerce presented on the behalf of the entrepreneurs a package of proposals for advancement of the economic environment addressed to the Government of the Republic. At this conference the Chamber of Commerce introduced for the first time the gift book on acknowledge brands of Estonia Leading Brands of Estonia compiled during the jubilee year. ◯

PUBLICATIONS

All publications aimed at informing the members as well as those directed to foreign partners continued to be published.

22 issues of the newspaper of the Chamber of Commerce Teataja and 10 issues of Vestnik in Russian were published. The members of the Chamber received regularly our weekly e-information letter. The yearbook reflecting the activity report of the year 2007 was issued.

In 2008, in cooperation with Enterprise Estonia and the Estonian Employers' Confederation the Chamber of Commerce organised business competitions: "Ranking of Competitiveness of Estonian Companies 2008" and "Entrepreneurship Award 2008". The success stories of the winners of the competitions and the general as well as area of activity rankings were compiled together in the publications "Eesti parimad ettevõtted 2008" and "Top Estonian Enterprises 2008". In addition to that competition portal summarising the history of the competitions and information about competition www.konkurents.ee was created.

Already for the 12th time the Chamber of Commerce issued the practical business catalogue on Estonian exporters – "Estonian Export Directory 2009". It is a tool for entrepreneurs that helps Estonian companies to bring their goods and services to foreign markets and find partners all over the world. The voluminous publication enables introducing Estonia all over the world because in addition to the catalogue of companies, it also includes general information regarding Estonian economy, statistics and useful information for those who wish to start business in Estonia. All of this information is in the book is available in English, German and French. The publication is also available on CD. The strongest side of the catalogue is its distribution channels – chambers of commerce, export-import agencies, Es-

tonian foreign embassies, foreign representations of the EE and other relevant organisations in total in 80 countries. The print run of EED 2009 is 5000 CDs and 3000 paper catalogues. Both can be obtained from the Chamber of Commerce free of charge. The catalogue is also available in the internet www.estonianexport.ee. The cooperation partner of the Estonian Export Directory is InfoAtlas AS.

On 20 November the Chamber of Commerce introduced the book Leading Brands of Estonia. Leading Brands of Estonia is a book that introduces the leading brands and companies in Estonia. The brands selected for the book have been created in Estonia and are well-known in domestic as well as foreign markets. The most important point is that the company itself positions its brand as an Estonian brand and actively works at branding. The following brands participate in the book by the initiative of the Chamber of Commerce: A. Le Coq, Balbiino, Balteco, Baltika, BLRT Grupp, Delfi, Eesti Ehitus, Estravel, Kalev, Kaubamaja, Leibur, Liviko, Lotte, Olde Hansa, Olympic Casino, Orto, Rakvere Lihakombinaat, Saku, Salon+, Tallink, Tallinna Sadam, Tartu Ülikool, Tere. The book Leading Brands of Estonia is intended to promote Estonia as an innovative country with an advanced economy, as well as to advertise the brands themselves. The Chamber of Commerce believes that the book will increase popularity of those who participate in it, helps to find new cooperation partners and thereby increases Estonian export. The book will be distributed to the embassies of foreign countries and representative organisations of entrepreneurs as well as ministries. This presentable book is well-suited for giving as a gift for foreign visitors in order to introduce Estonian business. The council of the book was summoned by the Estonian Chamber of Commerce and Industry and it consisted of Marek Reinaas, Urmas Oru, Erki Peegel, Inga Jagomäe and Siim Raie. ◯

ESTONIAN COMPANIES' COMPETITIVENESS RANKING 2008

I

n total 420 Estonian companies participated in compilation of the Competitiveness Ranking 2008, of which 375 qualified for the final table according to the methodology. The main reason for not qualifying was ending the financial year 2007 with a negative result, but also submission of insufficient data or insufficient number of full financial years required for participation.

As during the previous year, the participants had the possibility to choose between 12 areas of activity to compare themselves with the competitors. Already for the second consecutive year the most competitive small and medium-size company was determined in addition to the general winner. We are glad to admit that in this category there were already 192 companies who wished to compare their company with others. As during the previous years the Competitiveness Ranking had the largest number of participants from the area of industry and energetic (101). The smallest number of participants was in the following categories which all had an equal number of entries (11): food industry, tourism, business services, real estate and financial mediation. It is interesting to point out that there were as many companies of the construction area in the competition as during the previous year (55) and there was an interesting change of places among the best of the ranking. Furthermore – as compared to the previous years, several big companies did not participate, among them also winners of different categories. Among the winners of the year 2007 4 companies were able to maintain their good position and, of

course, good competitiveness – of them BLRT Grupp AS won already fifth and Mažeikiu Nafta Trading OÜ third year running. We are glad to see also new names among the winners who by their period of operation are not new at all. Already for the second consecutive year the title of the most competitive company of Estonia was given to Tallink Grupp AS who proved to be the most competitive also among tourism companies. The title of the most competitive small and medium size company was given to Kaamos Kinnisvara OÜ, which was founded in 2002 and achieved high second position among the companies of its field (business services and real estate)

The average age of the winning companies of the areas of activities of the Competitiveness Ranking is 11 years, if we do not consider Saku Õlletehas that was founded in 1820 and has been operating for already 188 years. The youngest participants were Oma Ehitaja AS, Oilseeds Trade AS and Varmapartner OÜ (founded in 2005), among construction, agriculture and forestry and retail trade companies, respectively.

We are happy to say that most of the winners of the ranking are among the members of the Estonian Chamber of Commerce and Industry.

Rankings, methodology and everything concerning competition are available all year round also at the competition portal www.konkurents.ee. This is a portal created by the Estonian Chamber of Commerce and Industry in 2008 that reflects the history, winners, participants of the Competitiveness Ranking and their economic indicators. ◯

BALANCE • ASSETS

31.12.2007–31.12.2008

CONSOLIDATED, ESTONIAN KROONS

	31.12.2008	31.12.2007
Current assets		
Cash and bank accounts	19,679,898	12,749,899
Shares and other bonds	3,600,000	5,672,700
Trade receivable	426,834	1,075,474
Various claims	650,414	126,352
Tax prepayments	32,331	117,781
Advance payments of other expenses of future periods	372,708	580,766
Total current assets	24,762,185	20,322,972
Fixed assets		
Tangible fixed assets		
Land and buildings	30,001,038	31,701,042
Machinery and equipment	508,347	521,933
Other fixed assets	219,669	353,697
Total tangible fixed assets	30,729,054	32,576,672
Intangible fixed assets	1,313,633	1,443,534
Fixed assets total	32,042,687	34,020,206
ASSETS TOTAL	56,804,872	54,343,178

BALANCE • LIABILITIES

31.12.2007–31.12.2008

CONSOLIDATED, ESTONIAN KROONS

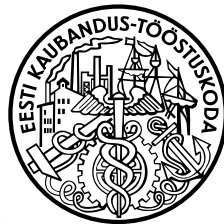
	31.12.2008	31.12.2007
Short term liabilities		
Accounts payable	2,892,623	3,729,885
Trade accounts payable	388,537	717,830
Various debts	3,789,834	2,920,197
Tax payables	1,382,722	1,509,659
Accruals		
Debts to employees	891,331	911,605
Other accruals	2,667,253	2,036,516
Total accruals	3,558,584	2,948,121
Current liabilities total	12,012,300	11,825,692
Net assets		
Reserve capital	1,488,846	1,488,846
Reserves	6,000,000	6,000,000
Accumulated return of previous periods	35,028,640	32,200,779
Return of reporting year	2,275,086	2,827,861
Total net assets	44,792,572	42,517,486
LIABILITIES TOTAL	56,804,872	54,343,178

INCOMES-EXPENSES REPORT

31.12.2007-31.12.2008

CONSOLIDATED, ESTONIAN KROONS

	2008	2007
INCOMES		
Net sales	14,492,529	10,498,452
Membership and accession fees	14,426,067	14,165,000
Other operating revenue	4,090,042	4,046,531
Total revenue	33,008,638	28,709,983
EXPENSES		
Miscellaneous operating expenses	11,822,583	10,055,695
Personnel expenses	17,247,600	14,197,873
a) salaries	12,938,929	10,651,066
b) social tax	4,308,671	3,546,807
Depreciation	2,300,358	2,257,347
Other operating costs	187,856	99,920
Total expenses	31,558,397	26,610,835
RETURN ON MAIN ACTIVITIES	1,450,241	2,099,148
FINANCIAL INCOME AND EXPENSES		
Financial income from shares of associated company		83,893
Income on interest	824,845	658,923
Financial income and expenses	824,845	742,816
RETURN OF THE REPORTING YEAR	2,275,086	2,841,964
Corporate income tax		14,103
TOTAL RETURN OF THE REPORTING YEAR	2,275,086	2,827,861

ЕЖЕГОДНИК

2008

Эстонская Торгово-Промышленная Палата

ЗАВЕРШЕНИЕ ПЕРИОДА РОСТА

ТООМАС ЛУМАН

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРАВЛЕНИЯ

В

2008 году, впервые за достаточно длительный период, в Эстонии был зафиксирован отрицательный экономический рост. Начавшее в 2007 году «остывание» экономики осенью 2008 года очень неудачно совпало с глобальным финансовым кризисом, и именно в момент, когда эстонская экономика испытывает серьезную потребность в дополнительных средствах для роста, их доступность оказалась крайне ограниченной.

Почему экономический спад наступил так быстро и казался так болезненно? Если оглянуться назад, то совершенно очевидным становится тот факт, что бурный рост, наблюдавшийся как в частном, так и в общественном секторе, не был устойчивым, достигался за счет будущего, и расплатой за него стал сегодняшний кризис. Несколько лет подряд рост заработной платы превышал рост производительности. Это нарушило равновесие и резко повысило кредитоспособность частных лиц и уровень внутреннего потребления. Также повысился приток денежных средств и в предпринимательскую среду, превысив допустимые по консервативным меркам пределы. Внешний долг частного сектора Эстонии очень высок и рассчитан на многие годы, поэтому его обслуживание вынуждает предприятия повышать эффективность своей деятельности, искать новые возможности для экспорта, а частные лица – экономить.

О быстром росте мы можем говорить также и касаясь расходов публичного сектора. В течение периода, последовавшего за последними выборами в Рийгикогу, государственный бюджет также рос быстрее, чем экономика, и выполнение предвыборных обещаний оказалось достаточно легкой задачей. Однако так же как многие предприниматели не справились с головокружительным ростом, не справилось с ним и государство. Совершенно очевидно, что в условиях быстрого увеличения бюджета сократилась эффективность и

публичного сектора. Как на уровне среднего звена, так и на уровне самоуправлений не удалось остановить рост расходов. Результатом этого стало сегодняшнее достаточно болезненное урезание бюджета.

Будем надеяться, что 2009 год войдет в историю как год наращивания эффективности. С целью сохранения конкурентоспособности предприятия должны привести свою затратную базу в соответствие с быстро сокращающейся доходной базой. На восстановление спроса как на внутреннем, так и на внешнем рынке могут пойти годы. В некоторых местах расходную базу необходимо сократить на треть. И публичный сектор в этом плане не отличается от предпринимательского. Если мы желаем выполнить критерии, необходимые для введения единой денежной единицы – евро (а ведь этого мы желаем, чтобы покончить со спекуляциями на тему девальвации эстонской кроны), то необходимо и государственные расходы также ввести в соответствие с сократившимся поступлением налогов. Рост расходов на пособия по безработице и на социальный сектор еще больше усложняет управление государством и принятие решений. Проведение образовательной и административной реформы, активные поиски иностранных инвесторов, сохранение стабильной экономической среды и общий рост эффективности – таковы сегодняшние стремления предпринимателей и пожелания государству.

Основная задача в 2009 году – это сохранение жизнеспособности и закладка фундамента нового экономического роста, который не может более базироваться на дешевых и легкодоступных кредитах, а должен основываться на более совершенных бизнес-планах и повышении эффективности, что, в конечном итоге, позволит обеспечить создание большего объема добавочной стоимости в экономике Эстонии. ○

ТООМАС ЛУМАН

Президент

СИЙМ РАЙЕ

Генеральный директор

ИТОГИ 2008 ГОДА

СИЙМ РАЙЕ

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ДИРЕКТОР

Если бы в далеком будущем кто-нибудь спросил, какие события происходили в эстонской экономике в 2008 году, что бы вы ответили? Мне кажется, что этот год запомнится так же, как 1997 или последовавший за ним 1998, то есть как год, когда, учитывая всю сложность обстановки, очень легко можно было прийти в замешательство.

В то же время этот год был очень насыщенным и содержательным, особенно, если рассматривать его с точки зрения деятельности Торгово-промышленной палаты. Некоторые события приняли такой оборот, который невозможно было предугадать, однако очень многое было сделано в запланированном направлении и объеме.

Важнейшими результатами экономической-политической деятельности Торгово-промышленной палаты в 2008 году можно считать:

- Сохранение системы подоходного налога для эстонских предприятий в неизменном виде.
  - Вступающий в силу с июля 2009 года новый закон о трудовом договоре, который стал более гибким и из которого исключено прежнее дискриминирующее в отношении мелких предприятий положение, касающееся использования компенсаций по страхованию от безработицы.
  - Новый закон о санации, наряду с ликвидационным производством по делу о банкротстве, создает возможность оздоровления предприятия.
  - Начаты важные процессы как по упрощению отчетных обязательств предприятий, так и по пересмотру необоснованных ограничений деятельности.
  - Хотя не всем повышением налогов удалось помешать, все же самые значительные изменения остались неосуществленными, и относительно стабильная налоговая среда сохранилась.
  - Активное участие в обсуждении путей развития образования было достаточно результативным, так же как и проводимые по всей Эстонии серии обучающих курсов «Разгляди возможности» или предназначенные для преподавателей экономики курсы по повышению квалификации «Успех предпринимательства».
- Разносторонняя поддержка нововведений и экспорта путем проведения многочисленных семинаров и консультаций как в Таллинне, так и в регионах.
  - Реализация идеи Академии экспорта, форума лекций и диспутов с целью приобретения новых знаний и навыков и расширения сети ведущих экспортеров.
  - С начала 2008 года мы являемся координатором охватывающей 40 стран и 600 организаций сети Enterprise Europe Network в Эстонии; цель этой сети – поднять конкурентоспособность малых и средних предприятий путем оказания поддерживающих предпринимательство услуг.
  - Очень важными мы считаем измерение, рост и признание конкурентоспособности в конкурсе «Топ-таблица конкурентоспособности эстонских предприятий», для отражения результатов которого был создан портал www.konkurents.ee
  - Учитывая интересы и потребности членов нашей организации, мы организовывали семинары и коммерческие визиты в целевые страны, проводили тематические курсы, были посредниками в налаживании контактов и поиске возможностей сотрудничества с различными целевыми рынками.
  - Было организовано 8 коммерческих делегаций на высшем уровне, сопровождавших президента или премьер-министра Эстонии в поездках в США, Ирландию, Великобританию, Уэльс, Грузию, Турцию, Хорватию, Германию, Финляндию.
  - Проведено 10 контактных дней.
  - Даны ответы на более чем 1000 запросов предпринимателей (таможенная тематика, налоги, внешняя торговля, законодательство ЕС).
  - Мы являлись посредниками в международных контактах в рамках сети EEN для 144 эстонских предпринимателей.
  - Было выдано 37 МДП-книжек (Россия, Белоруссия, Норвегия, Китай, Турция, США, Австралия, Швейцария, Украина).

Все эти и десятки более мелких тем требовали бдительности и активного диалога как с министерствами, так и с правительством и парламентом. Поддержание дружелюбной к предпринимателю атмосферы, а также представление и защита интересов предпринимательства в трудное для экономики время обретает новое значение, и наша роль существенно возрастает. Торгово-промышленная палата предлагала свои услуги и информацию еще активнее, чем раньше. Всего за 2008 год мы оказали 16 593 услуги, из них 15 157 (91%) – членам Торгово-промышленной палаты. Подавляющее большинство услуг было направлено на ознакомление с возможностями экспорта и на развитие внешней торговли в более широком смысле:

Большинство наших членов, численность которых к концу года достигла рекордной цифры – 3657 – нашло для себя много интересного и полезного. ○

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ-ЧЛЕНОВ ТПП

2008

год ознаменовался увеличением членского состава Торгово-промышленной палаты: в начале года число членов составляло 3616, а к концу года эта цифра возросла до 3657. Членами Эстонской торгово-промышленной палаты стали 376 новых предприятий. Лишились членства 336 предприятий. Из них 127 были исключены по причине ликвидации, реорганизации и т.п. и 209 – исключены вследствие неисполнения членских обязанностей, либо вышли по собственному желанию. Нетто-рост составил 40 членов. ○

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ-ЧЛЕНОВ ТПП ПО ИХ ВЕЛИЧИНЕ (КОЛИЧЕСТВУ РАБОТНИКОВ)

■ 1–9 работников	47%
■ 10–49 работников	35%
■ 50–249 работников	15%
■ 250 и более работников	3%

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ-ЧЛЕНОВ ТПП ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

■ Промышленность	29.3%
■ Торговля	27.1%
оптовая торговля	73.1%
розничная торговля	15.4%
механические транспортные средства и топливо	10.9%
■ Строительство	8.6%
■ Транспорт и связь	7.9%
■ Недвижимость	3%
■ Банковское дело, страхование	2%
■ Инфотехнологии	2%
■ Отели, рестораны, туризм	1.8%
■ Сельское хозяйство и рыбный промысел	1.1%
■ Прочее	17.2%

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ-ЧЛЕНОВ ТПП ПО РЕГИОНАМ

■ Таллинн	58%
■ Харьюский, Раплаский и Ярваский уезды	15%
■ Йыгеваский, Пылваский, Тартуский, Вырусский и Валгаский уезды	12%
■ Пярнуский и Вильяндиский уезды	6%
■ Ида-Вирусский и Ляэне-Вирусский уезды	6%
■ Ляэнеский, Саареский и Хийуский уезды	3%

ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА КАК ОРГАНИЗАЦИЯ, ВЛИЯЮЩАЯ НА ПРЕДПРИНИ- МАТЕЛЬСКУЮ СРЕДУ

2008

год можно считать годом изменений в экономике. Оптимистичные настроения, царившие еще в начале года в сфере предпринимательства, во второй половине года сменились на достаточно пессимистичные. Всеобщую нервозность «подогревали» и политические споры вокруг госбюджета и связанные с этим новости о возможном повышении налогов. К счастью, ставки по налогам поднялись не так высоко, как мы опасались, и под давлением предприятий государство стало пересматривать и сокращать расходы на содержание правительственного сектора. Представление в большом зале Рийгикогу точек зрения Торгово-промышленной палаты по поводу экономического развития и политики образования показало, что к мнению предпринимателей относятся серьезно.

Для отдела права и формирования политики главными ключевыми выражениями в 2008 году были «новый закон о трудовом договоре», «сохранение системы подоходного налогообложения для предприятий» и «продолжение борьбы с растущей бюрократией».

Жаркие споры, разгоревшиеся вокруг представленного в начале года проекта закона о трудовом договоре, продолжались до самой весны. Осенью обсуждение продолжилось уже в Рийгикогу, где самым важным вопросом стало перенесение даты вступления закона в силу на более ранний срок, поддержанное и Торгово-промышленной палатой. В конце декабря новый закон о трудовом договоре был, наконец, принят и вступит в силу с 1 июля 2009

года, то есть на полгода раньше, чем планировалось изначально.

Хотя в начале года было ясно, что правительство республики тоже поддерживает максимальное сохранение имеющейся системы подоходного налогообложения, споры по этому вопросу продолжались до весны, когда законопроект, решающий т.н. проблему 2009 года, получил одобрение парламента. Для Торгово-промышленной палаты это означало успешный финал продолжавшейся несколько лет борьбы, завершившейся решением о том, что принесшая Эстонии успех система налогообложения подоходным налогом будет de facto действовать и в дальнейшем. Осенние новости из Европейского суда подтвердили нашу точку зрения, заключающуюся в том, что имеющаяся система подоходного налогообложения соответствует правилам Европейского союза и не требует значительных изменений. Отчасти благодаря спорам вокруг бюджета государство решило, что запланированные изначально на начало 2009 года изменения будут отодвинуты на неопределенный срок. Для предпринимателей это означало еще меньше изменений и сохранение прежней системы.

Положительные сдвиги в борьбе с ростом бюрократии в 2008 году наблюдались и со стороны государства. Были сделаны шаги по уменьшению в будущем административного бремени предпринимателей, связанного с представлением отчетов о хозяйственном годе, а также отчетов и данных, касающихся статистики. Эти процессы продолжатся и в следующем году. На протяжении уже довольно длительного пе-

риода мы подчеркивали потребность в пересмотре требований для получения всевозможных разрешений на деятельность, лицензий и регистраций, а также необходимость их существования, и в конце года стало ясно, что государство приняло решение предпринять кое-какие шаги в этом направлении.

В 2008 году мы много работали над тем, чтобы выделенные Европейским союзом для поддержки Эстонии средства на 2007–2013 годы как можно быстрее нашли применение и принесли пользу также и предпринимателям. Стала действовать направленная на предпринимателей поддержка инвестиций в технологии, на потребность в которой, опираясь на различные исследования, мы указывали государству еще в 2005 году.

Другие важные темы, сферы и проекты, которыми мы занимались в 2008 году: изменения закона о подоходном налоге и закона о налогообложении, закон об аудиторской деятельности, изменения закона о бухгалтерском учете, закон о госимуществе, изменения закона о химикатах, ряд проектов, касающихся условий, необходимых для оказания мер поддержки со стороны ЕС, изменения коммерческого кодекса, изменения закона о строительстве, проект формы энергопаспорта и порядка его выдачи, изменения закона об общей части гражданского кодекса и закона об обязательственном праве, закон об азартных играх и налоге на азартные игры, закон о пожарной безопасности, закон о санации и т.п.

Помимо внутригосударственных регуляций и тем, мнения предпринимателей приходилось представлять и защищать и в отношении многих правовых

актов на европейском уровне – проект директивы, вводящей принцип равного обращения, инициатива Европейской комиссии по малому предпринимательству, или Small Business Act, проект директивы по налогообложению налогом с оборота финансовых услуг, инициатива Европейского парламента по борьбе с мошенничеством через вводящие в заблуждение каталоги и т.д. Мы по-прежнему принимали участие во многих рабочих группах, созданных либо для внесения изменения в какой-либо закон либо для обсуждения важной для предприятий темы (закон о трудовом договоре, программа по повышению конкурентоспособности предприятий, условия присуждения экологического знака, упрощение обязательной отчетности предприятий, кодификация природоохранительного права и хозяйственно-административного права и т.д.). Помимо упомянутых выше тем, мы высказывали свое мнение и представляли точки зрения еще примерно по 50 проектам эстонских и евросоюзных правовых актов.

Продолжалось активное сотрудничество со средствами массовой информации. Особенно тесным оно было с газетой «EPL Ärileht», в рубриках которой «Бюрократия» и «Совет юриста» периодически появлялись статьи работников отдела.

Мы продолжили активное консультирование своих членов по вопросам права, организовывая как обучающие семинары (например, по изменениям в налогообложении), так и различные консультации. В течение года мы оказали 152 зарегистрированные услуги. ○

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АРБИТРАЖНОГО СУДА ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННОЙ ПАЛАТЫ

В

се больше людей связываются с Арбитражным судом Эстонской торгово-промышленной палаты и просят предоставить информацию и разъяснения об арбитражном производстве до того, как заключать договор. Главными причинами, по которым к договору прилагается статья об арбитражном суде, являются скорость и конфиденциальность производства третейского суда. Начиная с 1 января 2009 года одной из причин добавления арбитражной оговорки можно считать также дешевизну производства – размеры госпошлины в обычных судах с указанной даты возросли почти вдвое.

С 1 января 2008 года в силу вступила новая редакция регламента арбитражных судов, утвержденная правлением Эстонской торгово-промышленной палаты 13 декабря 2007 года. Регламент стал более понятным как по содержанию, так и по форме и был приведен в соответствие с вступившим в начале 2006 года в законную силу Гражданским процессуальным кодексом. С новой редакцией регламента можно ознакомиться на сайте Палаты www.koda.ee.

Решение споров в арбитражных судах стало очень популярным. В связи с арбитражем все больше используется сокращение EDR (*Effective dispute resolving*), т.е. эффективные методы решения споров, поскольку спорящие стороны по-настоящему быстро и с минимальными расходами получают окончательное решение и нагрузка обычного суда уменьшается.

В 2008 году в Арбитражный суд поступило 23 исковых заявления. Для окончательного решения спора арбитражному суду были переданы материалы 21 дела (в т.ч. дела, принятые к производству в 2007 году). Возвращено же было рекордно мало исковых материалов – всего в четырех случаях. В двух делах стороны достигли соглашения до образования решающего спор решения третейского суда, в одном случае производство было прекращено в связи с объявлением ответчика банкротом и в одном случае материалы были возвращены истцу, поскольку истец не заплатил плату за арбитраж.

Большая часть споров носила в этом году международный характер, всего в десяти случаях обе стороны были из Эстонии. В международных спорах сторонами были коммерческие объединения из Литвы, Латвии, Италии, Финляндии, Германии и России. Споры в основном были связаны с договорами. Из договоров купли-продажи проистекала почти треть и из договоров займа – около половины споров, остальные были связаны с договорами аренды, приватизации, поставки и т.п. Арбитражный суд просили взыскать неполученный доход, причиненный ущерб, признать отступление от договора и противоправность отказа от договора, а также ничтожность отступления от договора.

Дела, поступившие в арбитражный суд и не законченные в 2007 году, в 2008 году были завершены. ○

УСЛУГИ, ОКАЗАННЫЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯМ

Объем услуг, оказанных в 2008 году, по-прежнему был большим по всем группам услуг. Было организовано много семинаров, курсов, направлены коммерческие делегации в зарубежные страны и, по сравнению с предыдущим годом, значительно возросло число выданных на международную торговлю документов.

Всего в 2008 году мы оказали 16 593 услуги, из них 15 157 (91%) – членам Торгово-промышленной палаты. Подавляющее большинство услуг было направлено на ознакомление с возможностями экспорта и на развитие внешней торговли в более широком смысле.

Начиная с 1 января 2008 года, Эстонская торгово-промышленная палата является координатором охватывающей 40 стран и 600 организаций общеевропейской сети Enterprise Europe Network в Эстонии. Это крупнейшая в своем роде финансируемая совместно с Европейской комиссией (ЕК) информационная сеть, поддерживающая общеевропейское малое и среднее предпринимательство. Цель сети – улучшить инновационные возможности, конкурентоспособность и экспортные возможности этих предприятий, предлагая предпринимателям практическую поддержку в международном сотрудничестве, т.е. помогая советом и предоставляя необходимую информацию.

СЕМИНАРЫ И КУРСЫ

На традиционных семинарах, посвященных целевым рынкам, мы рассматривали предпринимательскую среду и коммерческие возможности России, Украины, Литвы, Финляндии, Молдовы, Азербайджана, Великобритании, Балканских стран и Китая. В более продолжительных сериях обучающих семинаров в сотрудничестве с Целевым учреждением развития предпринимательства (EAS) был организован форум лекций, курсов и диспутов «Академия экспорта» (АЭ). Проводились курсы, обучающие участию в ярмарках как на эстонском, так и на русском языке. Кроме того, устраивались обучающие семинары по вопросам госпоставок и промышленной собственности.

Stockholmsmässan
Stockholm International Fairs

EKSPORDI
AKADEEMIA

Исходя из сложившейся ситуации, связанной с всемирным экономическим кризисом и ухудшением предпринимательской среды, мы организовывали тематические семинары. Например, в ноябре состоялся семинар, на котором бывший руководитель Банка Финляндии Тайсто Кангас рассказал о банковском кризисе в Финляндии 90-х годов, его причинах и последствиях.

АКАДЕМИЯ ЭКСПОРТА

Семинары Академии экспорта заслуживают отдельного внимания, поскольку речь идет о серии мероприятий, формирующих позиции предпринимателей и являющихся одновременно своего рода теплицей для стимулирования роста экспорта. АЭ объединяет около 30 предпринимателей, обладающих опытом в области экспорта и заинтересованных в знакомстве с новыми тенденциями, приобретении новых знаний, их развитии и передаче начинающим предпринимателям, желающим заняться экспортом. Цель АЭ – сформировать среди предпринимателей такое отношение, при котором экспорт рассматривался бы как нечто само собой разумеющееся. Темой прошедших в 2008 году семинаров были глобализация, мировая экономика и постсовременные рынки. В 2009 году семинары АЭ продолжатся следующими темами: устойчивое развитие, управление брендом, инновация, внешняя торговля, экспорт и человеческие ресурсы, международные финансовые рынки и т.д.

В 2008 году на семинарах Академии экспорта выступили Ян Палмстиерна, посол Швеции в Эстонии; доктор Тайсто Кангас из Хельсинкской School of Economics, Сийм Сиккут из Фонда развития, Мария Алайыз из Целевого учреждения развития предпринимательства, гуру постсовременных рынков Магнус Вестерберг из Швеции, Урмас Варблане из Тартуского университета, Марье Йозинг из Эстонского института конъюнктуры, Тыну Пальм из Nordea Markets, Стен Тамкиви из Skype Eesti. Организацию АЭ финансирует Европейский социальный фонд в рамках программы развития знаний и опыта Целевого учреждения развития предпринимательства.

КОММЕРЧЕСКИЕ ДЕЛЕГАЦИИ НА ЗАРУБЕЖНЫХ РЫНКАХ

В прошлом году мы организовывали поездки делегаций эстонских предпринимателей в Центральную и Восточную Европу и Азию и знакомили их с тамошними возможностями развития бизнеса. Особенно популярными были коммерческие визиты восточного направления – на Украину, в Беларусь, Болгарию, Китай, а также в Германию и Литву. В 2008 году выезжали 8 делегаций на высшем уровне, сопровождавших президента или премьер-министра Эстонии. Президента мы сопровождали в официальной поездке в Соединенные Штаты Америки, Ирландию, Великобританию и Уэльс, премьер-министра – во время визита в Грузию, Турцию, Хорватию и Германию, кроме того, мы сопровождали министра экономики и коммуникаций во время его визитов в Германию и Финляндию.

БИЗНЕС-ВСТРЕЧИ И ЯРМАРКИ

В 2008 году Торгово-промышленная палата при поддержке Европейской комиссии (ЕК) проводила контактные встречи в рамках различных ярмарок. Эстонские делегации участвовали в ярмарке IT'n'T, состоявшейся в Австрии, в ярмарках Grüne Woche и ITB в Германии, в ярмарке возобновляемой энергии Rave в Австрии и ярмарке биоэнергии в Дании, на ярмарке экотуризма в Китае и ярмарке точной механики в Словакии. В рамках проекта INTI был организован контактный день для работодателей и людей, ищущих работу. В рамках финансируемого ЕК проекта «Ессор.Net», целью которого является развитие сотрудничества предпринимателей из старых и новых стран-членов Евросоюза в области развития технологий охраны окружающей среды, и в котором особое внимание уделяется возобновляемой энергии и другим экологичным технологиям (в т. ч. энергосберегающему строительству), состоялось посещение ярмарки технологий в области охраны окружающей среды и контактные встречи местных предпринимателей и гостей ярмарки.

В 2008 году было организовано 10 контактных дней с предпринимателями Украины, Беларуси, Латвии, с

производителями металлов из Испании и с виноделами из Румынии. Мы также принимали коммерческие делегации палат Франции и делегации, сопровождавшие президента Турции, короля Бельгии и премьер-министра Чехии.

По традиции мы организовали общий стенд эстонских предприятий на шведской ярмарке в сфере субподряда «Elmia».

ИНФОРМАЦИОННЫЕ УСЛУГИ

В 2008 году мы ответили на запросы более чем 1000 предпринимателей, связанные с применением законодательства ЕС в Эстонии, таможенной тематикой, налогами и внешней торговлей. Из общего числа на 288 запросов, поступивших от иностранных предпринимателей, на 111 запросов от партнеров (палаты, посольства и т.д.) и 148 запросов от эстонских предпринимателей мы ответили при посредничестве базы данных сети EEN. По-прежнему наибольший интерес для предпринимателей представляли субсидии и программы ЕС, госпоставки, вопросы внешней торговли и применение законодательства ЕС в Эстонии.

ПОИСК ПАРТНЕРОВ

В поиске партнеров Торгово-промышленная палата в рамках сети EEN явилась посредником в поисках международных контактов для 144 эстонских предпринимателей. В базу данных по предложениям о сотрудничестве были внесены профили 19 эстонских предпринимателей. Весной 2008 года у предпринимателей Эстонии в третий раз подряд появилась возможность принять участие в эксклюзивной программе обучения Executive Training Programme (ETP), проходившей в Японии и Корее. Цель 12-месячной полностью финансируемой ЕК программы обучения – дать предпринимателям стран-членов ЕС возможность приобрести необходимые навыки для того, чтобы пробиться на два наиболее быстро развивающихся мировых рынка. По каждому направлению был сделан выбор в пользу одной эстонской фирмы: Estosteel TOO (Корея) и Eumar Santehnika TOO (Япония).

МОНИТОРИНГ КОНКУРСОВ НА РАЗМЕЩЕНИЕ ПОСТАВОК

Все большую популярность завоевывает предоставляемая с 2005 года услуга по мониторингу конкурсов на размещение госпоставок, позволяющая эстонским предпринимателям экономить время и получать информацию только об интересующих их тендерных предложениях прямо на свой электронный адрес. Всего в 2008 году было 16 долгосрочных клиентов, пользовавшихся услугой по мониторингу конкурсов. В течение года мы опубликовали в своем «Вестнике» и на сайте краткие описания 471 объявления о конкурсе госпоставок, на основании которых мы выдали полный текст объявления о размещении государственного заказа 238 заинтересованным. При посредничестве Министерства обороны мы опубликовали 70 сообщений о размещении госзаказа от агентств НАТО. С полными версиями этих сообщений можно ознакомиться на внутренней страничке Торгово-промышленной палаты. Предпринимателям по-прежнему предлагается возможность приобрести издания «EUR-OP» и «ICC», торговым представителем которых является Торгово-промышленная палата.

ДОКУМЕНТАЦИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ

За минувший год было выдано 37 книжек МДП, что почти наполовину больше, чем в предыдущем году (21). В списке такие страны, как Россия (14), Беларусь (8), Норвегия (6), Китай (3), Турция (2), США, Австралия, Швейцария, Украина (1).

В 2008 году мы решили 25 предъявленных таможенной требований в отношении книжек МДП, выданных Эстонским налоговым и таможенным департаментом в иностранных государствах. На 2009 год было перенесено шесть предъявленных, но не завершенных требований. К книжкам МДП, выданным в Эстонии требований со стороны иностранных государств не выдвигалось.

Количество выданных документов, связанных с международной торговлей, возросло по сравнению с 2007 годом более чем на 10%, достигнув 18 378 документов. Учитывая выданные представительствами документы, мы выдали в общей сложности на 1862 документа больше, чем в предыдущем году. ○

ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА КАК УЧАСТНИК ФОРМИРОВАНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ

П

омимо традиционных тем Торгово-промышленной палаты – профессионального образования и развития системы специальностей, в 2008 году под нашим пристальным вниманием оказалось еще развитие обучения предпринимательству и инициативности, а также инициированы разнообразные диспуты на тему упорядочения сети общеобразовательных школ.

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Самым весомым мероприятием в 2008 году можно считать разработку программы по использованию средств Европейского регионального фонда. В 2007–2013 годах в инфраструктуру профессиональных учебных заведений, и, прежде всего, на обновление учебных мастерских, будет направлено 3,6 миллиарда крон. Торгово-промышленная палата принимала активное участие в разработке условий подачи ходатайств на инвестиции и составлении программы инвестиций. Делая предложения и защищая свою точку зрения, мы исходили из распределения предприятий по разным секторам экономики и из прогнозов в отношении потребности в рабочей силе.

УПОРЯДОЧЕНИЕ СЕТИ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛ

Продолжение получили совместные обсуждения членов правления Торгово-промышленной палаты, комиссии Рийгикогу по культуре и руководства Министерства образования и науки по темам образования. Торгово-промышленная палата по-прежнему придерживается точки зрения, что на сегодняшний день эстонская система образования не действует как единое целое, результатом чего являются крайности, а несущий основную нагрузку

средний пласт постепенно сокращается. В течение последних лет в системе профессионального образования произошли заметные сдвиги, однако для обеспечения сбалансированного развития этого недостаточно. Необходимо усиление взаимосвязи второго уровня образования (гимназии и профессионального обучения), прежде всего, единое планирование и финансирование мест в школах. Единственное разумное решение при долгосрочном планировании сети школ – это целостный подход, охватывающий государство и различные типы школ. К концу 2008 года принципы, нашедшие поддержку в ходе общих обсуждений, например, о разделении основной школы и гимназии, достигли формы законопроекта. Работа продолжается.

СИСТЕМА ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КВАЛИФИКАЦИЙ

Для системы профессиональных квалификаций 2008 год был годом больших перемен. В Рийгикогу был принят новый закон о профессиональных квалификациях, во многом уточнивший и скорректировавший общие формулировки более ранней редакции. В то же время новый закон устанавливает и принципиальные изменения направлений, проработка сути которых начнется в следующем году. Под руководством фонда профессиональной квалификации «Kutsekoda» по состоянию на 01.01.2009 г. было выдано 36 772 свидетельства о присвоении квалификации. Торгово-промышленная палата является одним из учредителей фонда профессиональной квалификации «Kutsekoda» и активно участвует в деятельности по развитию системы, в совете «Kutsekoda» и работе различных квалификационных советов.

ПРОПАГАНДА ИНИЦИАТИВНОСТИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

ИЗУЧЕНИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ

Министерство экономики и коммуникаций назвало советника Торгово-промышленной палаты по вопросам образования Тийа Рандма эстонским представителем образованной директором Европейской комиссии по предпринимательству экспертной группы «Изучение предпринимательства в системе профессионального обучения». Экспертная группа составляет обзор происходящего во всех странах-членах ЕС. Окончательная версия будет готова в 2009 году.

СЕРИЯ КУРСОВ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ «УСПЕХ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА»

В 2008 году Торгово-промышленная палата выдвинула инициативу и организовала проведение по всей Эстонии серии курсов повышения квалификации «Успех предпринимательства». Целью этой серии было расширение знаний преподавателей экономики из общеобразовательных школ и профессиональных учебных заведений о последних тенденциях развития как в эстонской, европейской, так и в мировой экономике в целом и ознакомление их с современными учебными материалами, подготовленными в рамках различных проектов. Обучение проводилось при участии лекторов из Банка Эстонии, Эстонского института конъюнктуры и Тартуского университета. С августа по ноябрь обучающие мероприятия состоялись в десяти городах Эстонии. Проведение серии курсов поддерживало Министерство экономики и коммуникаций.

МОЗГОВОЙ ЦЕНТР ОБУЧЕНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ

Торгово-промышленная палата убеждена в необходимости обучения предпринимательству и предприимчивости. Мы многие годы старались по мере своих сил способствовать развитию обучения предпринимательству, сотрудничая с разными партнерами и иницируя или поддерживая различные проекты. В Эстонии много людей, мыслящих в одном направлении, но в большинстве случаев каждый работает сам по себе, поэтому мы сошлись во мнении, что разумно было бы объединить силы.

В октябре 2008 года в Торгово-промышленной палате впервые собрался Мозговой центр обучения предпринимательству, в работе которого приняли участие различные объединения, учебные заведения и госчиновники, связанные с данной темой. Целью Мозгового центра является инициация процесса, результатом которого будет конкретная программа и договоренность о четком распределении ролей и деятельности разных участников в ближайшем будущем.

По инициативе и при активном участии Мозгового центра Торгово-промышленная палата поставила перед собой амбициозную цель – в Эстонии должны понять важность формирования предприимчивого отношения как на государственном, региональном, так и на индивидуальном уровне, и система образования должна создать возможности для его формирования и приобретения новых знаний и навыков в области предпринимательства. Всё это для того, чтобы в Эстонии появилось новое поколение разумных предпринимателей. ○

ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА

ЙЫХВИСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

Для Йыхвиского представительства Торгово-промышленной палаты ключевыми понятиями в 2008 году были проекты сотрудничества с различными учреждениями и оказание традиционных услуг предприятиям Ида-Вирусского уезда.

В 2008 году Йыхвиское представительство Торгово-промышленной палаты приняло участие в нескольких проектах сотрудничества, важнейшим из которых был претворенный в жизнь совместно с Союзом машиностроительных предприятий проект «Innomet-Est». Целью проекта было создание виртуальной среды, в которой была бы доступна информация о дополнительном обучении, необходимом, по мнению работодателей, для развития их работников, и с другой стороны – сообщения учебных заведений о предлагаемых ими курсах. Кроме того, у предприятий, присоединившихся к системе «Innomet», есть возможность легко анализировать соответствие навыков своих работников целям предприятия и сразу же находить подходящие курсы по повышению квалификации. Заинтересованные могут найти дополнительную информацию о проекте на веб-сайте www.innomet.ee.

В рамках проекта «Innomet-Est» мы организовали посещение местных предприятий учениками общеобразовательных школ ряда уездов. Целью этих акций было с одной стороны формирование у учеников представления о реальной трудовой среде, а с другой стороны – углубление привычки к подобному сотрудничеству между предпринимателями и школой. Кроме того, мы организовали участие работников предприятий Вирумаа более чем в десяти однодневных курсах по повышению квалификации в местных профессиональных учебных заведениях и в Вирусском колледже ТТУ.

Летом 2008 года в Йыхвиском концертном зале состоялась совместная эстонско-финская конференция с более чем сотней участников, в фокусе внимания которой были вопросы миграции рабочей силы и меж-

культурных отношений. Конференция была организована совместно с информационным бюро Европейского парламента в Эстонии. Открывала конференцию министр народонаселения Урве Пало, модераторами были Юлари Аламетс из EAS и Анне-Ли Реймаа из Министерства культуры. Мероприятие освещалось как в местных, так и в республиканских средствах массовой информации. Самый важный вывод, к которому пришли участники конференции, заключался в том, что Эстония должна быть готова к увеличению миграции рабочей силы и, соответственно, более интенсивным межкультурным отношениям.

В рамках совместного проекта Йыхвиской уездной управы и администрации города Кингисеппа «Jõhvi-Kingissepp Networks» мы организовали визит делегации предпринимателей Ида-Вирумаа в Кингисеппский район. Состоялись встречи с тамошними предпринимателями и руководством города Кингисепп, посещение угольного терминала порта Усть-Луга и ряда местных предприятий. В рамках этого же проекта Йыхвиское представительство ТПП организовало визиты двух российских коммерческих делегаций в Ида-Вирумаа, в ходе которых состоялись встречи с местными предпринимателями, посещение Нарвского карьера и ряда местных предприятий, гостей ознакомили также с достопримечательностями Ида-Вирусского уезда и местными предприятиями туристической инфраструктуры.

В конце 2008 года мы успешно участвовали в конкурсе на создание информационного центра «Europe Digest», и в начале 2009 года такой инфоцентр был открыт в помещениях нашего представительства в Йыхви. Через сеть Europe Direct предприниматели Ида-Вирумаа имеют доступ к самой разнообразной информации о Европейском союзе и связанных с ним вопросах.

На протяжении всего года мы активно общались с профессиональными учебными заведениями уезда и организовывали работу совета Ида-Вирусского центра профессионального образования.

ПЯРНУСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

По сложившейся традиции, Пярнуское представительство Торгово-промышленной палаты в 2008 году больше всего внимания уделяло оказанию услуг предпринимателям и содействовало развитию предпринимательской среды в Пярнуском уезде.

Самая большая часть деятельности была посвящена, прежде всего, организации и проведению семинаров на темы, связанные с изменениями законов. Всего мы организовали 18 семинаров, в которых приняло участие свыше 600 предпринимателей. Кроме прочего, мы рассматривали такие темы, как изменения в системе налогообложения, трудовое право, делопроизводство, финансовое планирование и взыскание задолженностей. Самым популярным оказался семинар под названием «Управление взаимоотношениями с клиентами на современном предприятии». Возможно, из-за спада на рынке, предприниматели находятся в такой ситуации, когда у них есть больше времени и потребность обратить внимание на клиентуру, что само по себе носит положительный характер.

Желая предложить мнения лучших экспертов в своей области по интересным и актуальным темам, мы в сотрудничестве с западно-эстонским отделением банка «Swedbank» организовали «Послеобеденный час экономики», который состоялся 24 сентября. На содержательное и интересное мероприятие собралось более 100 предпринимателей и представителей общественного сектора со всего Пярнуского уезда. Своими мыслями поделились Райво Варе, говоривший о генезисе Эстонии, крестьянском мышлении и сценариях будущего, Рауль Ярве, давший обзор самых распространенных вариантов представления о том, как сделать предприятие более эффективным, и Юри Эннет, поделившийся рекомендациями о том, как избежать стрессов и эмоционального «перегрева».

Мы продолжаем сотрудничать как с поддерживающими предпринимательство структурами Пярнумаа, так и с общественным сектором. Мы представляем

предпринимателей на уровне совета в Пярнуском центре профессионального образования и Пярнуском центре предпринимательства и развития.

Как и в предыдущем году, мы внесли свой вклад в составление программы и проведение Пярнуской недели предпринимательства. В рамках недели предпринимательства мы организовали деловой завтрак со специализирующимся на финансовых новостях журналистом Виллу Зирнаком, который говорил о свежих веяниях на финансовых рынках и в управлении финансами. Также мы участвовали в учебной программе по экономике для школ, в рамках которой мы были представлены в комиссии, перед которой учащиеся защищали свои бизнес-планы, а также участвовали в оценивании работы ученических фирм.

Для членов Торгово-промышленной палаты мы организовали встречу с руководителем отдела информации по странам Балтии голландского агентства развития международной торговли Робом Стеркманом, целью которой было развитие сотрудничества между предпринимателями Пярнумаа и Нидерландов. В Пярну имеются очень хорошие возможности для предоставления конференц-услуг, однако город пока недостаточно известен как центр делового туризма. Поэтому мы совместно с Пярнуским бюро конференций и наиболее активными туристическими фирмами организовали при посольстве Эстонии в Риге ознакомительный инфодень, посвященный данному региону. На мероприятии был представлен обзор возможностей региона и его привлекательности, в первую очередь, в качестве места проведения конференций, а также как места отдыха.

Уже в 8-й раз прошел турнир по боулингу среди предприятий Пярнумаа и Вильяндимаа, являющихся членами ТПП, в ходе которого предприниматели могли помериться силами в спортзале.

В конце года мы начали деятельность по созданию деревообрабатывающего кластера Пярнуского уезда. Также в сотрудничестве с Тартуским университетом,

Таллинским техническим университетом, Пярнуской городской управой, Пярнуской уездной управой, Союзом самоуправлений Пярнумаа и Пярнуским центром предпринимательства и развития мы начали подготовку к созданию Центра информации по ноу-хау (Oskusteabekeskus), целью которого является предложение разнообразных услуг, способствующих развитию региональных работодателей и возможностей для роста экономической структуры, основанной на знаниях.

В 2008 году мы выдали 3031 сертификат происхождения, что является рекордным результатом.

ТАРТУСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

Одной из целей регионального представительства, несомненно, является стремление к тому, чтобы повседневные услуги палаты – ответы на информационные запросы, выдача сертификатов соответствия, консультации и т.п. – становились более доступными для членов ТПП. Интерес членов палаты к этим услугам в 2008 году был по-прежнему высоким, и ими активно пользовались через Тартуское представительство.

Мы участвовали в работе различных рабочих групп и комиссий, деятельность которых направлена на продвижение предпринимательства. Можно отметить участие в работе круглого стола по предпринимательству в Тартумаа и участие в жюри конкурса предпринимательства «Лучшие предприятия Тарту 2008». Хорошие отношения сотрудничества сложились также с Тартуским научным парком и Центром предпринимательства Тартуского университета; мы представлены в работе совета Центра предпринимательства ТУ. В течение года мы организовали 11 различных учебных дней. Большой интерес вызвал семинар, на котором рассматривались вопросы определения ценности фирмы и связанные с этим проблемы. Популярными были также курсы, касающиеся изменений в законах о защите потребителя и о рекламе, а также семинар по вопросам сбора и обработки личных данных.

Для предпринимателей Выру и Вильянди мы проводили также курсы по конкретным вопросам, связанным с внешней торговлей, которые предоставили хорошую возможность заодно ознакомить предпри-

нимателей с Торгово-промышленной палатой и нашей деятельностью.

В Тарту сложилась хорошая традиция проведения недели предпринимательства. Инициатором мероприятия является Тартуская городская управа, активное участие в нем принимают все местные предпринимательские организации. В 2008 году в рамках недели предпринимательства мы организовали семинар об использовании условий поставки Incoterms при экспорте и импорте. Большое количество участников продемонстрировало, что предприниматели считают эту тему актуальной.

Зарубежные связи продолжились сотрудничеством с Валмиерским представительством Латвийской торгово-промышленной палаты и с Псковской торгово-промышленной палатой. Мы обменивались информацией, запрашиваемой фирмами, и участвовали в различных мероприятиях палат.

В начале 2008 года Тартуское представительство переехало в новую контору по адресу улица Пикк, 14. Одним из критериев выбора нового места была возможность бесплатной парковки для посетителей.

КУРССААРЕСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

Сааремааское представительство в 2008 году выдало 942 сертификата происхождения (в 2007 году – 750). Руководитель сааремааского представительства Либлик продолжил работу в совете Курессаареского профтехучилища и в проектах профессионального образования (например, в качестве члена жюри в международном профессиональном конкурсе поваров), также он участвовал в работе совета АО «Saaremaa Golf». Туллио Либлик принимал активное участие в создании Сааремааского союза предпринимателей, Саареская уездная управа и Курессаареская городская управа приглашали Туллио Либлика как представителя Торгово-промышленной палаты на все совещания, связанные с вопросами организации постоянного сообщения с материком, строительства моста и планированием города Курессааре. Кроме того, Туллио всегда приглашался к участию в традиционных предновогодних беседах круглого стола на местном радио «Kadi». ○

ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА КАК КАНАЛ ОБЩЕНИЯ МЕЖДУ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯМИ

0

Отдел маркетинга и связей с клиентами продолжил, как и раньше, активно организовывать мероприятия, чтобы найти новых и сохранить имеющихся клиентов.

ВЕСЕННИЙ БАЛ

Традиционный весенний бал торгово-промышленной палаты в этот раз проводился 12 апреля в концертном зале «Эстония» в Таллинне и был посвящен 90-летию Эстонии. На балу состоялось ставшее уже традицией вручение почетных знаков Торгово-промышленной палаты. Для правления Эстонской торгово-промышленной палаты это является возможностью отметить и высказать свое признание тем предпринимателям, руководителям и чиновникам, которые внесли большой вклад в развитие эстонского предпринимательства и экономики.

За особые заслуги в развитии эстонского предпринимательства и за долгую работу на благо экономики почетного знака отличия I класса удостоились Яан Кабин (АО «EKE Invest») и Юло Пярнитс (АО «Maipor», АО «Ülemiste City»), за многолетний вклад в развитие строительства – Алар Кроодо (АО «Linnaehitus»). Почетный знак отличия II класса за развитие предпринимательства и за вклад в защиту интересов работодателей получил директор Эстонского центрального союза работодателей Тармо Крийс, за развитие экономической жизни и предпринимательства в Эстонии, а также за развитие транспортной и тран-

зитной сфер – председатель правления Eesti Raudtee AS Кайдо Симмерманн. Почетных знаков отличия III класса за продолжительную и плодотворную работу по развитию Торгово-промышленной палаты удостоились работники Торгово-промышленной палаты Лидия Фриденталь и Тийна Рандма (Райдма также за работу по развитию политики образования). Кроме того, за особые заслуги в развитии экономической жизни и предпринимательства и в развитии сотрудничества между государственным и предпринимательским сектором почетных знаков удостоились Лемми Оро (заведующая отделом налоговой политики Министерства финансов) и Урмас Воленс (заместитель канцлера по вопросам политики права Министерства юстиции).

Участники бала танцевали под музыку биг-бенда Полицейского оркестра под руководством Кайдо Кодумаяэ, солистами были Рольф Роосалу и Неле-Лийс Вайксоо. В Салоне музицировал Пеэтер Кальюмяэ, на танцевальном поле демонстрировали танцевальные па и обучали танцевальным движениям профессиональные танцоры из школы танца «NOVE» Кристине Эско-Вескимяэ. В фойе концертного зала можно было ознакомиться с юбилейной выставкой Эстонского национального музея «Гордость Эстонии. Сделано в Эстонии», представившей производство и продукцию (также и потребление этой продукции) тринадцати эстонских предприятий в течение трех исторических эпох (Эстонская Рес-

публика 1918–1940 гг., Советская Эстония 1940–1991 гг. и Эстонская Республика 1991–2007 гг.).

Вечер вел Таури Таллермаа. Среди участников были разыграны любезно предоставленные компанией «Estonian Air» билеты на двоих на авиаперелет в любом выбранном направлении и обратно.

Начиная с возрождения в 1989 году, и до сегодняшнего дня Торгово-промышленная палата наградила почетными знаками в общей сложности 65 человек. Торгово-промышленная палата благодарит спонсоров Весеннего бала: SEB Pank, Estonian Air, Silberauto, Reval Hotel Olümpia, Overall, Prike, Paulig, Школа танца NOVE, Ploprint, Disainikorp.

ОТКРЫТИЕ БИЗНЕС-СЕЗОНА

Открытие бизнес-сезона Торгово-промышленной палаты 2008/2009 на этот раз происходило в Таллинском зоопарке. Мы сделали это для того, чтобы поддержать усилия зоопарка, предпринимаемые для спасения видов животных, которым угрожает опасность вымирания, и призвали также своих членов поддержать стремления зоопарка. Солнечный день 30 августа приятно удивил присутствием большого количества представителей членов Торгово-промышленной палаты и партнеров по сотрудничеству – на открытие делового сезона собралось примерно 2500 человек. Бизнес-сезон открыл председатель правления Торгово-промышленной палаты Тоомас Луман, слова приветствия от имени Таллинского зоопарка произнесли директор Мати Каал и представитель Общества друзей зоопарка Юло Коткас. Занятия нашлись для всех – как для взрослых, так и для детей. На мероприятии была проведена также традиционная лотерея визитных карточек, сохранявшая интригу до самого конца мероприятия. Было много замечательных призов, предоставленных нашими партнерами по сотрудничеству, главным из которых стал ваучер на путешествие в Амстердам на двоих, предоставленный фирмами «Estravel» и «Finnair».

Торгово-промышленная палата благодарит спонсоров открытия бизнес-сезона: SEB Pank, Estravel, Finnair, Silberauto, Таллинский зоопарк, Reval Hotels, Firmakink, A. Le Coq, Premia Tallinna Külm-

hoone, Olde Hansa, AIESEC, Департамент рынка труда, Эстонский союз сердца, Ploprint, Disainikorp.

ДЕЛОВЫЕ ЗАВТРАКИ

В сотрудничестве с банком «Nordea» и отелем «Radisson SAS» мы продолжили серию деловых завтраков, на которых члены Торгово-промышленной палаты могут встречаться с выступающими и получать ответы на свои вопросы.

Серию деловых завтраков 2008 года открыло мероприятие «Доброе утро, Россия!», состоявшееся 27 марта и посвященное знакомству с экономической средой и возможностями бизнеса в России. Директор международного подразделения Огрэсбанка Эса Тервяйнен говорил о коммерческой деятельности в России на основании опыта банка «Nordea» и Огрэсбанка, а с общей ситуацией в экономике России и на рынке недвижимости ознакомил начальник отдела финансирования недвижимости Огрэсбанка Александр Сергеевко.

28 ноября состоялся завтрак на тему денежного рынка под названием «Ситуация на финансовых рынках и перспективы». Ситуацию, царящую в экономике, и возможные сценарии развития описал руководитель банка «Nordea» в Эстонии Вахур Крафт. О ситуации на финансовых рынках и о возможных перспективах выхода из кризиса говорил старший менеджер по продажам на финансовых рынках банка «Nordea» Тьну Пальм.

На последнем в 2008 году завтраке «Будущее – встретится ли капитализм без капитала с коммунизмом без коммун? (перефразируя Маркса)», состоявшемся 19 декабря, выступил профессор макроэкономики Гонконгского университета Лесли Янг, разъяснивший проистекающий из финансового кризиса парадокс (Америка вынуждена взять под государственный контроль банковскую систему, а Китай, напротив, движется в направлении рыночной экономики), противопоставляя экономические циклы новейшей истории и институциональные структуры Америки и Китая.

Торгово-промышленная палата благодарит спонсоров деловых завтраков: Nordea Pank Eesti и Radisson SAS Hotel.

ТЕННИСНЫЙ ТУРНИР

12-й теннисный турнир Торгово-промышленной палаты состоялся 31 мая на теннисных кортах в центре города Пярну. В турнире приняло участие 44 любителя этого вида спорта с предприятий, являющихся членами Палаты. Турнир прошел прекрасно: нам повезло с погодой, а общество замечательных людей и хорошая игра порадовали как участников, так и болельщиков. Переходящий кубок выиграли Юри Веллеранд (Universal Industries TOO) и Тийт Робен (АО «E.L.L. Kinnisvara»). Юри Веллеранд уже трижды завоевывал победу на теннисных турнирах Торгово-промышленной палаты. Приз утешительного турнира достался паре Тоомас Кууда (Эстонская торгово-промышленная палата) и Катрин Мюльс (АО «E.L.L. Kinnisvara»).

Торгово-промышленная палата благодарит спонсоров теннисного турнира: SEB Pank, Silberauto, Estonian Air, Stockmann, Reval Hotels, Strand SPA & Konverentsihotell, Tele2, Dunlop, Saku и A.Le Coq.

ПРОЧИЕ МЕРОПРИЯТИЯ

23 апреля в Таллинне, в здании Торгово-промышленной палаты состоялось общее собрание членов Эстонской Торгово-промышленной палаты, на котором был утвержден годовой отчет за 2007 хозяйственный год.

3 июня правление Эстонской торгово-промышленной палаты на торжественном обеде в Торгово-промышленной палате принимало президента Эстонской Республики Тоомаса-Хендрика Ильвеса. Во время обеда обсуждались актуальные темы жизни и экономики Эстонии. Прежде всего, президента интересовало, как оценивают предприниматели два первых года в составе Евросоюза и существенно ли повлияло на их экономические результаты вхождение в ЕС. По словам председателя правления Торгово-промышленной палаты Тоомаса Лумана, примерно треть нашего быстрого экономического роста в 2005 году можно отнести на счет присоединения к ЕС. Члены правления Палаты со своей сто-

роны представили президенту предложение о сохранении существующей на сегодняшний день системы подоходного налога для предприятий с 2009 года, обратив внимание на стабильность экономической ситуации и на сохранение привлекательности инвестиционной среды. Более продолжительно обсуждались также вопросы о сокращении численности и приросте населения, что уже сейчас становится препятствием на пути к развитию эстонских предприятий.

Как и в прошлые годы, состоялось 4 мероприятия, посвященных приему новых членов, на котором в торжественной обстановке были вручены свидетельства о членстве в нашей организации (в 2008 году в Торгово-промышленной палате появилось 376 новых членов). Вечера знакомства с домом Торгово-промышленной палаты, ее работниками и другими предприятиями-членами для многих стали первой возможностью найти партнеров по бизнесу.

Торжественный прием для партнеров по сотрудничеству, посвященный 83-й годовщине Торгово-промышленной палаты, состоялся 13 ноября в зале Эстонской академии наук. На приеме присутствовал и президент Эстонской Республики Тоомас Хендрик Ильвес.

В связи с 90-летним юбилеем Эстонской Республики Торгово-промышленная палата была соорганизатором проведения конференции «Предпринимательство Эстонии 90», состоявшейся 20 ноября в зале Эстонской академии наук. Целью конференции было признание ценности многолетних традиций эстонского предпринимательства, оценка сложившейся на сегодняшний день ситуации и создание планов на будущее. Председатель правления Торгово-промышленной палаты Тоомас Луман от имени предпринимателей представил правительству пакет предложений по развитию экономической среды. На конференции Торгово-промышленная палата впервые провела презентацию составленной в рамках юбилейного года ценной подарочной книги о признанных торговых марках Эстонии «Leading Brands of Estonia». ○

ПЕЧАТНЫЕ ИЗДАНИЯ

Мы продолжаем выпускать информационные издания для всех членов Палаты, а также печатную продукцию, адресованную иностранным партнерам.

Вышло 22 номера печатного органа Торгово-промышленной палаты «Teataja» и 10 номеров «Вестника» на русском языке. Члены Палаты регулярно получали наши еженедельные информационные бюллетени. Был издан ежегодник, отражающий отчет о деятельности Торгово-промышленной палаты в 2007 году.

В 2008 году Торгово-промышленная палата в сотрудничестве с Целевым учреждением развития предпринимательства и Центральным союзом работодателей организовала предпринимательские конкурсы «Топ-таблица конкурентоспособности предприятий Эстонии 2008» и «Премия за предпринимательство 2008». Истории успеха победителей, а также общие топ-таблицы и таблицы по видам деятельности были представлены в издании «Лучшие предприятия Эстонии 2008» и «Top Estonian Enterprises 2008». Был также открыт интернет-портал www.konkurents.ee, на котором имеется вся информация об истории конкурсов и о вопросах конкуренции.

Уже в 12-й раз Торгово-промышленная палата выпустила практический бизнес-каталог эстонских экспортеров – Estonian Export Directory 2009. Это рабочий инструмент предпринимателя, помогающий эстонским фирмам вывести свои товары и услуги на внешний рынок и найти партнеров по всему миру. Объемное издание позволяет представить Эстонию партнерам со всего мира, поскольку кроме каталога предприятий содержит и общую информацию об экономике Эстонии, статистику и полезные материалы для тех, кто желает начать дело в Эстонии. Вся эта информация представлена в книге на английском, немецком и французском языках. Издание можно получить и на CD-диске. Сильная сторона каталога – каналы его распространения, которыми являются торгово-промышленные палаты, агентства по экспорту и импорту, посольства Эстонии в иностранных государствах, иностранные представительства Целевого учреждения развития предприни-

мательства и другие организации соответствующего профиля итого в 80 странах мира. Тираж «EED 2009» – 5000 CD-дисков и 3000 бумажных каталогов. Оба варианта можно получить в Палате. Каталог представлен на веб-сайте www.estonianexport.ee. Партнер по сотрудничеству при составлении каталога «Estonian Export Directory» – АО «InfoAtlas».

20 ноября Торгово-промышленная палата провела презентацию книги «Leading Brands of Estonia». Это книга, знакомящая с ведущими торговыми марками и предприятиями Эстонии. Торговые марки, отобранные для книги, созданы в Эстонии и широко известны как на внутреннем, так и на внешних рынках. Решающим фактором при выборе было то, чтобы предприятие само позиционировало свою торговую марку как эстонскую торговую марку и активно занималось разработкой бренда. Торгово-промышленная палата призвала участвовать в книге такие торговые марки как: A. Le Coq, Balbiino, Balteco, Baltika, BLRT Grupp, Delfi, Eesti Ehitus, Estravel, Kalev, Дом торговли (Kaubamaja), Leibur, Liviko, Lotte, Olde Hansa, Olympic Casino, Orto, Раквереский мясокомбинат (Rakvere Lihakombinaat), Saku, Salon+, Tallink, Таллиннский порт (Tallinna Sadam), Тартуский университет (Tartu Ülikool), Tere. Книга «Leading Brands of Estonia» предназначена для того, чтобы представить Эстонию как государство с инновационной и развитой экономикой, а также для рекламы созданных здесь товаров и услуг. Торгово-промышленная палата надеется, что книга повысит известность представленных в книге участников, и, тем самым, будет способствовать увеличению эстонского экспорта. Книга распространяется среди министерств, посольств иностранных государств и организаций, представляющих интересы предпринимателей. Солидное издание идеально подходит в качестве подарка иностранным гостям, которых вы желаете ознакомить с предпринимательством в Эстонии. В редакционную коллегию книги, созванную Торгово-промышленной палатой, вошли Марек Рейнаас, Урмас Ору, Эрки Пезель, Инга Ягмяэ и Сийм Райе. ○

ТОП-ТАБЛИЦА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭСТОНСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ 2008

В

составлении «Топ-таблицы конкурентоспособности» 2008 года приняло участие 420 предприятий Эстонии, при составлении окончательной таблицы 375 из них были квалифицированы в соответствии с методикой. Основной причиной деквалификации стало завершение 2007 хозяйственного года с негативными результатами, а еще предоставление неполных данных или недостаточное для участия количество полных хозяйственных лет.

Как и в прошлом году, участники могли выбрать из 12 сфер деятельности ту, в которой хотели бы сравниться со своими конкурентами. Уже второй год подряд помимо общего победителя выявлялось также наиболее конкурентоспособное предприятие среди фирм, представляющих малый и средний бизнес. Нам приятно констатировать, что в этой категории сравниться с другими фирмами пожелало уже 192 участника. Как и в прошлые годы, больше всего участников Топ-таблицы конкурентоспособности было из сферы промышленности и энергетики (101). Самыми малочисленными по числу участников и равными во всех категориях (11) стали предприятия из сферы пищевой промышленности, туризма, бизнес-обслуживания и недвижимости, а также предприятия, работающие в сфере финансового посредничества. Интересно отметить, что строительных предприятий в топ-таблице было представлено столько же, сколько и в прошлом году (55), а в распределении мест среди лучших произошли интересные изменения. И еще – по сравнению с прошлыми годами за признание лучшими в 2008 году не боролись многие крупные компании, в том числе победители прошлых лет в разных категориях.

Из победителей 2007 года свое место и, конечно, хорошую конкурентоспособность смогли сохранить 4

предприятия – из них АО «BLRT Grupp» уже пятый, а ТОО «Mažeikiu Nafta Trading» – третий год подряд. Приятно видеть среди победителей новые наименования, хотя, если учитывать время их существования, то они далеко не новые. Уже второй год подряд титул самого конкурентоспособного предприятия Эстонии завоевывает АО «Tallink Grupp», оказавшееся также самым конкурентоспособным среди туристических фирм. Победителем в категории «Самое конкурентоспособное малое и среднее предприятие» стало «Kaamos Kinnisvara ТОО», учрежденное в 2002 году и занявшее высокое второе место среди предприятий в своей сфере деятельности (бизнес-обслуживание и недвижимость). Средний возраст предприятий, ставших лидерами по сферам деятельности в «Топ-таблице конкурентоспособности», составляет 11 лет, если не считать Сакусского пивоваренного завода, основанного в 1820 году и работающего уже 188 лет. Самыми молодыми победителями стали АО «Oma Ehitaja», АО «Oilseeds Trade» и ТОО «Varmapartner» (основано в 2005 году), среди строительных, сельскохозяйственных и лесохозяйственных предприятий и предприятий розничной торговли соответственно. Приятно подтвердить, что большинство победителей топ-таблицы входит в число членов Торгово-промышленной палаты.

Топ-таблицы, методика и вся касающаяся конкурса информация круглый год представлена на портале www.konkurents.ee. Речь идет о созданном в 2008 году Эстонской торгово-промышленной палатой портале, содержащем информацию об истории конкурса «Топ-таблица конкурентоспособности», его победителях, участниках и их экономических показателях. ○

БАЛАНС • АКТИВ

31.12.2007–31.12.2008

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ, В ЭСТОНСКИХ КРОНАХ

	31.12.2008	31.12.2007
Оборотное имущество		
Деньги и банковские счета	19 679 898	12 749 899
Акции и прочие ценные бумаги	3 600 000	5 672 700
Требования к покупателям	426 834	1 075 474
Различные требования	650 414	126 352
Предоплаты по налогам	32 331	117 781
Прочие расходы будущих периодов	372 708	580 766
Оборотное имущество всего	24 762 185	20 322 972
Основное имущество		
Материальное основное имущество		
Земля и строения	30 001 038	31 701 042
Машины и оборудование	508 347	521 933
Прочее основное имущество	219 669	353 697
Материальное основное имущество всего	30 729 054	32 576 672
Нематериальное основное имущество	1 313 633	1 443 534
Основное имущество всего	32 042 687	34 020 206
АКТИВ ВСЕГО	56 804 872	54 343 178

БАЛАНС • ПАССИВ

31.12.2007–31.12.2008

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ, В ЭСТОНСКИХ КРОНАХ

	31.12.2008	31.12.2007
Краткосрочные обязательства		
Предоплаты покупателей	2 892 623	3 729 885
Задолженности поставщикам	388 537	717 830
Различные задолженности	3 789 834	2 920 197
Задолженности по налогам	1 382 722	1 509 659
Просроченные задолженности		
Задолженности работникам	891 331	911 605
Прочие просроченные задолженности	2 667 253	2 036 516
Просроченные задолженности всего	3 558 584	2 948 121
Краткосрочные обязательства всего	12 012 300	11 825 692
Нетто-имущество		
Резервный фонд	1 488 846	1 488 846
Резервы	6 000 000	6 000 000
Аккумулированные доходы за предыдущие периоды	35 028 640	32 200 779
Доходы за отчетный год	2 275 086	2 827 861
Нетто-имущество всего	44 792 572	42 517 486
ПАССИВ ВСЕГО	56 804 872	54 343 178

ОТЧЕТ О ДОХОДАХ И РАСХОДАХ

31.12.2007–31.12.2008

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ, В ЭСТОНСКИХ КРОНАХ

	2008	2007
ДОХОДЫ		
Доход от продаж	14 492 529	10 498 452
Членские и вступительные взносы	14 426 067	14 165 000
Прочие доходы от деятельности	4 090 042	4 046 531
Доходы всего	33 008 638	28 709 983
РАСХОДЫ		
Различные расходы на деятельность	11 822 583	10 055 695
Расходы на рабочую силу	17 247 600	14 197 873
а) зарплата	12 938 929	10 651 066
б) социальный налог	4 308 671	3 546 807
Износ	2 300 358	2 257 347
Прочие расходы на деятельность	187 856	99 920
Расходы всего	31 558 397	26 610 835
ДОХОД ОТ ОСНОВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	1 450 241	2 099 148
ФИНАНСОВЫЕ ДОХОДЫ И РАСХОДЫ		
Финансовый доход от акций связанного предприятия		83 893
Доходы от процентов	824 845	658 923
Финансовые доходы и расходы всего	824 845	742 816
ДОХОДЫ ЗА ОТЧЕТНЫЙ ГОД	2 275 086	2 841 964
Подоходный налог с предприятия		14 103
ДОХОДЫ ЗА ОТЧЕТНЫЙ ГОД ВСЕГО	2 275 086	2 827 861

Liikmete nimekiri tegevusvaldkondade järgi
Directory of Members by Fields of Activity
Список членов по сферам деятельности

Kaubanduskoja liikmete kontaktandmed leiate kodulehelt
Full list of members and their contact data can be found in the Internet
Контактные данные всех членов торговой палаты найдёте по адресу

www.koda.ee

LK VALDKOND

- 94 PÖLLUMAJANDUS, JAHINDUS JA NEID TEENINDAVAD TEGEVUSALAD
AGRICULTURE, HUNTING AND RELATED SERVICE ACTIVITIES
СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО, ОХОТА И СОПУТСТВУЮЩЕЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ
- 94 METSAMAJANDUS, METSAVARUMINE JA NEID TEENINDAVAD TEGEVUSALAD
FORESTRY, LOGGING AND RELATED SERVICE ACTIVITIES
ЛЕСНОЕ ХОЗЯЙСТВО И СОПУТСТВУЮЩЕЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ
- 94 KALAPÜÜK, KALAKASVATUS JA NEID TEENINDAVAD TEGEVUSALAD
FISHING, FISH FARMING AND RELATED SERVICE ACTIVITIES
РЫБОЛОВСТВО, РЫБОВОДСТВО И СОПУТСТВУЮЩЕЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ
- 94 KIVI- JA PRUUNSOE KAEVANDAMINE; TURBATOOTMINE
MINING OF COAL AND LIGNITE; EXTRACTION OF PEAT
ДОБЫЧА КАМЕННОГО И БУРГО УГЛЯ; ПРОИЗВОДСТВО ТОРФА
- 94 TOORNAFTA JA MAAGAASI TOOTMINE; MUUD NAFTA- JA GAASITOOTMISEGA SEOTUD TEGEVUSALAD
EXTRACTION OF CRUDE PETROLEUM AND NATURAL GAS; SERVICE ACTIVITIES INCIDENTAL TO OIL AND GAS EXTRACTION
ПРОИЗВОДСТВО НЕФТИ-СЫРЦА И ПРИРОДНОГО ГАЗА; ПРОЧИЕ СФЕРЫ, СВЯЗАННЫЕ С ПРОИЗВОДСТВОМ НЕФТИ И ГАЗА
- 94 MUU KAEVANDAMINE
OTHER MINING
ДОБЫЧА ПРОЧИХ ИСПОПАЕМЫХ
- 94 TOIDUAINETE JA JOOKIDE TOOTMINE
MANUFACTURE OF FOOD PRODUCTS AND BEVERAGES
ПРОИЗВОДСТВО ПРОДУКТОВ ПИТАНИЯ И НАПИТКОВ
- 95 TEKSTIILITOOTMINE
MANUFACTURE OF TEXTILES
ТЕКСТИЛЬНАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ
- 95 RÕIVATOOTMINE; KARUSNAHA TÕOTLEMINE JA VÄRVIMINE
MANUFACTURE OF WEARING APPAREL; DRESSING AND DYEING OF FUR
ШВЕЙНАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ; ОБРАБОТКА И ОКРАШИВАНИЕ МЕХА
- 95 NAHANÄOTLEMINE JA -PARKIMINE; KOHVIRTE, KÄEKOTTIDE, SADULSEPARAODEDE, RAKMETE JA JALATSITE TOOTMINE
TANNING AND DRESSING OF LEATHER; MANUFACTURE OF LUGGAGE, HANDBAGS, SADDLERY, HARNESS AND FOOTWEAR
ОБРАБОТКА И ДУБЛЕНИЕ КОЖИ; ПРОИЗВОДСТВО ЧЕМОДАНОВ, СУМОК, ОБУВИ, ШОРНИЧЕСТВО И ПРОИЗВОДСТВО СБРУИ
- 95 PUIDUTÕOTLEMINE NING PUIT- JA KORKTOODEDE TOOTMINE, V.A MÕÖBEL; ÕLEST JA PUNUMISMATERJALIST TOODEDE TOOTMINE
MANUFACTURE OF WOOD AND OF PRODUCTS OF WOOD AND CORK, EXCEPT FURNITURE; MANUFACTURE OF ARTICLES OF STRAW AND PLAITING MATERIALS
ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И ПРОИЗВОДСТВО ДЕРЕВЯННЫХ ИЗДЕЛИЙ (ИСКЛ. МЕБЕЛЬ); ПРОИЗВОДСТВО ИЗДЕЛИЙ ИЗ СОЛОМЫ И ПЛЕТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ
- 96 PABERIMASSI, PABERI JA PABERTOODEDE TOOTMINE
MANUFACTURE OF PULP, PAPER AND PAPER PRODUCTS
ЦЕЛЛЮЛОЗНАЯ И БУМАЖНАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ
- 96 KIRJASTAMINE, TRÜKINDUS JA SALVESTISTE PALJUNDUS
PUBLISHING, PRINTING AND REPRODUCTION OF RECORDED MEDIA
ИЗДАТЕЛЬСКАЯ И ПЕЧАТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, КОПИРОВАНИЕ ЗАПИСЕЙ

LK VALDKOND

- 96 KOKSI, PUHASTATUD NAFTATOO-DETE JA TUUMKÜTUSE TOOTMINE
MANUFACTURE OF COKE, REFINED PETROLEUM PRODUCTS AND NUCLEAR FUEL
ПРОИЗВОДСТВО КОКСА, ОЧИЩЕННЫХ НЕФТЕПРОДУКТОВ И ЯДЕРНОГО ТОПЛИВА
- 96 KEMIKAALIDE JA KEEMIAOODEDE TOOTMINE
MANUFACTURE OF CHEMICALS AND CHEMICAL PRODUCTS
ХИМИЧЕСКАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ
- 96 KUMMI- JA PLASTTOODEDE TOOTMINE
MANUFACTURE OF RUBBER AND PLASTIC PRODUCTS
ПРОИЗВОДСТВО ПЛАСТМАССОВЫХ И РЕЗИНОВЫХ ИЗДЕЛИЙ
- 97 MUUDE MITTEMETALSETEST MINERAALIDEST TOODETE TOOTMINE
MANUFACTURE OF OTHER NON-METALLIC MINERAL PRODUCTS
ПРОИЗВОДСТВО ИНЫХ НЕМЕТАЛЛИЧЕСКИХ МИНЕРАЛЬНЫХ ИЗДЕЛИЙ
- 97 METALLITOOTMINE
MANUFACTURE OF BASIC METALS
МЕТАЛЛУРГИЯ
- 97 METALLTOODEDE TOOTMINE V.A MASINAD JA SEADMED
MANUFACTURE OF FABRICATED METAL PRODUCTS, EXCEPT MACHINERY AND EQUIPMENT
МЕТАЛЛООБРАБОТКА (ИСКЛ. СТАНКИ И ОБОРУДОВАНИЕ)
- 98 MUJAL LIIGITAMATA MASINATE JA SEADMETE TOOTMINE
MANUFACTURE OF MACHINERY AND EQUIPMENT N.E.C.
ПРОИЗВОДСТВО ИНЫХ СТАНКОВ И ОБОРУДОВАНИЯ
- 98 KONTORIMASINATE JA ARVUTITE TOOTMINE
MANUFACTURE OF OFFICE MACHINERY AND COMPUTERS
ПРОИЗВОДСТВО КОМПЬЮТЕРОВ И ОФИСНОГО ОБОРУДОВАНИЯ
- 98 MUJAL LIIGITAMATA ELEKTRIMASINATE JA -APARAATIDE TOOTMINE
MANUFACTURE OF ELECTRICAL MACHINERY AND APPARATUS N.E.C.
ПРОИЗВОДСТВО ИНОЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИКИ И АППАРАТОВ
- 98 RAADIO-, TELEVISIOONI- JA SISESEADMETE NING -APARATUURI TOOTMINE
MANUFACTURE OF RADIO, TELEVISION AND COMMUNICATION EQUIPMENT AND APPARATUS
ПРОИЗВОДСТВО РАДИО- И ТЕЛЕАППАРАТУРЫ, А ТАКЖЕ СРЕДСТВ СВЯЗИ
- 99 MEDITSINITEHNIKA, OPTIKARINSTEDE, TÄPPISINSTRUMENTIDE JA AJANÄITAJATE TOOTMINE
MANUFACTURE OF MEDICAL, PRECISION AND OPTICAL INSTRUMENTS, WATCHES AND CLOCKS
ПРОИЗВОДСТВО МЕДИЦИНСКОЙ ТЕХНИКИ И КОНТРОЛЬНО-ИЗМЕРИТЕЛЬНОГО ОБОРУДОВАНИЯ
- 99 MOOTORSÕIDUKITE, HAAGISTE JA POOLHAAGISTE TOOTMINE
MANUFACTURE OF MOTOR VEHICLES, TRAILERS AND SEMITRAILERS
ПРОИЗВОДСТВО ТРАНСПОРТНОЙ ТЕХНИКИ, ПРИЦЕПОВ И ПОЛУПРИЦЕПОВ
- 99 MUUDE TRANSPORDIVAHENDITE TOOTMINE
MANUFACTURE OF OTHER TRANSPORT EQUIPMENT
ПРОИЗВОДСТВО ИНОЙ ТРАНСПОРТНОЙ ТЕХНИКИ
- 99 MÕÖBLITOOTMINE; MUJAL LIIGITAMATA TOOTMINE
MANUFACTURE OF FURNITURE; MANUFACTURING N.E.C.
ПРОИЗВОДСТВО ПРОМЫШЛЕННЫХ ТОВАРОВ И МЕБЕЛИ
- 99 RINGLUSSEVÖTT
RECYCLING
ПЕРЕРАБОТКА УТИЛЬСЫРЬЯ

- LK VALDKOND
- 99 ELEKTRIENERGIA-, GAASI-, AURU- JA KUUMAVEEVARUSTUS
ELECTRICITY, GAS, STEAM AND HOT WATER SUPPLY
ЭЛЕКТРОСНАБЖЕНИЕ, ОБЕСПЕЧЕНИЕ ГАЗОМ, ПАРОМ И ГОРЯЧЕЙ ВОДОЙ
- 100 VEEKOGUMINE, -PUHASTUS JA JAOTUS
COLLECTION, PURIFICATION AND DISTRIBUTION OF WATER
ВОДОСНАБЖЕНИЕ, ОЧИЩЕНИЕ И РАСПРЕДЕЛЕНИЕ
- 100 EHITUS
CONSTRUCTION
СТРОИТЕЛЬСТВО
- 101 MOOTORSÕIDUKITE JA MOOTORRATASTE MÜÜK, HOOLDUS JA REMONT;
MOOTORIKÜTUSE JAEMÜÜK
SALE, MAINTENANCE AND REPAIR OF MOTOR VEHICLES AND MOTORCYCLES;
RETAIL SALE OF AUTOMOTIVE FUEL
ПРОДАЖА, ОБСЛУЖИВАНИЕ И РЕМОНТ АВТО- И МОТОТРАНСПОРТА;
РОЗНИЧНАЯ ПРОДАЖА МОТОРНОГО ТОПЛИВА
- 101 HULGI- JA VAHENDUSKAUBANDUS, V.A MOOTORSÕIDUKID JA
MOOTORRATTAD
WHOLESALE TRADE AND COMMISSION TRADE, EXCEPT OF MOTOR VEHICLES
AND MOTORCYCLES
ОПТОВАЯ ТОРГОВЛЯ И ПОСРЕДНИЧЕСТВО (ИСКЛ. АВТО- И
МОТОТРАНСПОРТ)
- 105 JAEKAUBANDUS, V.A MOOTORSÕIDUKID JA MOOTORRATTAD; ISIKLIKE
TARBESEMETE JA KODUMASINATE PARANDUS
RETAIL TRADE, EXCEPT OF MOTOR VEHICLES AND MOTORCYCLES;
REPAIR OF PERSONAL AND HOUSEHOLD GOODS
РОЗНИЧНАЯ ТОРГОВЛЯ (ИСКЛ. АВТО- И МОТОТРАНСПОРТ); РЕМОНТ
ЛИЧНЫХ ВЕЩЕЙ И БЫТОВОЙ ТЕХНИКИ
- 105 HOTELLID JA RESTORANID
HOTELS AND RESTAURANTS
ГОСТИНИЦЫ И РЕСТОРАНЫ
- 105 MAISMAAVEONDUS; TORUTRANSPORT
LAND TRANSPORT; TRANSPORT VIA PIPELINES
СУХОПУТНЫЕ ПЕРЕВОЗКИ
- 106 VEETRANSPORT
WATER TRANSPORT
ВОДНЫЙ ТРАНСПОРТ
- 106 ÕHUTRANSPORT
AIR TRANSPORT
АВИАТРАНСПОРТ
- 106 VEONDUSEGA SEOTUD JA VEONDUST ABISTAVAD TEGEVUSALAD;
REISIBÜROODE TEGEVUS
SUPPORTING AND AUXILIARY TRANSPORT ACTIVITIES; ACTIVITIES OF
TRAVEL AGENCIES
УСЛУГИ, СВЯЗАННЫЕ С ПЕРЕВОЗКАМИ; ТУРАГЕНТСТВА
- 107 POSTSIDE JA TELEKOMMUNIKATSIOON
POST AND TELECOMMUNICATIONS
ПОЧТОВЫЕ УСЛУГИ И ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ
- 107 FINANTSVAHENDUS, V.A KINDLUSTUS JA PENSIONIFONDID
FINANCIAL INTERMEDIATION, EXCEPT INSURANCE AND PENSION FUNDING
ФИНАНСОВОЕ ПОСРЕДНИЧЕСТВО (ИСКЛ. СТРАХОВАНИЕ И ПЕНСИОННЫЕ
ФОНДЫ)
- LK VALDKOND
- 107 KINDLUSTUS- JA PENSIONIFONDID, V.A KOHUSTUSLIK SOTSIAALKINDLUSTUS
INSURANCE AND PENSION FUNDING, EXCEPT COMPULSORY SOCIAL
SECURITY
СТРАХОВЫЕ И ПЕНСИОННЫЕ ФОНДЫ (ИСКЛ. ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ СОЦИАЛЬНОЕ
СТРАХОВАНИЕ)
- 107 FINANTSVAHENDUSE ABITEGEVUSALAD
ACTIVITIES AUXILIARY TO FINANCIAL INTERMEDIATION
ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЕ УСЛУГИ ПО ФИНАНСОВОМУ ПОСРЕДНИЧЕСТВУ
- 107 KINNISVARAALANE TEGEVUS
REAL ESTATE ACTIVITIES
НЕДВИЖИМОСТЬ
- 108 MASINATE JA SEADMETE RENTIMINE OPERAATORITA JA TARBESEMETE JA
KODUMASINATE VÄLJAUÜRIMINE
RENTING OF MACHINERY AND EQUIPMENT WITHOUT OPERATOR AND OF
PERSONAL AND HOUSEHOLD GOODS
АРЕНДА СТАНКОВ И ОБОРУДОВАНИЯ БЕЗ ОПЕРАТОРА; АРЕНДА
ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ ТОВАРОВ И БЫТОВОЙ ТЕХНИКИ
- 108 ARVUTID JA NENDEGA SEOTUD TEGEVUS
COMPUTER AND RELATED ACTIVITIES
КОМПЬЮТЕРЫ И СОПУТСТВУЮЩАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ
- 108 TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS
RESEARCH AND DEVELOPMENT
НАУКА И РАЗВИТИЕ
- 108 MUU ÄRITEGEVUS
OTHER BUSINESS ACTIVITIES
ИНАЯ БИЗНЕС-ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ
- 110 AVALIK HALDUS JA RIIGIKAITSE; KOHUSTUSLIK SOTSIAALKINDLUSTUS
PUBLIC ADMINISTRATION AND DEFENCE; COMPULSORY SOCIAL SECURITY
ГОСУПРАВЛЕНИЕ И ОХРАНА; ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ СОЦИАЛЬНОЕ СТРАХОВАНИЕ
- 110 HARIDUS
EDUCATION
ОБРАЗОВАНИЕ
- 111 TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE
HEALTH AND SOCIAL WORK
ЗДРАВООХРАНЕНИЕ И СОЦИАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ
- 111 REOVEE JA PRÜGI KÕRVALDAMINE, LINNAPUHASTUS JMS TEGEVUS
SEWAGE AND REFUSE DISPOSAL, SANITATION AND SIMILAR ACTIVITIES
УСТРАНЕНИЕ СТОЧНЫХ ВОД И МУСОРА, ОЧИСТКА ГОРОДА И Т.П.
- 111 MUJAL LIIGITAMATA ORGANISATSIOONIDE TEGEVUS
ACTIVITIES OF MEMBERSHIP ORGANIZATION N.E.C.
ИНЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ
- 111 VABA AJA, KULTUURI- JA SPORDITEGEVUS
RECREATIONAL, CULTURAL AND SPORTING ACTIVITIES
ОРГАНИЗАЦИЯ СВОБОДНОГО ВРЕМЕНИ, УСЛУГИ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА
- 111 MUU TEENINDUS
OTHER SERVICE ACTIVITIES
ПРОЧЕЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ

PÖLLUMAJANDUS, JAHINDUS JA NEID TEENINDAVAD TEGEVUSALAD
AGRICULTURE, HUNTING AND RELATED SERVICE ACTIVITIES
СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО, ОХОТА И СОПУТСТВУЮЩЕЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ

ABSINT OU
 ANTS PAK I KADARBIKU TALU FIE
 BALTI KARUSNAHK AS
 BERRY FARMING OU
 CERES AS
 EESTI MURUD OU
 FIO OU
 ILUS AED OU
 KABIN JA POJAD OU
 KAVASTU PÖLD AS
 KIRBLA OU
 KOIDUSARA OU
 LAHEOTSA TALU OU
 MEVEDA OU
 MUSTAMAE HALJASTUS AS
 NUKIKE OU
 NURMIKO AS
 OLDER GRUPP OU
 ORGITA PÖLD OU
 PEETRI PÖLD JA PIIM AS
 RAIKKÜLA FARMER OU
 REVO N.T. OU
 RUIXI MÕIS AS
 SAGRO AS
 SAIDAFARM AS
 SENIDA OU
 TORMA PÖLLUMAJANDUSOSAÜHING
 VAMBOLA SIPELGAS FIE
 VIRAITO OU
 VÄATSA AGRO AS

METSAMAJANDUS, METSAVARUMINE JA NEID TEENINDAVAD TEGEVUSALAD
FORESTRY, LOGGING AND RELATED SERVICE ACTIVITIES
ЛЕСНОЕ ХОЗЯЙСТВО И СОПУТСТВУЮЩЕЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ

ARTISTON OU
 AT ARTAL FIE
 FOLIE MP AS
 LEMEK AS
 METSAKODA OU
 METSÄLIITTO EESTI AS
 MUHRO OU
 PRUULI PUUKOOL OU
 ROGER PUIT AS

KALAPÜÜK, KALAKASVATUS JA NEID TEENINDAVAD TEGEVUSALAD
FISHING, FISH FARMING AND RELATED SERVICE ACTIVITIES
РЫБОЛОВСТВО, РЫБОВОДСТВО И СОПУТСТВУЮЩЕЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ

DAGOMAR AS
 DGM SHIPPING AS
 EST-AGAR AS
 ESTFIN HOLDING OU
 FORKALA OU
 KALAVARA OU
 KESKPUNKT OU
 LATIKAS OU
 MOROBELL OU
 NICONE OU
 REYKTAL AS
 SAARE FISHEXPORT OU
 SIMUNA IVAX OU
 TAGALAHT AS
 VITARSIS OU

KIVI- JA PRUUNSOE KAEVANDAMINE; TURBATOOTMINE
MINING OF COAL AND LIGNITE; EXTRACTION OF PEAT
ДОБЫЧА КАМЕННОГО И БУРОГО УГЛЯ; ПРОИЗВОДСТВО ТОРФА

AHTOL AS
 ASB GREENWORLD EESTI OU
 BIOLAN BALTIC OU
 EESTI PÕLEVKIVI AS
 EESTI TURBATOOTED AS
 ELVA E.P.T. AS
 FARVE AS
 KAGU-EESTI TURVAS AS
 KRAVER AS
 MIKSKAAR AS
 MV TURVAS OU
 NURME TURVAS AS
 RAMSI TURVAS AS
 TOOTSI TURVAS AS
 TREFFEX AS

TOORNAFTA JA MAAGAASI TOOTMINE; MUUD NAFTA- JA GAASITOOTMISEGA SEOTUD TEGEVUSALAD
EXTRACTION OF CRUDE PETROLEUM AND NATURAL GAS; SERVICE ACTIVITIES INCIDENTAL TO OIL AND GAS EXTRACTION
ПРОИЗВОДСТВО НЕФТИ-СЫРЦА И ПРИРОДНОГО ГАЗА; ПРОЧИЕ СФЕРЫ, СВЯЗАННЫЕ С ПРОИЗВОДСТВОМ НЕФТИ И ГАЗА

KIVIÖLI KEEMIA TÖÖSTUSE OU

MUU KAEVANDAMINE
OTHER MINING
ДОБЫЧА ПРОЧИХ ИСКОПАЕМЫХ

HARKU KARJÄÄR AS
 KALTSIIT AS
 KIU SOON OU
 KIVILIV OU
 KIVILUKS AS
 PRAEKIVITOODETE TEHASE OU
 RAPLA TEED OU
 SMA MINERAL AS
 VAO PAAS OU

TOIDUAINETE JA JOOKIDE TOOTMINE
MANUFACTURE OF FOOD PRODUCTS AND BEVERAGES
ПРОИЗВОДСТВО ПРОДУКТОВ ПИТАНИЯ И НАПИТКОВ

A. LE COQ AS
 A-B- KOMMERTS OU
 ARKE LIHATOOSTUS AS
 ASTELPAJUTOOTED OU
 BACULA AS
 BALBIINO AS
 BALSNAK INTERNATIONAL HOLDING AS
 BALTI VESKI AS
 BALTIC INTERNATIONAL AS
 BERTRAND OU
 COCA-COLA HBC EESTI AS
 CONVI FOOD SWEETS OU
 EBM GRUPP AS
 EESTI LEIVALINNASE OU
 EESTI MUNATOOTED AS
 EESTI PAGAR AS
 EKSFISK OU
 ELTRUM OU
 ESTMILK PRODUCTION OU
 FARM PLANT EESTI AS
 GEIROM OU
 GRAMUS AS
 HALLIK AS

JAPS AS
 KADARBIKU KÕOGIVILI OU
 KALEV AS
 KALEV CHOCOLATE FACTORY AS
 KALEVESI OU
 KIHNU KALA AS
 KIKAS KAUBANDUS OU
 KIRDERAND OU
 KRAPESK AS
 KRISKAL AS
 LEHTSALA AS
 LINDA NEKTAR AS
 LINPET AS
 LIVIKO AS
 LAATSA KALATÖÖSTUS AS
 M.V.WOOL AS
 MAAG LIHATOOSTUS AS
 MASEKO AS
 MASEKONORD AS
 MELECO AS
 NÕO LIHATOOSTUS AS
 ORU TAIMEÕLITÖÖSTUS OU
 PAGARIPOISID OU
 PALJASSAARE KALATÖÖSTUS AS
 PAULIG BALTIC AS
 PERE AS
 PIIMANDUSÜHISTU E-PIIM TÕÜ
 POLAR SUN PRODUCTS OU
 POLVEN OU
 POMES FEEDS AS
 PREMIA TALLINNA KÜLMHOONE AS
 PÕLTSAMAA FELIX AS
 PÄRNU LAHT AS
 RAI GRUPP OU
 RAKVERE LIHAKOMBIINAAT AS
 RAKVERE PIIRITUSTEHAS AS
 REMEDIA AS
 SAAREMAA KALA OU
 SAAREMAA LIHATOOSTUS OU
 SAAREMAA PIIMATOOSTUS AS
 SAKU LÄTE OU
 SAKU ÕLLETTEHASE AS
 SALUTAGUSE PÄRMITEHAS AS
 SALVEST AS
 SMAKUS AS
 SPRÄTFIL AS
 SUBLAND OU
 TALLINNA KARASTUSJOOGID AS
 TARPLANI KAUBANDUSE OU
 TARTU VESKI AS
 TERE AS
 UVIC AS
 VALGA LIHATOOSTUS AS
 VASTSE-KUUSTE LIHATOOSTUS AS
 VETTEL OU
 WISEWATER OU
 VRHL OU
 VÕHU VEIN AS
 WÕRO KOMMERTS AS
 VÕRU JUUST AS

VÄRSKA VESI AS
OSEL FISH OU

TEKSTIILITOOTMINE
MANUFACTURE OF TEXTILES
ТЕКСТИЛЬНАЯ
ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

AADE LÕNG OU
AALE KASITOO OU
ALTAAN OU
BALTIC JERSEY OU
BETAMAR OU
CALISTO VARAHALDUR OU
DELUX DOMOTEX OU
EESTI MUOTOPEITE OU
ELOTROI OU
EVERDEAL EESTI AS
FEIN-ELAST ESTONIA OU
FINLAYSON BALTIC OU
FLOMIS OU
GRITTY OU
I.D.KANGAS OU
KODUKASITOO OU
LEVANDI OU
MISTRA-AUTEX AS
MIVAR AS
MIVAR-VIVA AS
MUGK OU
NANSO GROUP EESTI AS
NARMA LV AS
NEVIPRINT OU
PÄIKESEDEKOORI OU
QUALITEX AS
REEDA KARDINAD & DISAIN OU
RONDILL OU
SIID JA SAMET OU
SUNOREK AS
SUVA AS
TANZELT OU
TEASPON AS
TOOM TEKSTIIL AS
TRAAGELDAJA OU
VARKKO EESTI OU
WENDRE AS
VESTERMANDIA OU
VESTRA EX OU
VIITANET OU

RÕIVATOOTMINE; KARUSNAHA
TÖÖTLEMINE JA VÄRVIMINE
MANUFACTURE OF WEARING
APPAREL; DRESSING AND DYEING
OF FUR
ШВЕЙНАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ;
ОБРАБОТКА И ОКРАШИВАНИЕ
МЕХА

AFFECT OU
ARKATI OU
BALTIC INTERTEX OU
BALTIKA AS
CAMEL MODA OU
CLUB FASHION OU
COATS EESTI AS
EESTI VANGLATÕOSTUS AS
EKL OTOS OU
GALVI-LINDA AS
GOWRI INTERNATIONAL EESTI AS
HILLEBERG EESTI AS
ILVES-EXTRA AS
LENNE OU
MA-FASHION GRUPP OU
MERKONI TÖÖRÕIVA OU
MISS-L OU
MULTI MARGER AS
OESTERGAARD JA JOOST OU
PINVET OU
PLAGG TRADE OU
PORTEX AS
PTA GRUPP AS
PVMP-EX OU
RUSTON INVEST OU
SANGAR AS
SPORDI- JA TÖÖRÕIVAD OU
SVARMIL AS
TENNET AS
VELMARD AS
VEZALA AS
WIGEN SINDI OU
VIRULANE AS
VR-SEBASTIAN OU

NAHATÖÖTLEMINE JA -PARKIMINE;
KOHVRITE, KÄEKOTTIDE, SADUL-
SEPATOODETE, RAKMETE JA
JALATSITE TÖÖTLEMINE
TANNING AND DRESSING OF
LEATHER; MANUFACTURE OF
LUGGAGE, HANDBAGS, SADDLERY,
HARNES AND FOOTWEAR
ОБРАБОТКА И ДУБЛЕНИЕ КОЖИ;
ПРОИЗВОДСТВО ЧЕМОДАНОВ,
СУМОК, ОБУВИ, ШОРНИЧЕСТВО
И ПРОИЗВОДСТВО СБРУИ

ABRIS AS
GEVATEX OU

MINI-LINDA OU
PEX TALLA OU
POLARIA AS
REESTER AS
RITICO OU
WALLISE AS
VELLEX INTERNATIONAL OU
VR-KODA OU
VALK OU

PUIDUTÖÖTLEMINE NING PUIT- JA
KORKTOODETE TÖÖTLEMINE, V.A
MÖÖBEL; ÕLEST JA PUNUMIS-
MATERJALIST TOODETE TÖÖTLEMINE
MANUFACTURE OF WOOD AND OF
PRODUCTS OF WOOD AND CORK,
EXCEPT FURNITURE; MANUFACTURE
OF ARTICLES OF STRAW AND PLAIT-
ING MATERIALS
ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩАЯ
ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И
ПРОИЗВОДСТВО ДЕРЕВЯННЫХ
ИЗДЕЛИЙ (ИСКЛ. МЕБЕЛЬ);
ПРОИЗВОДСТВО ИЗДЕЛИЙ ИЗ
СОЛОМЫ И ПЛЕТЕЛЬНЫХ
МАТЕРИАЛОВ

A & H RISTPALKMAJAD OU
ABRAMI SAEVESKI OU
ABX PUIT OU
AHASTE PUIT OU
AIVO PÕDER VAHEMETSALA FIE
ALDARONDO OU
ALEKSANDER - EHITUS OU
ALFAFORT OU
AMI TREIPUIT OU
AMS PROJEKTID OU
ANREMA GRUPP OU
ANSAWERT OU
ARCA NOVA ELEMENT OU
ARCTIC FINLAND HOUSE OU
ARNOLD AS
ARTWOOD OU
ARU GRUPP AS
ASSIKU PUIT OU
ASTEL AS
BARBETEC OU
BARRUS AS
DAVID AS
DELCOTEK OU
DIROLEX OU
DIVERO GRUPP OU
DOLD PUIDUÕOSTUS AS
E.W.PROJEKT OU
ECOBIRCH AS
EDURADA OU
EESTI HOOVELLIIST OU
EKETOR OU
EMG EST OU

ENCO EST OU
EPITAR OU
ERKI AIANDUS OU
ESTHAUS WOODFACTORY OU
ESTNOR OU
ESTONIAN CELL AS
ESTPANEL OU
FINLAID OU
FINNFOREST EESTI AS
FINNLAMELLI EESTI OU
FORE & GRUPP OU
GM PANELS OU
GREENTEC OU
GS INVEST OU
HAAPSALU UKSETEHASE AS
HANSACOM OU
HARET AS
HARMET OU
HA-SERV OU
H-CENTRAL AS
HMK EHITUS JA PROJEKTID OU
HUB LOGISTICS OU
ILMRE AS
IMB PUIDUOODETE AS
INTERLESBALT OU
JÄRVAKANDI PUIDUTEHAS OU
K.M.T. MAJATEHAS OU
KAGU METS OU
KAPA PUIT OU
KASE VABRIKU AS
KESTVUSPUIT AS
KILIGUNDE OU
KM-PROFECT TU
KMR GRUPP OU
KODUMAJA AS
KODUNURGA OU
KORVIPOOD OU
LAMIFLEX EESTI OU
LASITA AKEN AS
LASITA MAJA AS
LIIMPUIT AS
LOMPKA SK OU
LOODUSMAJA OU
LUMAR INVEST OU
MAJORETT OU
MARINA INVEST AS
MATEK AS
MIKKOR SAEKODA OU
MILA PROPLASTA OU
MILORD OU
MIT OU
MKT HOLDING OU
MODULARE GRUPP OU
MODULE TECH OU
MOUNTAIN LOGHOME OU
MUHU PUIDUKODA OU
MÄNNIKU SAEKODA OU
NATURAL AS
NEDHOLM DESIGN OU
NEFAB EESTI AS

NEOMEL OÜ
 NETT AS
 NORDSELLERS OÜ
 NOVAPINUS OÜ
 OLVARIA OÜ
 OMA AED OÜ
 OPTIO TRADE OÜ
 OVERPLUS OÜ
 PAJO SAEVESKI OÜ
 PALKTARE OÜ
 PALMAKO AS
 PALMATIN OÜ
 PARAMUS OÜ
 PARKWOOD INDUSTRIES OÜ
 PEETRI PUIT OÜ
 PINUS ABJA OÜ
 PLOKK AS
 PLUSSYSTEM OÜ
 POLARPARTNER OÜ
 PRO FIKSUM OÜ
 PUIDUERI OÜ
 PUIDUKODA OÜ
 PUIDUPOJAD OÜ
 PUITKATUSED OÜ
 PUMEKO AS
 PUUMAJATEHASE OÜ
 PÄRNU PLAADITEHAS AS
 RAAMIMEISTER OÜ
 RAIGISSON OÜ
 RAIT AS
 RAJA K. T. OÜ
 RAKVERE METSAMAJAND AS
 RANNU BANGEMAN OÜ
 REBRUK AS
 REPO VABRIKUD AS
 RISENWOOD OÜ
 RITSU AS
 ROKSANT AS
 RONI REM AS
 RPM AS
 RUDA TRADING OÜ
 SAKALA SAEVESKI AS
 SANWOOD AS
 SCANDI FLOOR EESTI AS
 SKANDLER OÜ
 STAHLHUT AS
 SÄN & MÄN OÜ
 TAHE WOOD OÜ
 TAMMURU PUIT OÜ
 TÄRVEI ESTONIA OÜ
 TARM AS
 TECHNOMAR & ÄDREM AS
 TOHVRI PUIT OÜ
 TRADE EXPRESS OÜ
 TREI PUIDUKAUBAD OÜ
 TREIBLUT TRADING OÜ
 TREK GRUPP OÜ
 TRETIMBER OÜ
 UKSE ILUSALONG OÜ
 UNIBOX OÜ

UPM- KYMMENE OTEPÄÄ AS
 URRUS INVEST OÜ
 VARA SAEVESKI OÜ
 VARLETON OÜ
 VESSET OÜ
 VIIRATSI SAEVESKI AS
 VIISNURK AS
 VIKING WINDOW AS
 VINNAL AS
 VIRUMAA METSATÖÖSTUS AS
 ÖKOEHITUSE AS

**PABERIMASSI, PABERI JA PABER-
 TOODETE TOOTMINE**
**MANUFACTURE OF PULP, PAPER
 AND PAPER PRODUCTS**
**ЦЕЛЛЮЗНАЯ И БУМАЖНАЯ
 ПРОМЫШЛЕННОСТЬ**

A & R CARTON AS
 AARSPAK OÜ
 ALDUS AS
 CISTA AS
 DISPAK OÜ
 HORIZON TSELLULOOSI JA
 PABERI AS
 LABELPRINT OÜ
 PALOMA PAPP AS
 PERFORPAPER OÜ
 REALISTER OÜ
 ROMEXS OÜ
 SCA PACKAGING ESTONIA AS
 SONOCO-ALCORE OÜ
 STORA ENSO PACKAGING AS
 TALBOKS AS
 TARRATUOTE EESTI OÜ
 TEGOPAK OÜ
 TM PABER OÜ
 VICTOR STATIONERY OÜ

**KIRJASTAMINE, TRÜKINDUS JA
 SALVESTISTE PALJUNDUS**
**PUBLISHING, PRINTING AND REPRO-
 DUCATION OF RECORDED MEDIA**
**ИЗДАТЕЛЬСКАЯ И ПЕЧАТНАЯ
 ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, КОПИРОВАНИЕ
 ЗАПИСЕЙ**

AKTAPRINT AS
 ARGO TTP OÜ
 ATLEX AS
 B2 EESTI OÜ
 BALTIC DISC AS
 BIT AS
 CHASER PRINT AGENCY OÜ
 DATA PRINT OÜ
 DIRECTOR JA PARTNERID OÜ
 DISAINIKORP OÜ

ECOPRINT AS
 EESTI EKSPRESSI KIRJASTUSE AS
 EESTI ENTSUKLOPEEDIA-
 KIRJASTUSE AS
 EESTI PÄVALEHE AS
 EESTI RAAMAT OÜ
 EOMAP AS
 ERMECOL OÜ
 EUROPRINT AS
 FILE-EST OÜ
 FORMA MEDIA AS
 GARISSON TRUKIKODA OÜ
 GREIF OÜ
 GRENADER GRUPP OÜ
 HAAPSALU TRUKIKODA OÜ
 ILOPRINT AS
 INFOATLAS AS
 IRSERING OÜ
 IXODEST OÜ
 JUURA ÖIGUSTEABE AS
 KOLM LÖVI OÜ
 KOOLIBRI AS
 K-PRINT OÜ
 KROONPRESS AS
 KRUIZE DISAIN OÜ
 MAALEHT AS
 MERKEST OÜ
 OFSET OÜ
 PAAR OÜ
 POSTIMEES AS
 PR PÕHJARANNIK AS
 ROMEKAS OÜ
 PRINTCENTER EESTI AS
 PRINTEX OÜ
 QUALITY PRINT OÜ
 REVA PRINT OÜ
 SPIN PRESS AS
 TALLINNA RAAMATUTRUKIKOJA OÜ
 TEA KIRJASTUS AS
 TÄNAPÄEV AS
 UNIPRINT AS
 VABA MAA AS

**KOKSI, PUHASTATUD NAFTATOO-
 DETE JA TUUMKÜTUSE TOOTMINE**
**MANUFACTURE OF COKE, REFINED
 PETROLEUM PRODUCTS AND
 NUCLEAR FUEL**
**ПРОИЗВОДСТВО КОКСА,
 ОЧИЩЕННЫХ НЕФТЕПРОДУКТОВ
 И ЯДЕРНОГО ТОПЛИВА**

BIODIESEL PALDISKI AS
 BIOOIL OÜ
 NOVOTRADE INVEST AS
 VIRU KEEMIA GRUPP AS
 VKG OIL AS

**KEMIKAALIDE JA KEEMIA TOODETE
 TOOTMINE**
**MANUFACTURE OF CHEMICALS AND
 CHEMICAL PRODUCTS**
**ХИМИЧЕСКАЯ
 ПРОМЫШЛЕННОСТЬ**

ANROLE OÜ
 BALTACHEMI OÜ
 BESUR OÜ
 CHEMI-PHARM AS
 DERMOSHOP OÜ
 ECOSTIL OÜ
 EESTI AGA AS
 EKMANNI TOOTMINE OÜ
 ES SADOLIN AS
 ESKARO AS
 ESTKO AS
 FORANS EESTI AS
 GENOUIQUE SPECIALTIES AS
 HELAR CRYPTOGRAPHY OÜ
 HENKEL MAKROFLEX AS
 HOLZ PROF OÜ
 IDATEX OÜ
 KEMET RV OÜ
 KEMIVESI AS
 KEVELT AS
 KORROME OÜ
 MATOGARD OÜ
 MAYERI INDUSTRIES AS
 NITROFERT AS
 NORDIC GROUP OÜ
 NYCOMED SEFA AS
 ORICA EESTI OÜ
 ORTO AS
 REMEI BALTICA OÜ
 REVER OÜ
 TALLINNA FARMAATSIAHASE AS
 TIKKURILA-VIVACOLOR AS
 TRIPO TOOTMISE OÜ
 TRÜB BALTIC AS
 VIPIS OÜ
 VITALE-XD OÜ
 VKG RESINS AS

**KUMMI- JA PLASTTOODETE TOOT-
 MINE**
**MANUFACTURE OF RUBBER AND
 PLASTIC PRODUCTS**
**ПРОИЗВОДСТВО
 ПЛАСТМАССОВЫХ И РЕЗИНОВЫХ
 ИЗДЕЛИЙ**

AAMEX OÜ
 ALLESTPAC OÜ
 ALPEK FL OÜ
 AQUATOR OÜ
 ARGONIC EAST AS
 ATI PROFIL OÜ

BALTECO AS
 BALTPLAST AS
 BLADHS EESTI AS
 DAGOPLAST AS
 DALE LD. AS
 ELEMAR AS
 EMBALLAGE TECHNOLOGIES
 TALLINN OU
 ESTPAK PLASTIK AS
 ESTPLAST TOOTMINE OU
 FLAGMORE AS
 GINTALL OU
 HAKA PLAST OU
 HANSA-FLEX HÜDRAULIKA OU
 HIULINK OU
 HYDROSCAND AS
 JOVELD OU
 KORIKS- FIBER OU
 KWH PIPE EESTI AS
 LASERSTUUDIO OU
 LILIA TU
 MALMERK AS
 MERINVEST OU
 NORFOLIER BALTIC OU
 PIPELIFE EESTI AS
 PLASTIKTOOS OU
 PLASTONE OU
 PLASTSYS OU
 POLYFORM AS
 PROLEXPLAST AS
 PROMENS AS
 RAPLA PLAST AS
 REINER OU
 ROLTER OU
 SAFETY SYSTEM ESTONIA OU
 SEKTOPLAST OU
 TALENT PLASTICS EESTI AS
 TEHNOPLAST AS
 TEHNOVORM OU
 THERMISOL OU
 TST OU
 UUED AKNAD OU
 WAVIN ESTONIA OU
 VESMACO OU
 VULKER OU
 OSEL PLASTIC OU
 URITUS OU

**MUUDE MITTEMETALSETEST
 MINERAALIDEST TOODETE
 TOOTMINE**
**MANUFACTURE OF OTHER NON-
 METALLIC MINERAL PRODUCTS**
**ПРОИЗВОДСТВО ИНЫХ
 НЕМЕТАЛЛИЧЕСКИХ
 МИНЕРАЛЬНЫХ ИЗДЕЛИЙ**

AEROC AS
 ALTT AS

ANDRESE DEKOORI AS
 BALTIKLAAS AS
 BETONEKS AS
 BETOONMEISTER AS
 BOHLE-BALTIC OU
 DIAPOL GRANITE OU
 E-BETOONELEMENT AS
 EDELSTEIN OU
 GEOS TEK OU
 GLASKEK AS
 HANSAKIVI OU
 HANSAKLAAS OU
 HC BETOON AS
 HONOR KK OU
 KINAVER OU
 KIVIKUVAND OU
 KIVISEPAD AS
 KUNDA NORDIC TSEMENT AS
 LABKLAAS AS
 LASBET AS
 LIMEX AS
 LOSSIKIVI OU
 MAREPLEKS OU
 MAXIT ESTONIA AS
 MIRA EHITUSMATERJALID OU
 MONIER OU
 NARVA-BARK AS
 NORDKALK AS
 O-I PRODUCTION ESTONIA AS
 PÄRNU BETOONMEISTRID AS
 RAE KIVITEHAS OU
 RUDUS AS
 SAINT-GOBAIN GLASS ESTONIA AS
 SAKRET OU
 SAVITON OU
 SILBET AS
 TALOT AS
 TARTU MAJA BETOONTOOTED AS
 TOIVO DOLOMIT OU
 UNINAKS AS
 VALEV UDRAS OU
 WIENERBERGER AS
 VITRECON OU

METALLITOOTMINE
MANUFACTURE OF BASIC METALS
МЕТАЛЛУРГИЯ

ARCELORMITTAL TALLINN OU
 ARTARO OU
 DEMIDOV INDUSTRIES AS
 ECOMETAL AS
 INTERNATIONAL ALUMINIUM
 CASTING TARTU AS
 SILMET GRUPP AS
 STERA SAUE AS
 VALUMEHAANIKA AS

**METALLTOODETE TOOTMINE V.A
 MASINAD JA SEADMED**
**MANUFACTURE OF FABRICATED
 METAL PRODUCTS, EXCEPT
 MACHINERY AND EQUIPMENT**
**МЕТАЛЛООБРАБОТКА (ИСКЛ.
 СТАНКИ И ОБОРУДОВАНИЕ)**

3D METALL OU
 AARA METALL OU
 ADREM PÄRNU AS
 AESTON METALL CONSTRUCTION OU
 AHTME VAGON OU
 AKSI-METALL OU
 ALION EST PL OU
 ALISE TECHNIC OU
 ANTOMET OU
 AO LASERTOOL OU
 ARAVETE METALLITOODE OU
 ARECO EESTI OU
 ARISTEY PARTNER OU
 ARKMAN METALL OU
 ARS METALLITO O OU
 ARTIUM ITC OU
 ASSAR LUKUAUK AS
 AUGLI METALL OU
 AUTIRA METALL OU
 AVEX OU
 AVOLUX OU
 B2B METALWORKS OU
 BALTIC BISON OU
 BINEK OU
 CAMUS VARA OU
 CLIFFORD OU
 DAVELEST OU
 DEFORE OU
 DEIL-METALL OU
 DEKA METALL OU
 DELFES METALL OU
 DENSEL BALTIC OU
 DIAMANTEK OU
 EESTI ELECSTER AS
 EESTI ENERGO MONTAAZH AS
 EESTI TERMOTEHNIKA AS
 EHITUSMETALL OU
 EKSAMO AS
 ELCOMEX TRADE OU
 ELMET RAKVERE AS
 ELTEK AS
 ENEMAT OU
 E-PROFIIL AS
 ERALD NORDIC OU
 ESCO AS
 ESTANC AS
 ETEM PÄRNU AS
 EUROTRADE BALTIC OU
 FAGEL OU
 FARMO SM AS
 FAVOR AS
 FELISTRA AS

FEMW OU
 FENESTRA AS
 FERREKS TT AS
 FERREL AS
 FESMA ALU OU
 FINEST STEEL AS
 FLEIBEL GROUP OU
 FRISTEBERG OU
 FROG INDUSTRIAL DESING OU
 GALV-EST AS
 HELMETAL IMS OU
 H-SEITSE-H-KUUS OU
 I&T METALL OU
 IHS ELEVEN GROUP OU
 ILMARINE AS
 INDEGRUPP OU
 INDUSTRIAL OU
 INKA-NORSAFE AS
 INLOOK COLOR OU
 JANERE OU
 JUMAX AS
 K.MET AS
 KADARES OU
 KARU KATUS OU
 KERN-LIEBERS EESTI OU
 KITZINGER-PROGRESS AS
 KOPAR BALTIC AS
 KRUVIKS OU
 KUNREX OU
 KXM EST OU
 LAPI MT AS
 LAVINTON OU
 LEHETU SEPIKODA OU
 LEKU METALL AS
 LIIVAPRITSI OU
 LOODESYSTEM OU
 LUMINA METALL OU
 MAIBROK OU
 MAINSTEN OU
 MAKRON ESTONIA OU
 MAMMASTE METALL AS
 MARU METALL AS
 MATTILA TANK OU
 MECONET BALTIC AS
 MENDALI OU
 MENTONIX OU
 MEPICO OU
 MERKS EU OU
 METALLIKAITSE OU
 METALL-LUX OU
 METAPRINT AS
 METEST METALL OU
 METUS-EST AS
 MONIK OU
 MOODUL AS
 NAPAL AS
 OESE METALL OU
 OMEGA PRO OU
 OSSMET OU
 OTEPÄÄ METALL AS

OUTOKUMPU STAINLESS TUBULAR PRODUCTS AS
 PALDISKI TSINGIPADA AS
 PALU GRUPP OU
 PARMET AS
 POLARTEK OU
 PREDE AS
 PRINTTARE AS
 Q-HAUS BALTIC OU
 RADIUS MACHINING OU
 RAINITAR TOOTMINE OU
 RAKA GRUPP OU
 RAUDAR OU
 RAUDPOLT OU
 RAUDVELI OU
 REMEKSI KESKUS AS
 RENEKO AS
 REPSTON OU
 RGR METALL OU
 RITERA OU
 ROMEC METALL OU
 RUUKKI PRODUCTS AS
 SAAJOS AS
 SAKU METALL AS
 SAMESTI METALL OU
 SCANWELD AS
 SEMET OU
 SEPASELL OU
 SEROVANTOS OU
 SETTON OU
 SIENT OU
 SILBET METALL AS
 SILVENTO OU
 SMC ENGINEERING OU
 SMIDT METALL OU
 SOLIDUM AS
 SPORRONG EESTI OU
 STADET OU
 STALLMEN OU
 STAR MODUL OU
 STEAMRATOR OU
 SUMAR INSTRUMENT OU
 SUNGATE FENCE OU
 TAHEL OR OU
 TALUMAA OU
 TERASMAN OU
 TERASVARA OU
 TERG OU
 TERMIKS- GRUPP OU
 TERMOX AS
 T-FARMID OU
 TIAL OU
 TMT GROUP OU
 TOILA-MET OU
 TOODE AS
 TOPOIL AS
 VALDEK AS
 VASAR OU
 WELDING CONSTRUCTIONS OU
 VEMET OU

VEMO-PK OU
 VERTEX ESTONIA AS
 VESBOARD OU
 WETOREX OU
 VG HOLDING AS
 VH PIIRE OU
 VIJANDI METALL AS
 WINDOOR AS
 VIRU RMT OU
 VISARI METALLITÖÖD OU
 VÕRU HALLID AS

MUJAL LIIGITAMATA MASINATE JA SEADMETE TOOTMINE

MANUFACTURE OF MACHINERY AND EQUIPMENT N.E.C.

ПРОИЗВОДСТВО ИНЫХ СТАНКОВ И ОБОРУДОВАНИЯ

A.K.K. AS
 ALEKON HOLDING AS
 ALIMPER OU
 ALK PIPES OU
 ALSTOM ESTONIA AS
 ARMAPRO OU
 BALTFLEX AS
 BALTI TEED OU
 BALTI-FILTRID OU
 BLINK OU
 CLYDE BERGEMANN EESTI AS
 DELAVAL AS
 DESFACTORY OU
 DESI-E AS
 DESINTEGRAATOR AS
 DESINTEGRAATOR TOOTMISE OU
 E-ARSENAL AS
 EDUKAN OU
 EESTI KRAANAVABRIK OU
 EESTI LINDSAW AS
 EKOL OU
 ENERPOINT SAARE OU
 ENVIROLYTE INDUSTRIES INTERNATIONAL OU
 ESTRE AS
 ET MÕISAKÜLA AS
 ETS NORD AS
 FERTIL AS
 FILTRIMEISTER OU
 FLIR SYSTEMS ESTONIA OU
 FLOW SERVICE OU
 FLÄKT OU
 FORANKRA BALTIC OU
 GRADER SERVICE AS
 HEKOTEK AS
 HIMIFIL AS
 HYDROPOWER OU
 IS TEAM WORK AS
 J.I.T. AS
 KEMEK ENGINEERING OU

MASTERSEN OU
 MEIREN ENGINEERING OU
 MELIAN GRUPP OU
 METOS AS
 METSIS OU
 MOVEK GRUPP OU
 MÄRJA MONTE OU
 NUJA PMT AS
 ORIGIN AS
 PALMS METAL OU
 PALMSE MEHAANIKAKODA OU
 PECC KRAANAHEITUS OU
 POMEMET OU
 PROTEUS OU
 REMKO GRUPP OU
 ROVICO BÜROO OU
 SAME OU
 SAMI AS
 SKAMET OU
 SPRAYTEC OU
 STRATUS OU
 ZIRCON TECHNOLOGIES AS
 TAMSALU EPT AS
 TIGWELD OU
 VERGUTECH BALTIKUM OU
 WINDAK OU
 VIPSAL OU
 VIRO TOOLS AS
 VOKA MASIN AS

KONTORIMASINATE JA ARVUTITE TOOTMINE

MANUFACTURE OF OFFICE MACHINERY AND COMPUTERS

ПРОИЗВОДСТВО КОМПЬЮТЕРОВ И ОФИСНОГО ОБОРУДОВАНИЯ

CLANNET OU
 INTRA NET SYSTEMS OU
 JUHANI OU
 ORDI AS
 VALVESILM OU

MUJAL LIIGITAMATA ELEKTRIMASINATE JA -APARAATIDE TOOTMINE

MANUFACTURE OF ELECTRICAL MACHINERY AND APPARATUS N.E.C.

ПРОИЗВОДСТВО ИНОЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИКИ И АППАРАТОВ

BELLATRIX LIGHTING OU
 BROWIK EESTI OU
 CO-TEHNO OU
 DRAKA KEILA CABLES AS
 ELVES OU
 ENERGOSEVIS OU
 ENSTO ENSEK AS

ER BALTIC ELECTROTECHNICS AND AUTOMATION AS
 ESTEL ELEKTROONIKA OU
 HARJU ELEKTER AS
 INCAP ELECTRONICS ESTONIA OU
 INTERCONNECT PRODUCT ASSEMBLY AS
 KAAON-TECH TüÜ
 LEPNA ELEKTER AS
 M JA P NURST AS
 MS BALTI TRAFU OU
 NORDWEST ELCOM OU
 PAIDE EG AS
 PKC EESTI AS
 POWERWAVE TECHNOLOGIES ESTONIA OU
 PRODUXI OU
 RAASIKU ELEKTER AS
 ROSENTOR OU
 STONERIDGE ELECTRONICS AS
 TAVRIDA ELECTRIC EXPORT AS
 VOLTA AS

RAADIO-, TELEVISIOONI- JA SIDESEADMETE NING –APARAATUURI TOOTMINE

MANUFACTURE OF RADIO, TELEVISION AND COMMUNICATION EQUIPMENT AND APPARATUS

ПРОИЗВОДСТВО РАДИО- И ТЕЛЕАППАРАТУРЫ, А ТАКЖЕ СРЕДСТВ СВЯЗИ

ARTEC GROUP OU
 ARTEC INPRO OU
 AUDES LLC OU
 CD-KAART OU
 CONTECH ENGINEERING OU
 EFORE AS
 ELCOTEO TALLINN AS
 ENICS EESTI AS
 ESTEL ELEKTRO AS
 IPM ELEKTROONIKA AS
 LEAB EESTI OU
 MAJ ESITLUSTEHNKA OU
 MIKROMASCH EESTI OU
 NATIONAL SEMICONDUCTOR ESTONIA OU
 RANTELON OU
 TELCONTAR OU
 TRADEX AS

**MEDITSIINITEHNIKA, OPTIKARIIS-
TADE, TÄPPISINSTRUMENTIDE JA
AJANÄITAJATE TOOTMINE**
**MANUFACTURE OF MEDICAL, PRECI-
SION AND OPTICAL INSTRUMENTS,
WATCHES AND CLOCKS**
**ПРОИЗВОДСТВО МЕДИЦИНСКОЙ
ТЕХНИКИ И КОНТРОЛЬНО-
ИЗМЕРИТЕЛЬНОГО
ОБОРУДОВАНИЯ**

AF-AUTOMAATIKA OU
ALVO-S AS
AMS ELEKTRONIC OU
ANTAL OU
ASWEGA AS
AUTEL-BÜROO OU
EKTACO AS
ELI OU
ELKE SENSOR OU
EMROS OU
ENGLO OU
ERAKLIINIK DENTES AS
FOCUS EESTI AS
FYSIOTECH OU
GLASSTRESS OU
HARDMEIER OU
HSF MEDETO AS
HTT INSTRUMENT OU
I.V.A. LEON OU
IB KRATES OU
JOT EESTI OU
KAALUKODA A.A. OU
KARL STORZ VIDEO ENDOSCOPY
ESTONIA OU
LASER DIAGNOSTIC
INSTRUMENTS AS
MARTEM AS
MTR.AUTOMATION OU
NEOQI AS
NEWEEKS AS
NORDOPTIKA OU
OPTIPROF 2000 OU
PARKLI HL OU
PHARMA SYSTEMS EESTI OU
RSTA AS
SYSTEMTEST OU
TECH GROUP AS
TONDI ELEKTROONIKA AS
WELLSPA OU
VGT AS

**MOOTORSÕIDUKITE, HAAGISTE JA
POOLHAAGISTE TOOTMINE**
**MANUFACTURE OF MOTOR
VEHICLES, TRAILERS AND SEMI-
TRAILERS**
**ПРОИЗВОДСТВО ТРАНСПОРТНОЙ
ТЕХНИКИ, ПРИЦЕПОВ И
ПОЛУПРИЦЕПОВ**

ALVO INDUSTRIES AS
ARRIERUM OU
BESTNET AS
COMPOMAN OU
FOILPOINT OU
NORMA AS
PIDURIMEISTRI OU
POWERSTEEL OU
RENEK OU
RESPO HAAGISED AS
SCANSAAR OU
TARFURGO OU
UNIVERSAL INDUSTRIES OU

**MUUDE TRANSPORDIVAHENDITE
TOOTMINE**
**MANUFACTURE OF OTHER TRANS-
PORT EQUIPMENT**
**ПРОИЗВОДСТВО ИНОЙ
ТРАНСПОРТНОЙ ТЕХНИКИ**

AIR MAINTENANCE ESTONIA AS
BALTIC BOAT CENTER OU
BALTIC WORKBOATS AS
BLRT GRUPP AS
BOATNET OU
FAABULA AS
LAEV EX OU
LTH - BAAS AS
NAVIS GRUPP OU
NESCOTECH AS
PAIVI DIESEL OU
PÄRNU LAEVATEHAS AS
SAARE PAAT AS
SHIP DIESEL SYSTEM SERVICE OU
SRC LAEVATEENINDUSE OU
TAHE KAYAKS OU
TELGER OU
VT PLASTIK VLADIMIR OLENIN FIE

**MÕÖBLITOOTMINE; MUJAL LIIGITA-
MATA TOOTMINE**
**MANUFACTURE OF FURNITURE;
MANUFACTURING N.E.C.**
**ПРОИЗВОДСТВО ПРОМЫШЛЕННЫХ
ТОВАРОВ И МЕБЕЛИ**

AA SISUSTUSDETAIL OU
AHRENS INVESTING OU

AKKO WOOD OU
ALVIGO GOLD OU
ALVIRON OU
AMELLO GRUPP OU
ANDESTON OU
ANRO PT OU
ANTSLA INNO AS
AURUM AS
AVILA PUIT OU
BALTIC FENCE OU
BELLUS FURNITUR OU
BORG OU
CAMILLA MÖÖBEL OU
CCC OU
COLOR SYSTEMS OU
DAGÕ HINDERSYSTEM OU
DISEKT-ST OU
DRAMMOFON OU
EESTI TEMPLITEHAS OU
EXENTOR OU
FLEXA EESTI AS
FORTEM GRUPP AS
GS WOOD TRADING OU
HABECO OU
HANSPERT OU
HILDING ANDERS BALTIC AS
IDEEKLAAS OU
INEST MARKET AS
INTERA AS
JETS TRADING OU
JUVEEL OU
KARIMUS OU
KATEKS SISUSTUS AS
KH TEH PRODUCTION OU
KIKA OU
KITMAN AS
KOSE MÖÖBEL AS
KRAFT MÖÖBEL OU
KRIISA ORELIEHITUS OU
KRISLING AS
LAERTES OU
MAARJA MÖÖBEL OU
MARIVARI AS
MEENED OU
MKK GROUP AS
MOMENTUM EESTI OU
MOODULMÖÖBEL OU
MÖÖBEL EST OU
PHARMADULE OU
PINEA OU
PLAAT DETAIL OU
PW DETAIL OU
RAKISTE TEHAS AS
RAPALA EESTI AS
RIGOR OU
RILSON OU
ROMAN TAVAST OU
ROOTSI MÖÖBEL AS
S.S.VIGALA PUU OU
SAJAKORPI AS

SANDORES OU
SANGLA JUVEELISALONG AS
SARKOP AS
SARMET OU
SAVEKS GRUPP OU
SIRJE AS
STANDARD AS
STEELMAN OU
STERNOBERG OU
STIGMAR OU
STRUCTO INDUSTRY OU
SVERIX AS
T&T MANG AS
TARITVO AS
TARME AS
TARMEL AS
TIPTIPTAP OU
TK-TEAM AS
TNC COMPONENTS OU
TREWOD OU
TWINTON TRADE OU
UNIPLAST OU
VALGA GOMAB MÖÖBEL AS
VENTEX GRUPP OU
VEPAMON OU
VERMO AS
VIOLANTE MÖÖBEL OU

**RINGLUSSEVÖTT
RECYCLING**
ПЕРЕРАБОТКА УТИЛЬСЫРЬЯ

ACI INDUSTRIES EESTI METALS OU
ALVIGO AS
KUUSAKOSKI AS
LIPLAND OU
PLASTITEHASE AS
TALLINNA SEKTO AS
TOMA GROUP OU

**ELEKTRIENERGIA-, GAASI-, AURU-
JA KUUMAVEEVARUSTUS**
**ELECTRICITY, GAS, STEAM AND HOT
WATER SUPPLY**
**ЭЛЕКТРОСНАБЖЕНИЕ,
ОБЕСПЕЧЕНИЕ ГАЗОМ, ПАРОМ И
ГОРЯЧЕЙ ВОДОЙ**

AKRA MAJA OU
ASKOTERM OU
AVOTERM OU
EESTI ENERGIA AS
EPT ENERGIA OU
ESRO AS
FORTUM TARTU AS
GREENCOAL AS
LOO ELEKTER AS
PROFITEAM OU

TOILA V.V. AS
VKG ELEKTRIVÖRGUD OÜ
VÖRU SOOJUS AS

**VEEKOGUMINE, -PUHASTUS JA
JAOTUS**

**COLLECTION, PURIFICATION AND
DISTRIBUTION OF WATER**

**ВОДОСНАБЖЕНИЕ, ОЧИЩЕНИЕ И
РАСПРЕДЕЛЕНИЕ**

HAAPSALU VEEVÄRK AS
JÕGEVA VESI OÜ
MIRIDON OÜ
PAIDE VESI AS
PÄRNU VESI AS
TALLINNA VESI AS
VÖRU VESI AS

**EHITUS
CONSTRUCTION
СТРОИТЕЛЬСТВО**

A.P.E. ELEKTER AS
AATEMEES OÜ
AB TRUST OÜ
ABB AS
AEK OÜ
AESTON OÜ
AGIO EHITUS OÜ
AHJUTARVE OÜ
AIRFIX OÜ
ALEXTRIM OÜ
ALNUS OÜ
ALTOR PROJEKTID OÜ
AMAKS AS
AMATTI EHITUS OÜ
ANDROVER OÜ
AP EHITUS AS
APEST GRUPP OÜ
ARWAGIS OÜ
ASTERA AS
AUTOMAATIKA KESKUS OÜ
BALTI EHITUS SERVICE OÜ
BALTROS GEM GRUPP AS
BASIC PIPE SYSTEMS OÜ
BAUMERK GRUPP OÜ
BETONPÕRANDAD OÜ
BOVI GRUPP OÜ
BRAGI OÜ
BRONTE OÜ
BRUSTER OÜ
CENTVEB-PROJEKT OÜ
COMINTEC OÜ
CO-OP MARKET OÜ
DAGO EHITUS OÜ
DANVILLE OÜ
DEBRETA OÜ

DECORA EHITUS AS
DELTASTON OÜ
DNS FASSAADID OÜ
EBC EHITUS AS
EESTI ESM AS
EHITUSFIRMA RAND & TUULBERG AS
EHITUSKOMPAKT OÜ
EHTO OÜ
EIDERT OÜ
E-KATUSED OÜ
ELECTRUM AS
ELEKTRIMEES OÜ
ELEKTRITSENTRUM AS
ELEMENT EHITUS OÜ
ELIF AS
ELMIX PROJEKT OÜ
ELORA BALTIC OÜ
ELTAM OÜ
ELTEL NETWORKS ES AS
ELWO AS
EMET AS
ENNAK SEL AS
EPOPÖRAND-R OÜ
ERGE ARENDUS OÜ
ERIDAN GRUPP OÜ
E-SERVICE AS
ESMAR EHITUS AS
ESTCONDE-E OÜ
ESTSTONE OÜ
ET TOREL OÜ
ETRE AS
EUROCON OÜ
EUROKATUS OÜ
EUROVENTEST OÜ
EVIKO AS
FACIO AS
FAROVENT OÜ
FELITON OÜ
FERRIT KT OÜ
FIORD-INSENER AS
FLOCCOSA AS
FORT EHITUS OÜ
FRAAGOS GRUPP OÜ
GAROLD GRUPP OÜ
GAUR AS
GK EHITUS OÜ
GREENWING OÜ
GUTTENBERG EHITUS OÜ
H.P.EHITUSARENDUS OÜ
HAAPSALU RESTAURAATOR OÜ
HAKTEK OÜ
HANKEN OÜ
HANSAKATUSED OÜ
HARJU EHITUS AS
HARRY METALL OÜ
HAUSERS GRUPP OÜ
HEIDOMER OÜ
HELMHOLD OÜ
HOLLIGER GRUPP AS
HOTRONIC AS

HÄRMA EHITUS OÜ
IMALLI GRUPP OÜ
IMOKO OÜ
INKUTA EHITUS OÜ
INNECTO OÜ
IRBISTERO AS
IREST EHITUSJUHTIMISE AS
ISOREAL OÜ
ISTERMI OÜ
JAANI-TERP OÜ
JAKOTEKS AS
JART KONSULT AS
JKI EHITUS OÜ
JUSIAN OÜ
JÕGEVA EHITUS AS
JÄLLE JA KO AS
JÄRVA TEED AS
K & H AS
K&P EHITUS AS
KADARPIK JA KALJUMAE OÜ
KAEFER ISOLATSIOONITEHNIKA OÜ
KAGUMERK OÜ
KAI KLAASILÕIKUS OÜ
KAMEKO EHITUS OÜ
KANSTET OÜ
KARMIS-IISAKU OÜ
KASTOR GAAS OÜ
KATEVARA OÜ
KATUSETARK OÜ
KAURITS OÜ
KEKI EHITUS AS
KELLISTER OÜ
KEMEHH OÜ
KH ENERGIA-KONSULT AS
KINGDOM OÜ
KIVIOJA OÜ
KLIIMATEHNIKA AS
K-MOST AS
KOLLE AS
KURESSAARE EHITUS AS
KURG JA PUNNEK OÜ
KÜTE JA EHITUS AS
LASILA BETOON AS
LAVAD JA TELGID OÜ
LEMMINKÄINEN EESTI AS
LEVA AS
LEVEL AS
LEVIEHITUS OÜ
LIMBERGI EHITUSE OÜ
LINDAL ENTERPRISE OÜ
LINDREM AS
LIW EESTI BASSEINID OÜ
LÕHKETOOD OÜ
LÄHTE EHITUS AS
MAKSMI OÜ
MALEKO AS
MAMAKO OÜ
MARSALIS EHITUS OÜ
MARU EHITUS AS
MB SHOW SERVICES OÜ

MEGALET EHITUS OÜ
MEGARON-E AS
MENPLUSS OÜ
MERELÉN OÜ
MERKO EHITUS AS
MERKO TARTU AS
MIKROVAI OÜ
MIRREL JK OÜ
MISANTA OÜ
MOREEN OÜ
MORELSON OÜ
MR PORTAL OÜ
MUSTJÕE AUTO OÜ
MV EHITUSE OÜ
NCC OÜ
NOONERS OÜ
NORDECON INFRA AS
NORDECON INTERNATIONAL AS
NORDFOX OÜ
OMA EHITAJA AS
ONOTOR OÜ
OSTERLEY EHITUS OÜ
PAIDE MEK AS
PAIP AS
PALAMAR GRUPP OÜ
PARLENOF OÜ
PENOPE OÜ
PERI AS
PLUVO OÜ
PR BETOON OÜ
PRIMUS PR OÜ
PROFELD EHITUS OÜ
PRONTO GRUPP OÜ
PÕHJALA PUU TŪ
PÕLVA MAAPARANDUS AS
PÕLVA TEED AS
PÖZ AS
RAIMA OÜ
RAKE AS
RAKTOOM AS
REBUKO OÜ
REF EHITUSTOOD OÜ
REI GEOTEHNIKA OÜ
REIDER RP OÜ
REMOTEK EHITUS OÜ
RESTEH OÜ
RESTOR AS
REVOKSTA OÜ
RIHTI PROJEKT AS
RIS EHITUS AS
RITO ELEKTRITOOD AS
RIVERSIDE OÜ
ROHE-EESTI TANKLATEHNIKA OÜ
ROYALTEX OÜ
RSL EHITUS OÜ
RUUT EHITUSE OÜ
RÄNDUR PROJEKT OÜ
S.P.M.INVEST OÜ
SAARE EPT AS
SAARE EREK AS

SAHKAR TT OÜ
 SANPRO PLUS OÜ
 SANSERV AS
 SARENO ELEKTER OÜ
 SAVEKATE OÜ
 SAVI AS
 SECURITEC OÜ
 SEMUEHITUS AS
 SILINDIA OÜ
 SKANSKA EMV AS
 SKINEST EHTUS AS
 SMR TEED AS
 SOOJUSPUMP OÜ
 SOONE EHTUS OÜ
 SOREA GRUPP OÜ
 SOVEK AS
 STAKO DILER OÜ
 STARLEVEL OÜ
 STEELROOF OÜ
 SUJA EHTUS OÜ
 SUSTEEMKÜTE OÜ
 T.A.K. EHTUS OÜ
 TAFRIX OÜ
 TALLINNA TEEDE AS
 TALTER AS
 TANEL AS
 TARREST EHTUS OÜ
 TARTU EHTUS AS
 TARVECO OY EESTI FILIAAL
 TAVT OÜ
 TEEARU GRUPP OÜ
 TEEDE REV-2 AS
 TEE-ÄK OÜ
 TEHENERGO OÜ
 TEHO EESTI TEEHOOLDUS OÜ
 TELCO AS
 TELVE JA LAAR OÜ
 TEMIR AS
 TEMPER OÜ
 TENGEL AS
 TERASTEENUS OÜ
 TERMOISOLATSIOONID OÜ
 TERRAMARE EESTI OÜ
 TERRAT AS
 TESMAN AS
 TESTEM AS
 TET-KO OÜ
 THERM OÜ
 TIIT TRADE OÜ
 TIXER EHTUS OÜ
 TOMRA BALTIC OÜ
 TOVEKA OÜ
 TRAUTMAN GRUPP OÜ
 TREF AS
 TRIOPARTNER OÜ
 TRV KLIIMA AS
 TUISU OÜ
 TURMBERG OÜ
 TVS PARTNERID AS
 TÕRVA ELEKTER AS

UUS EHTUS RC AS
 UUSVENTO OÜ
 VALMAP GRUPP AS
 WALSEKTO OÜ
 VAN & MAR OÜ
 V-ARTAM GRUPP OÜ
 VECTA DESIGN OÜ
 VEERING OÜ
 VEETEE OÜ
 VEIKO RAUN OÜ
 VEKTRUS OÜ
 VENT GRUPP OÜ
 VERALUX EHTUS OÜ
 VESIROOS OÜ
 VET EHTUS GRUPP OÜ
 VIIMSI KEEVITUS AS
 VIKES PROJEKT OÜ
 VIRTEL GRUPP OÜ
 VIRU ELEKTRIK AS
 VIRU ELTO OÜ
 VISKARI AS
 VÕRUMAA TEEDE AS
 VÄLISVÕRUKUDE EHTUS OÜ
 VANDRA MP OÜ
 VÄNDRA TARE AS
 ÖUEMEISTER OÜ
 ÜLE OÜ
 YIT EHTUS AS
 YIT EMICO AS

**MOOTORSÕIDUKITE JA MOOTOR-
 RATASTE MÜÜK, HOOLDUS JA
 REMONT; MOOTORIKÜTUSE
 JAEMÜÜK**
**SALE, MAINTENANCE AND REPAIR
 OF MOTOR VEHICLES AND MOTOR-
 CYCLES; RETAIL SALE OF AUTOMO-
 TIVE FUEL**
**ПРОДАЖА, ОБСЛУЖИВАНИЕ И
 РЕМОНТ АВТО- И
 МОТОТРАНСПОРТА; РОЗНИЧНАЯ
 ПРОДАЖА МОТОРНОГО ТОПЛИВА**

2 G BALTIC COMPANY OÜ
 AASTA AUTO AS
 ABC MOTORS AS
 AKUANT OÜ
 ALEXELA OIL AS
 AMEERIKA AUTOTEENINDUSE OÜ
 AMSERV GRUPI AS
 ANDERON OÜ
 APERON AUTO AS
 ASCAR TALLINN AS
 ATOY AUTOMOTIVE OÜ
 AUSER AUTO AS
 AUTO 100 AS
 AUTO ONE OÜ
 AUTOKS GRUPP OÜ
 AUTOMEISTER AS

AUTORESURS OÜ
 AUTOSPETSIALIST OÜ
 AUTOTRANSPORT OÜ
 BAKT KAUBANDUS AS
 BALCO AS
 BALTEREX AS
 BALTIC TRUCK TRADE AS
 BAROS OÜ
 BASTET HOLDING OÜ
 BEN AT AS
 BENEFIT AS
 CAMEX KAUBANDUS OÜ
 CARRING AS
 CATWEES OÜ
 DECTRA OÜ
 E.T.V.A.VARUOSAD OÜ
 EESTI STATOIL AS
 ELKE AUTO AS
 ERITEHNIK OÜ
 ERMEL TRANS OÜ
 ESMARI LAEVAD OÜ
 ESTMOTOR OÜ
 EUROPARTS AUTODET AS
 EUROTRANS OÜ
 FLEXOIL OÜ
 GETZ EESTI AS
 HAAGISEKESKUS OÜ
 HAT-AUTO AS
 HINKUS AS
 INSENERI- JA TEHNIKAÜHISTU

REBELLA TüÜ
 INTERLAAGER OÜ
 ISOGREEN AS
 IV PLUS AS
 K.G.KNUTSSON AS
 KIA AUTO AS
 KLEERON OÜ
 KLEMET AS
 KOMMEST AUTO AS
 KÄSSBOHRER OÜ
 LARSEN KAUBANDUSE OÜ
 MADEN TRANS OÜ
 MADIS ABILINE FIE
 MALTEFOX OÜ
 MAMETA H OÜ
 MARGUS MURAKAS JA PARTNERID OÜ
 MARMORIN AS
 MATSKAWA OÜ
 MDM AUTO OÜ
 MELIT AP OÜ
 MERCANTILE GROUP AS
 MOKTER AS
 MORBELA OÜ
 NI MOTORS OÜ
 OIL TRADING ESTONIA AS
 OLEREX AS
 ORU ÄRI AS
 PROFILE VEHICLES BALTIC OÜ
 PROTYRE OÜ
 RENNEKS KAUBANDUS OÜ

RENOVAAR OÜ
 REVAL AUTO AS
 REVALBALT OÜ
 ROTAL-KAUBANDUSE OÜ
 SAKSA AUTO AS
 SAKU TEHNO AS
 SALOME AUTO AS
 SCANBALT TRAILER OÜ
 SCANIA EESTI AS
 SILBERAUTO AS
 SINITTA AS
 SKUBA EESTI OÜ
 SOEAUTO OÜ
 ZUBRORUS AS
 TELFER GRUPP OÜ
 TERMO EKSPRESS OÜ
 TOPAUTO AS
 TOPAUTO RAKVERE OÜ
 TOPAUTO TARTU AS
 TOYOTA BALTIC AS
 UNITED MOTORS AS
 VALLOOR AS
 VARSTA TARVIKUTE OÜ
 VEHO EESTI AS
 WESTENPARK OÜ
 VIKING MOTORS AS
 VOLVO ESTONIA OÜ
 VÄRVALTRANS OÜ
 Ü & A AS

**HULGI- JA VAHENDUSKAUBANDUS,
 V.A MOOTORSÕIDUKID JA MOOTOR-
 RATTAD**
**WHOLESALE TRADE AND COMMIS-
 SION TRADE, EXCEPT OF MOTOR
 VEHICLES AND MOTORCYCLES**
**ОПТОВАЯ ТОРГОВЛЯ И
 ПОСРЕДНИЧЕСТВО (ИСКЛ.
 АВТО- И МОТОТРАНСПОРТ)**

A.I.R. SPORT PROJEKT OÜ
 AALANG INVEST OÜ
 ABESTOCK AS
 ABLOY OY EESTI FILIAAL
 ABPLANALP ESTEE OÜ
 ACE TURUNDUS OÜ
 ACERRA OÜ
 ACG-NYSTRÖM EESTI OÜ
 ACO NORDIC OÜ
 ADDINOL MINERALÖL MARKETING OÜ
 AGENDA PRO AS
 AGOMETAL OÜ
 AGRIBALT AS
 AGRITRADING COMPANY OÜ
 AGROCHEMA EESTI OÜ
 AGROSILVA AS
 AGROSILVA KAUBANDUS OÜ
 AGROVARU AS
 AIDE AS

AIROT AS	BALTRECORD OÜ	DIMELA AS	ESTROBALT OÜ
AIT-NORD OÜ	BAMBONA AS	DIZAYN PIPE SYSTEM OÜ	ESVIKA ELEKTER AS
AJ TOOTED AS	BARONS HOLDING OÜ	DSN EHITUSMASINAD OÜ	ETAL GROUP AS
AKONE OÜ	BASSEINITEHNIKA AS	DUNKRI KAUBANDUSE AS	ETC KODU OÜ
AKS SISUSTUS OÜ	BATCOPLAST OÜ	DUNLOP HIFLEX OY EESTI FILIAAL	EURODELTA OÜ
AKSI AS	BAUER VEETEHNIKA OÜ	DUNVEN AS	EUROFIBRE OÜ
ALDRUM OÜ	BAUHAND EESTI AS	EB THERM OÜ	EUROFOTO OÜ
ALEXELA SILLAMAE AS	BE GROUP AS	ECOCOMFORT OÜ	EUROPANORAAM OÜ
ALEXELA TERMINAL AS	BECKER TRADING OÜ	ECOMATIC AS	EVAS B&P AS
ALFADENT AS	BEGORES AS	EEK TRADE AS	EXCELLENT GRUPP AS
ALFAFISH OÜ	BEIERSDORF OÜ	EEOVERALL EESTI AS	EXPERT ESTONIA AS
ALFAOIL OÜ	BELINOR TEXTILE OÜ	EERO AS	EXPORT MARKETING AS
ALGOL CHEMICALS OÜ	BENECOMBI OÜ	EESTI GAAS AS	EXXI AS
ALJANS COMPANY OÜ	BENEXON OÜ	EESTI SOOJUSTUSKESKUS OÜ	FAASION OÜ
ALKMAN OÜ	BENITO PUIT AS	EESTI TAASKASUTUSORGANISATSIOON	FEB AS
ALMERMEN OÜ	BERMET MANAGEMENT AS	EESTI TEKSTIIL AS	FEOFANIS OÜ
ALPHAGIS OÜ	BERNER EESTI OÜ	EFIPA AS	FERE OÜ
ALTIA EESTI AS	BESTMARKI SUURKOOKIDE AS	EFRAIM TRADING AS	FIFAA AS
ALUOJA OÜ	BESTMET TRADE OÜ	EKAROS P.V.M. AS	FILTER AS
ALVE OÜ	BEVI EST OÜ	EKSAR-TRANSOIL AS	FIXTEC AS
ALVORO OÜ	BIOTEHNIK OÜ	EKSTROM EESTI AS	FLAISIA OÜ
ANALTER OÜ	BJÖRNKLÄDER AB EESTI FILAAL	ELECTROLUX EESTI AS	FLOOR & SERVICE OÜ
ANDRESE KLAASI AS	BL TEHNIKA OÜ	ELGERTA ELECTRONICS OÜ	FLORA AS
ANIMULA OÜ	BOCHAKO EESTI OÜ	ELKE MOOBEL OÜ	FORAL OÜ
ANTOMIN AS	BOHADSTONE OÜ	ELPA I.E. OÜ	FORSMAN TEE AS
ANU AIT OÜ	BRADSTONE OÜ	ELSAMAR OÜ	FORWARD BÜROO OÜ
AP TRADING AS	BRANTA KANTSELEIKAUBAD OÜ	ELTERMO OÜ	FRAMECO OÜ
AR & AN OÜ	BRILLTEX OIL OÜ	ELUSTIIL OÜ	FRELOK AS
AREFONTE CHEMICALS GRUPP OÜ	BUDAMPEX AS	E-MARKET OÜ	FRIENDS TEXTILE OÜ
ARGORE AS	BUILDSERVICE OÜ	EMPRESSO KANGAD OÜ	FUGATA ELEKTRONIKA OÜ
ARIBASE OÜ	BVT PARTNERS OÜ	EM-SERV AS	FUJITSU SERVICES AS
ARKOGREN AS	CAMEL MOOBEL AS	ENDOORE OÜ	FURNICO OÜ
ARKTIK OÜ	CAPITAL INVEST OÜ	ENERGEL ESTONIA OÜ	FURNITUUR E. PERTTUNEN OÜ
ARPEKS KAUBANDUS AS	CASCO LIIMID OÜ	ENIMOR AS	G.S.G. METAL AS
ARROW ELECTRONICS ESTONIA OÜ	CE TEHNIKA OÜ	ENTRAMO AS	GAASIENERGIA AS
ARVENTE OÜ	CEMICEST OÜ	EPOL OÜ	GALI TUR OÜ
ARWEST OÜ	CLAIRE FOODS OÜ	EPP AS	GASPRE OÜ
ASALTO OÜ	CLEMCO BALTIC OÜ	ERAPABER OÜ	GEA WTT BALTICS OÜ
ASKA PABER OÜ	CLUBBY AS	ERGE KLIIMA OÜ	GENERAL DATACOMM INTERNATIONAL OÜ
ASPOKEM EESTI AS	COCOA & SUGAR BALTIC OÜ	ERGOFUR OÜ	GENETRADE EESTI OÜ
ASSA ABLOY BALTIC AS	COLLECTION TEAM OÜ	ERICSSON EESTI AS	GENNET LAB AS
ATLANTIC BALSVER AS	COMFORT AE AS	E-RIGONDA OÜ	GERHARD OÜ
ATTILA OÜ	CONCEPT PROJECTS OÜ	ERITERASTOOTED OÜ	GERMUND HULGI OÜ
AUMA EXPO AS	CONTROL AS	ERITRADE KODUKAUBAD OÜ	GLADIUS BALTIC OÜ
AVEKTRA OÜ	COOMOR KAUBANDUS OÜ	ERMES HOLDING OÜ	GLASMIR OÜ
AVERA-TRADING AS	CORTEX EESTI AS	ESFIL TEHNO AS	GLUTAGO OÜ
AVP INTEGRAL OÜ	COVERLAND EESTI AS	ESKNET AS	GOODLAND GRUPP OÜ
B.BRAUN MEDICAL OÜ	CRIMSON PLUS OÜ	ESPAK AS	GRAFEND OÜ
B4B OÜ	CURO VILJANDI OÜ	ESPAK PÄRNU AS	GRAIN MARKETING OÜ
BAHR PUMP OÜ	D.T.L. CONSUMER PRODUCTS EESTI AS	ESPE EESTI OÜ	GRANLUND OÜ
BALFORD CHEMICALS OÜ	DAIRYPAK OÜ	ESTAR EESTI KERGETÖÖSTUSE AS	GRAPE AS
BALFORD DISTRIBUTION OÜ	DATEL AS	ESTCOTTIMPEX OÜ	GROUND TRADING OÜ
BALTCONTROL OÜ	DAVENIS OÜ	EST-DOMA OÜ	GRUNDFOS PUMPS EESTI OÜ
BALTEM AS	DBB GRUPP OÜ	ESTGRAIN OÜ	GURMANS EESTI OÜ
BALTI KAUBAD JA TEENUSED AS	DBG TIMBER & STONE OÜ	ESTINGER OÜ	HADLER TL AS
BALTI KELLA AS	DEBORA GROUP LTD EESTI FILIAAL	ESTMET STEEL CENTRE OÜ	HAGELIN OÜ
BALTI PLAADIKAUBANDUSE AS	DECORA AS	ESTMOR SERVICE TRANSIIT OÜ	HALJAS AS
BALTIC ARMAMENTS OÜ	DELEESIA OÜ	ESTODES OÜ	HALLUS-E OÜ
BALTIC PULP AND PAPER OÜ	DEVI EESTI AS	ESTOSTEEL OÜ	HALMEK OÜ
BALTIMPEKS OÜ	DIGITAL EMOTIONS OÜ	ESTREMAN IMPEKS OÜ	

HALO PUMBAD OÜ	KADREMER OÜ	LEHOLA OÜ	METKALL OÜ
HALS TRADING AS	KAESER KOMPRESSORIT OY	LEIPURIEN TUKKU AS	METRIC OÜ
HAMMER SERVICE OÜ	EESTI FILIAAL	LEKTAR EESTI OÜ	METSAGRUPP OÜ
HAMMERJACK OÜ	KAIFEROS OÜ	LENDMUUSIK OÜ	MICRO ELECTRONICS TRADE OÜ
HANSA MEDICAL OÜ	KAJAX FISHEXPORT AS	LETOFIN AS	MITERASSA OÜ
HANTIK HULGIMÜÜK AS	KALANDUSE ÄRIAGENTUUR	LEVST OÜ	ML ARVUTID AS
HARDWOOD TRADING OÜ	MERLING OÜ	LIIMPUITTOODE OÜ	MOBEC AS
HAUGER OÜ	KALVERTON OÜ	LINEAR PROJEKT OÜ	MONOTAL AS
HEBRON OÜ	KANISE OÜ	LINNELA OÜ	MONTOLA OÜ
HEKATE AS	KANPOL AS	LINTMAN EESTI AS	MOREK IT OÜ
HELENS OÜ	KAPTEN GRANT OÜ	LOCOMOTIVE ENERGY SERVICE OÜ	MTS INTERNATIONAL OÜ
HELLENIC TRADE OÜ	KARLEV AS	LOGOMARK OÜ	MULTI METALL OÜ
HELM GRUPP AS	KASTORAM OÜ	LOGTEHNIKA OÜ	MUSKET OÜ
HENKEL BALTI OÜ	KATOMSK AS	LOKAATOR OÜ	MV KAUBAD AS
HESTHON AS	KAUBAPALL OÜ	LOODUSTOODE OÜ	MUNT GRUPP OÜ
HEWLETT-PACKARD OY EESTI FILIAAL	KAUPMEES & KO AS	LORE EESTI OÜ	NASON DAVIS EESTI OÜ
HJ-KAUBANDUSE OÜ	KBE AS	LTT AS	NAUTEX MARINE GRUPP OÜ
HNK ANALÜSITEHNIKA OÜ	KBM PHARMA OÜ	LUKEREN TRADING OÜ	NECTON FOODS OÜ
HOLMEN METS AS	KEEMIAKAUBANDUS AS	LUKOIL EESTI AS	NEFEXIM OÜ
HOLZLAND OÜ	KEILAR AS	LUKSTAL OÜ	NEREUS AS
HORECA SERVICE OÜ	KEMIRA GROWHOW AS	LUKU SERVICE OÜ	NESCO FISH OÜ
HUSQVARNA EESTI OÜ	KEMOTEX BIO OÜ	LWW TRADING OÜ	NEVOTEX EESTI OÜ
IBM EESTI OÜ	KENTEK EESTI OÜ	LÄÄNE AGROVARU OÜ	NIKANDER JA WIINIKKA EESTI AS
IITTALA AS	KERMET BALTIC OÜ	M.C.C.&PARTNERID AS	NORDFORT OÜ
IM ARVUTID AS	KETAL VÖRU OÜ	M.K.T. AS	NORDIC IMPORT OÜ
IMPEL OÜ	KEVENET OÜ	MAAG GRUPP AS	NORDIC SPORT EESTI AS
IMPERIAL TOBACCO ESTONIA OÜ	KIILTO EESTI OÜ	MAAKUTE OÜ	NORDTEX HOLDING AS
INDAUTO OÜ	KINTAR TRADING OÜ	MABELLE SPORT OÜ	NORES PLASTIC OÜ
INDEX GRUPI OÜ	KIRETEC OÜ	MACHINE TRANSPORT OÜ	NOR-EST WOOD AS
INDORE CHEMICAL OÜ	KL MOOBEL JA DISAIN OÜ	MAGNUM VETERINAARIA AS	NORLAB BALTI OÜ
INFAST OIL AS	KLIKO OÜ	MAJA TREIDING OÜ	NORPE EESTI OÜ
INFOTARK AS	KOLOMNA ENERGY SERVICE OÜ	MAKERING OÜ	NOTE PÄRNU OÜ
INNOVATIVE PACK SYSTEME OÜ	KOMPRESSORIKESKUS OÜ	MALMOND OÜ	NOVACLEANER OÜ
INTERALTUS OÜ	KONEKESKO EESTI AS	MALUX EAST OÜ	NOVARTIS PHARMA SERVICES
INTERCHEMIE WERKEN DE ADELAAR	KONWELL ES OÜ	MANGELBERT OÜ	INC. EESTI FILIAAL
EESTI AS	KORSONO OÜ	MANKLAIN OÜ	NOVATERRA OÜ
INTERFIRE OÜ	KRETUM OÜ	MANNIKS.COM OÜ	NOVATERRA TRADE AS
INTERFISH BALTI AS	KRIMELTE OÜ	MAP EESTI AS	N-TERMINAL GRUPP AS
INTERPAP AS	KRISS TRADING AS	MARK OIL OÜ	NUGIS AS
INTOPEX CHEMICALS AS	KRISTEN GRUPP OÜ	MARMET GROUP OÜ	OBO BETTERMANN OÜ
INTRAC EESTI AS	KRISTENI KÜTUSED AS	MARSTEN MARKETING AS	OFFICE ECONOMICUS AS
IS ENGINEERING SERVICE OÜ	KRK MOIGU OÜ	MARTVAL OÜ	OILSEEDS TRADE AS
IS MUSIC TRADING OÜ	KST BALTIC OÜ	MASS AS	OLLMANN GRUPP OÜ
ISIS MEDICAL OÜ	KULBERT AS	MAZEIKIU NAFTA TRADING HOUSE OÜ	OLYMPUS ESTONIA OÜ
ITALPAK OÜ	KULDKROON OÜ	MAX 123 AS	OMITRON OÜ
J&V OÜ	KUNGASS AS	MAXIMUS SPORT OÜ	OMUL-FOT OÜ
J.S. INSENERIBÜROO OÜ	KUNGLA DIALOOG AS	MBC TRADE OÜ	ONEMED OÜ
JAHIPAUN AS	KURSEN OÜ	ME GROUP BALTIC OÜ	ONNINEN AS
JAKARI MARINE OÜ	KUSTUTAJA OÜ	MECHELIN EESTI OÜ	OPTIKA & DIAGNOSTIKA OÜ
JALAJÄLG AS	KVETAS OÜ	MECRO AS	OPTILAND EESTI OÜ
JAVICAR OÜ	KÜLMAKESKUS OÜ	MEDIATO AS	OPTIMERA ESTONIA AS
JOHNSON & JOHNSON AB EESTI	L & S TRADING COMPANY OÜ	MEFO AS	ORBIS OY EESTI FILIAAL
FILIAAL	LAADUR OÜ	MEGABITT OÜ	ORIENTAL HOUSE OÜ
JOHNSON CONTROLS ESTONIA OÜ	LABORITEHNIKA OÜ	MEGASTAR AS	ORIOLA AS
JTI MARKETING AND SALES OÜ	LAINEKARP OÜ	MERGERON OÜ	OSILIA OÜ
JUKOTEC OÜ	LARGA OÜ	MERIGEN OÜ	OST STEEL AS
JUVEST BALTICA OÜ	LASREF AS	MERIS AS	OUTOKUMPU BALTIC OÜ
K & K TEKSTIILID OÜ	LAVESTA AS	MERITO OÜ	OVIT-VIRU AS
K KAUBANDUSGRUPP OÜ	LEGART GRUPP OÜ	MERX AS	OXO EESTI AS
K. LAURI JA KO OÜ	LEHEPUNKT AS	METEK PROFIL OÜ	OY GUSTAVSBERG AB EESTI FILIAAL

PAKARTE OÜ	RETTIG RADIAATOR AS	SLO EESTI AS	TRISTON OÜ
PAKENDIKESKUS AS	RICHTER GEDEON VEGYESZETY GYAR	SMC PNEUMATICS ESTONIA OÜ	TRUCKPARTS EESTI OÜ
PARIISI VEE AS	RESZVENYTARSASAG EESTI FILIAAL	SMS OÜ	TRUKIMAALM AS
PAROC AS	RITALEX GRUPP OÜ	SNT-GROUP EESTI OÜ	TTL CHEMICALS OÜ
PAULIG COFFEE AS	RIVIERA INTERNATIONAL AS	SOASEPA SEEMNEKAUBANDUSE OÜ	TULELAEV OÜ
PEIKKO EESTI OÜ	ROBERT BOSCH OÜ	SOLINFO OÜ	TÖSTUKIKESKUS OÜ
PENTAGRA OÜ	ROBOCOP OÜ	SPD OÜ	TÖÖRÕIVAKESKUS OÜ
PEPSICO EESTI AS	ROCHE EESTI OÜ	SPORTSERVICE OÜ	UDDEHOLM TOOLING EESTI OÜ
PERIMEX OÜ	ROCLA EESTI OÜ	STEN & CO OÜ	UKRAMET OÜ
PG EHITUS OÜ	ROLANDS MOISEJS OÜ	STENDER ESTONIA OÜ	UNIMAK GRUPP OÜ
PIILIA KAUBANDUS OÜ	RONDUM TREND OÜ	STORA ENSO EESTI AS	UNIVERSAAL OÜ
PILGRIM GROUP OÜ	ROYAL CAPITAL OÜ	STRATFORD OÜ	UNIVERSAL TRADING T.S. EESTI AS
PIPERON OÜ	RUNFOREST OÜ	SUN TIMBER OÜ	UPOFLOOR EESTI OÜ
PIREKA EESTI OÜ	S.P. OÜ	SV IZOLBET OÜ	UPONOR EESTI OÜ
PISTRİK I-V OÜ	SAAREK AS	SVEBA-DAHLEN BALTIC AS	URSALES OÜ
PIVOTEX BALTI OÜ	SAEMEISTER OÜ	SWECON AS	UTU POWEL AS
PIXTEL FOTO OÜ	SAINT-GOBAIN EHITUSTOOTED	SWEDISH TOOL OÜ	UWEKO AS
POLTI BALTI LIINIDE AS	EESTI AS	SVEIGER AS	V.G.A KAUBANDUS AS
POLÜMARK AS	SAKALA TÖÖSTUSAUTOMAATIKA AS	SWIPE EESTI OÜ	VAGA TEHNIKA EESTI OÜ
POLYTRADE OÜ	SAKSA UKS AS	SÖDERHAMN ERIKSSON EESTI AS	VAISTAR BALTIC OÜ
POSITIVE HOUSE OÜ	SALMECO OÜ	SYNNOVE FINDEN EESTI AS	VALIO EESTI AS
PRALINEE OÜ	SALONSHOP BALTIC AS	SYNTEMA AS	VALLIN BALTIC AS
PRENAR OÜ	SALVETE AS	SYSTEMAIR AS	VARMAPARTNER OÜ
PRIKE AS	SALVUS SALES OÜ	ZORAIDA OÜ	WATER BOYS SYSTEM OÜ
PRINTING PARTNERS OÜ	SAMERITE OÜ	T.EVERT OÜ	VBH ESTONIA AS
PRINTKONSULT OÜ	SANDMANI GRUPI AS	TABACALERA OÜ	VEIKAND AS
PROBEX OÜ	SANDOVAL OÜ	TALDENT OÜ	WELDEST OÜ
PROFELD EHITUSKAUP OÜ	SANDRIKO OÜ	TALGER-ELEKTROTEHNIKA OÜ	VELUX EESTI OÜ
PROFIIL PLUS AS	SANMAL OÜ	TALLINNA HULGIKAUBANDUSE	VENDOMAR AS
PROFOX TRADE AS	SAPA PROFILID AS	KESKUS OÜ	VENNAD-DAHL AS
PROMIX-MODEL OÜ	SAURIX PETROLEUM AS	TALLMAC AS	VERMSTOCK AS
PROPAAN AS	SB KESKÜTTESEADMED AS	TALLNERK GRUPP OÜ	VESITERM AS
PULEIUM OÜ	SCANTRANS AS	TAMEO MT OÜ	WHIRLPOOL EESTI OÜ
PUIUKESKUS AS	SCANVEST GRUPP OÜ	TAMREX OHUTUSE OÜ	VID-DOC EESTI OÜ
PÖLDMA KAUBANDUSE AS	SCHETELIG EV AS	TAMRO EESTI AS	VISSMANN SIA EESTI FILIAAL
QUADRI GRUPP AS	SCHMOLZ+BICKENBACH BALTIC OÜ	TANNI-VAKOMA OÜ	WIHURI AS
QUANTUM EESTI AS	SCHÜCO EESTI OÜ	TAPROBAN AS	VIIGARDI OÜ
RAIN AS	SEILBERG OÜ	TARTU TERMINAAL AS	VILPAK AS
RAMSON TRADE OÜ	SEMETRON AS	TATOLI AS	WILSTONE INTERNATIONAL AS
RANDESKO AS	SEMTU AS	TEEMU-E OÜ	VIPEX AS
RAPLAMAA TOOTJATE OÜ	SFINKS KN OÜ	TEET GRUPP OÜ	WIRTGEN EESTI OÜ
RASA TRADING COMPANY AS	SFK OÜ	TEHLAR AS	VISIOLINE OÜ
RASILL AS	SFS INTEC OY EESTI FILIAAL	TELDA OÜ	VOGLERS EESTI OÜ
RAUNING OÜ	SHISHI AS	TERAMET AS	VTA TEHNIKA AS
RAUPLAN BALTI OÜ	SIA CAPAROL BALTICA EESTI FILIAAL	TERASEKESKUS AS	VÄNDRA SAETERITUS AS
RAVITEE OÜ	SIDOSE SEADMETE OÜ	TERASKOMPANJON AS	VÄRV JA SEADMED OÜ
REFTEH OÜ	SIEMENS AS	TEVALO BÜROOTEHNIKA OÜ	ÄRIKSPERDI AS
REGINETT OÜ	SIGARI MAJA OÜ	TEXLIN OÜ	XTREME COMPUTING OÜ
REGNO GRUPP OÜ	SILASKO OÜ	THOMEKO EESTI OÜ	
REISSER TRADE OÜ	SILDEST OÜ	TIMMERMANN AS	
REKANDI GROUP OÜ	SILMANI ELEKTER AS	TOOL & TOOL OÜ	
REKLAAMIKINK OÜ	SILVA - AGRO AS	TOOM TEKSTIIL NONWOVENS OÜ	
REMEDIAM AS	SIMM OÜ	TOP GRAPHIC OÜ	
REMEXIM OÜ	SINKOSMEETIKA OÜ	TOPFLOOR AS	
RENDIPARK OÜ	SIRKEL FABRICS OÜ	TORGEL GRUPP OÜ	
RENEK KEMIA OÜ	SISUSTAJA AS	TRANSITAL AS	
REOLA GAAS AS	SKIVERS HIDES AS	TRAVESTON OÜ	
REPAL-E OÜ	SKS VÕRU OÜ	TRC HULGIKAUBANDUSE AS	
RESPOMAR OÜ	SLIIKO OÜ	TREILING OÜ	
RETA PUIT OÜ	SLJUSAAR OÜ	TRIDENS AS	

**JAЕКАUBANDUS, V.A
MOOTOR-SÕIDUKID JA MOOTOR-
RATTAD; ISIKLIKE TARBESEMETE
JA KODUMASINATE PARANDUS
RETAIL TRADE, EXCEPT OF MOTOR
VEHICLES AND MOTORCYCLES;
REPAIR OF PERSONAL AND HOUSE-
HOLD GOODS
РОЗНИЧНАЯ ТОРГОВЛЯ (ИСКЛ.
АВТО- И МОТОТРАНСПОРТ);
РЕМОНТ ЛИЧНЫХ ВЕЩЕЙ И
БЫТОВОЙ ТЕХНИКИ**

3 STEP IT OÜ
A.TAMMEL AS
AARDEMAA OÜ
ADVANCED SYSTEMS BALTIC OÜ
AGRILAND OÜ
AJD GROUP OÜ
ALFA GPS OÜ
ALFALEND OÜ
ALTOR-SAN OÜ
AMADEUS EESTI AS
ANGAAR AS
ANTTILA AS
ARHDISAIN OÜ
AVAKS OÜ
AVANS MKI OÜ
B.W.T.KING AS
BALTI FONOLUKK OÜ
BALTI ÄRI OÜ
BALTIC CHESS GROUP OÜ
BERITOR OÜ
BOSTIK AS
CADI EESTI OÜ
CORNETTE-KG OÜ
DMC DIRECT OÜ
EAST POLE OÜ
EG TACKLE TRADE OÜ
ELMATIK AS
ELVA BALTIC OÜ
ELVERIN AS
ENTER IT MARKET AS
ESTPLANT AS
ETMARK P.E. OÜ
FASHION GARDEN AS
FAV MET OÜ
FELDUM OÜ
FEMKER OÜ
FENNICA KÕOGI OÜ
FINNSAT BALTIC OÜ
FIRMAKINK OÜ
FISKOSTAR OÜ
FLORTO OÜ
GLANZ & GLAMUUR OÜ
GUSTO AS
HANSAB AS
HANSAS PLAADITURG AS
HEKTOR-LIGHT AS
HERMES PÄRNU AS

HISTORY & HERALDRY EUROPE OÜ
HOME ART OÜ
HUMANA SORTEEIMISKESKUS OÜ
INDOOR GROUP AS
INTERNO PLAADIMAJA AS
INTERSTUDIO OÜ
INTERVAL OÜ
IP DATA ESTONIA OÜ
ISKU MOÕBLI AS
ITAK OÜ
JAATA OÜ
JARE AS
JYSK LINNEN N FURNITURE OÜ
KARAMELLE OÜ
KAVIAL OÜ
KEMIFLORA AS
KILEKESKUS OÜ
KIRKE BOUTIQUE OÜ
KLIMAPLUS OÜ
KR KAUBANDUSE AS
KRIS GRUPP OÜ
KRISTJUHAN AS
KULLO OÜ
KUVART OÜ
LRF PRIVATE OÜ
LUKU-EXPERT OÜ
LUKUVANA OÜ
M.F. LEMING OÜ
MAASIKAS & KO OÜ
MALIO OÜ
MARKIT EESTI AS
MATKASPORT OÜ
MAURINO OÜ
MELKERSON OÜ
MELTIM OÜ
METAL EXPRESS OÜ
MICROSOFT ESTONIA OÜ
MINOTEC DC OÜ
MOBICOM AS
MONTONISSA OÜ
MS AUTO OÜ
MULTI-PROJEKT SISUSTUSE OÜ
MÕÖBLIAIT OÜ
MÕÖBLIMAJA AS
N&N INVEST GRUPP OÜ
NB QUALITY OÜ
NIC LOOMATARBED OÜ
NITTIS OÜ
ONOFF EESTI AS
ORIENT KONTORIKAUBAD AS
ORIFLAME EESTI OÜ
OTTENDER PLUS AS
PINTAVARI EESTI OÜ
PIONEERING RETAIL GROUP OÜ
PLAADIPUNKT AS
PRISMA PEREMARKET AS
PT MIKRO AS
R KIOSK EESTI AS
RADEMAR OÜ
RAHVA RAAMAT AS

RAUTAKESKO AS
RIMI EESTI FOOD AS
RONDEMOR OÜ
SAAM OÜ
SAARE AGROVARU AS
SAAREMAA TARBIJATE ÜHISTU TüÜ
SANINTER OÜ
SCHÖTTLI KESKKONNATEHNIKA AS
SERIGO ELEKTROONIKA OÜ
SERVEMET OÜ
SKANO OÜ
SKULSKI ENTERPRISES EESTI OÜ
SNM MÕÖBEL OÜ
SPANTAL OÜ
SPELETA AS
SPETSELEKTROODI AS
STANESTOR OÜ
STOCKMANN AS
SUVENIIRIKODA OÜ
SVS-L AS
TAAVI OÜ
TALLINNA KAUBAMAJA AS
TENTEST TRADE OÜ
TESTONA OÜ
TEVO KAUP AS
TIIMARI BALTIC AS
TW-VIP SALES OÜ
TÕORIISTA & TEHNIKA OÜ
TURI BEL-EST OÜ
UHTNA TALUTEHNIKA AS
UNOLIK OÜ
UR PRODUCTS AS
USA TOY S OÜ
VARVO OÜ
VAST OÜ
VIVAREC AS
WRIST.NET OÜ
VÄRVIKESKUSTE GRUPP OÜ
VÄRVIMEISTER OÜ

**HOTELLID JA RESTORANID
HOTELS AND RESTAURANTS
ГОСТИНИЦЫ И РЕСТОРАНЫ**

ALDERA HOTELL OÜ
ASKJU AS
ASTLANDA HOTELLI AS
ATLANT VII OÜ
ATSIKIVI OÜ
BORTER TRADE OÜ
CALISTO STUUDIO OÜ
CATERING SERVICE OÜ
DEMJEANOV AS
DESORAL OÜ
DOMINA MANAGEMENT AS
EASY STAY HOSPITALITY GROUP OÜ
EDENLAND OÜ
FRENS AS
GOHOTELS OÜ

JAANIOJA MÕIS OÜ
LIIVI KAUBAMAJA AS
MAHTRA TEENINDUSE AS
NORD REVAL APARTMENTS OÜ
NORDIC HOTELS OÜ
PERGO HOTELS AS
PINTMANN GRUPP OÜ
PROFOOD INVEST OÜ
PÜHAJARVE PÜHKEKODU AS
RED GROUP OÜ
REVAL HOTEL MANAGEMENT OÜ
SOKOTEL AS
STARMAKER OÜ
STRAND AS
SWEDEST MOTEL GROUP AS
THULELAND OÜ
TONY AS
TÖNU AAVASALU FIE
VALGE VILLA OÜ
VÄINAMERE TEENINDUS AS

**MAISMAAVEONDUS;
TORUTRANSPORT
LAND TRANSPORT; TRANSPORT VIA
PIPELINES
СУХОПУТНЫЕ ПЕРЕВОЗКИ**

A1 TRANSPORT OÜ
AA-VEOTELLIMISKESKUS OÜ
AHOLA TRANSPORT AB
ALISTAR GROUP OÜ
ALLANDO TRAILWAYS AS
ALPTER GRUPP OÜ
ALSPED OÜ
ALUKVIK OÜ
ANTAMO OÜ
ANTS & HEIMO OÜ
ARBALT OÜ
ARCO TRANSPORT AS
ASMARI VEOD AS
ASSOTRANS AS
ASS-TRANSPORT OÜ
ASTAR TRANSPORT AS
ATER AS
ATKO LIINID AS
ATV TRANSPORT AS
AUTOLINK VEHICLE LOGISTICS OÜ
AVA-EKSPRESS OÜ
AVANTI PLUS OÜ
AVATEKS AUTO AS
BALTLINK AS
BERTSCHI ESTONIA OÜ
BUSSIREISID OÜ
CAPLINE LOGISTICS OÜ
CARGOBUS OÜ
CONNECTIONSGROUP OÜ
DUOLAND OÜ
EDELARAUDTEE AS
EESTI RAUDTEE AS

ELSTERA AS
 ERATO OÜ
 ESTMARINE OÜ
 EST-TRANS KAUBAVEOD AS
 FELKMAN OÜ
 FRIGOLINE OÜ
 GERDO EESTI OÜ
 GRANEL OÜ
 GRT EESTI OÜ
 HAAB AS
 HAMILTON OÜ
 HANSATRANS OÜ
 HROMIUM OÜ
 HRX AS
 JTH EESTI OÜ
 KAROTRANS AS
 KEILA TRANS AS
 KIM JOHANSEN TRANSPORT OÜ
 KLG EESTI AS
 KMV AS
 KOPRA TRANSPORT OÜ
 KOSKEL AS
 KUNDA MOBIL AS
 LAJOS AS
 LAKUUN AS
 LEVIVEOD OÜ
 LEXTRANS OÜ
 LINTER-TRANSPORT AS
 LOSTTREASURE OÜ
 LÕUNATRANSPORT OÜ
 MELSUM OÜ
 MEP TRANS AS
 MNC TRANSPORT OÜ
 MOOTORREISI AS
 NARVA BUSSIVEOD AS
 NE-VA TRANS OÜ
 NORDCARRIER EESTI OÜ
 OMA AUTO OÜ
 OMNIBUSS AS
 P.A. TRAFFIC AS
 PARME TRANS OÜ
 PENSKO LOGISTICS EUROPE AS
 PINEKON OÜ
 PIT GROUP OÜ
 PROVINTSI TRANSPORT OÜ
 PÕHJATRANSPORT OÜ
 PÄRNU AUTO ETM OÜ
 RAKVERE AUTOBAAS OÜ
 REVALA AS
 RTS TRANSPORTS AS
 RUSSIAN ESTONIAN RAIL
 SERVICES AS
 SARUMAN INVEST OÜ
 SEBE AS
 SERVEKT AS
 SIMTRANS OÜ
 SKIPLINE PROCESSING OÜ
 T.R.TAMME AUTO OÜ
 TAURE AS
 TOPTRANS BALTIC OÜ

TRANS-BOOL OÜ
 TRANSHERMES OÜ
 TRANSLUX OÜ
 TRANSPORT INTERNATIONAL (EST) AS
 TRANSRING TARTU OÜ
 WESTFALL OÜ
 VILASTRA OÜ
 VIRU TRANS AS
 WIZARD LOGISTICS AS
 VKG TRANSPORT AS
 VOILA OÜ

VEETRANSPORT
WATER TRANSPORT
ВОДНЫЙ ТРАНСПОРТ

APL AGENCIES ESTONIA OÜ
 BALTIC SCANDINAVIAN LINES AS
 CMA CGM ESTONIA OÜ
 EESTI MERELAEVANDUS AS
 MANN LINES OÜ
 MARITIME TRANSPORT &
 AGENCIES OÜ
 MSC EESTI AS
 PKL AS
 SAARTE LIINID AS
 STARMARINE OÜ
 TRANSOCEAN EESTI OÜ
 TSCHUDI LOGISTICS AS

ÕHUTRANSPORT
AIR TRANSPORT
АВИАТРАНСПОРТ

AIRPROXY AS
 AVIES AS
 ESTONIAN AIR AS
 PAKKER AVIO AS
 SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM
 DENMARK-NORWAY-SWEDEN EESTI
 FILIAAL

**VEONDUSEGA SEOTUD JA VEON-
 DUST ABISTAVAD TEGEVUSALAD;
 REISIBÜROODE TEGEVUS**
**SUPPORTING AND AUXILIARY
 TRANSPORT ACTIVITIES; ACTIVITIES
 OF TRAVEL AGENCIES**
**УСЛУГИ, СВЯЗАННЫЕ С
 ПЕРЕВОЗКАМИ; ТУРАГЕНТСТВА**

ACE LOGISTICS ESTONIA AS
 AJALIKUR OÜ
 ALDENA SHIPPING OÜ
 ALPI EESTI OÜ
 AMISCO AS

APPLAFORD ES TRANSPORT &
 LOGISTICS OÜ
 AR AGENTUURI AS
 ASPERAAMUS OÜ
 ATT OÜ
 AVR TRANSSERVICE AS
 BALKAN TRANSPORT OÜ
 BALTI EKSPRESSREISID OÜ
 BALTI LOGISTIKA AS
 BALTIC LOGISTICS OÜ
 BALTIC TOURS AS
 BALTIC TRAVEL REISID OÜ
 BALTOSCANDIA TOURS OÜ
 BASTINI OÜ
 BCT AS
 BELOG OÜ
 BESTWAY GRUPP OÜ
 BEWESHIP EESTI AS
 BINEMS OÜ
 BITEST TüÜ
 BOMINFLOT ESTONIA AS
 BORINBERG OÜ
 BRIST OÜ
 BROKMAK OÜ
 C. STEINWEG TALLINN AS
 CARGO HANDLING AS
 CARGOTRADE OÜ
 CF & S ESTONIA AS
 COLUMBUS TRAVEL OÜ
 COMTOUR OÜ
 CONTIMER OÜ
 DBT AS
 DDP EST OÜ
 DENEESTI OÜ
 DIKSENT OÜ
 DINARO GRUPP OÜ
 DSV TRANSPORT AS
 EESTI LOOTS AS
 EESTINOVA OÜ
 EKLT OÜ
 EKSFRE OÜ
 EKSTRAN AS
 ESSENTA AS
 ESTEVE TERMINAL AS
 ESTINTOUR OÜ
 ESTMA OÜ
 ESTMARE LOGISTIKA OÜ
 EST-PAC OÜ
 ESTRATEL AS
 ESTREFRANSSERVICE AS
 EURODEK TRANSIIT OÜ
 EUROSPED OÜ
 FARGO LOGISTICS OÜ
 FASTWAY AS
 FERANT OÜ
 FERROLINE GRUPP OÜ
 FIESTA REISID OÜ
 FINNAIR OYJ EESTI FILIAAL
 FLINT KAUBANDUS OÜ
 FORWER LOGISTICS OÜ

FRESELLE AS
 GLOBAL MARINE SERVICES OÜ
 GREENCARRIER OÜ
 GROUPAGE CARGO SERVICE OÜ
 GRÖNOVIST SHIPPING AS
 HORIZON TRAVEL OÜ
 IK SPEDITOR GROUP OÜ
 INFLOT AS
 INTEGRAAL GRUPP OÜ
 INTERBALT MARITIME AGENCY OÜ
 INTEREXPRESS EESTI OÜ
 INTERLINK AS
 INTERNATIONAL BALTIC SERVICE OÜ
 INTOPEX AS
 ITELLA LOGISTICS OÜ
 KALEVA TRAVEL AS
 KAROL AS
 KAURITEL OÜ
 KEEPTRADE OÜ
 KESLOG AS
 KESTRALCONTINENTAL OÜ
 KOMERK AS
 LARS KROGIUS BALTIC OÜ
 LAUDON-S AS
 LENNULIIKLUSTEENINDUSE AS
 LIGNARIUS AS
 LINKOBALT OÜ
 MARITIME CARGO LOGISTIC EESTI OÜ
 MATKAEXPERT OÜ
 MECHLING GROUP OÜ
 MERKTRANS AS
 META-EKS SP AS
 MGT-BAAS OÜ
 MIIDURANNA SADAM AS
 MILSTRAND AS
 MIRAMIS AS
 MTF LOGISTICS AS
 MTT AS
 NAFTAAL AS
 NAUTEX-E OÜ
 NBI EKSPEDITSIONI AS
 NBI LOGISTIC AS
 NELGERON LOGISTICS OÜ
 NESCO AGENCY AS
 NT LOGISTIKA AS
 NT MARINE AS
 NTN EST AS
 OILIKEN BUNKERING AS
 OILTANKING TALLINN AS
 PAKTERMINAL AS
 PALDISKI SADAMATE AS
 PALGARDI KRAANA OÜ
 PANBAL AS
 PENTELLA OÜ
 PETROMAKS SPEDIITORI AS
 PRIVA SHIPPING COMPANY OÜ
 PUIIDUTALI OÜ
 PÄRNU REISIBÜROO OÜ
 REDLINK OÜ
 REFETRA AS

REISER OÜ
 REISEKSPERDI AS
 RENEWO AS
 RHENUS REVIVAL OÜ
 SCANAM TRANSPORT BALTICS OÜ
 SCANRAPID EESTI OÜ
 SCHENKER AS
 SEVEN SEAS SHIPPING OÜ
 SILSTEVE AS
 SILVIROM OÜ
 SIMEON TRANSPORT OÜ
 SIS INTERNATIONALE
 SPEDITIONS EESTI OÜ
 SIVEX INTERNATIONAL AS
 SKÜTTE OÜ
 STIVIS AS
 STIVTRANS AS
 ZAO EVROSIB-LOGISTIKA EESTI FILIAAL
 TALLINNA LENNUJAAM AS
 TALLINNA SADAM AS
 TALLSHIP OÜ
 TAURALT OÜ
 TESA LOGISTICS OÜ
 TOKKROOS AS
 TOPTOURS AS
 TRANSCOM AS
 TRANSIIDIKESKUSE AS
 TRAVEL IN TOURS OÜ
 TRAVEL LOUNGE OÜ
 UNIEVEEM EESTI AS
 UNION TRAVEL OÜ
 UPEX LS OÜ
 V.V.TRAVEL AGENCY OÜ
 WESTCARGO OÜ
 VIGOLIN AS
 VIP REISID OÜ
 VISTA SHIPPING AGENCY AS
 VITAMIIN OÜ
 VOLFRÖ AS
 VOLLERS TALLINN OÜ
 VONEL PLUSS OÜ
 VOPAK E.O.S. AS
 WORLD WIDE SUPPLY OÜ
 WRIS AS
 ÖNNERATAS OÜ

**POSTSIDE JA
 TELEKOMMUNIKATSIOON
 POST AND TELECOMMUNICATIONS
 ПОЧТОВЫЕ УСЛУГИ И
 ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ**

AA-SAT PROFESSIONAL OÜ
 ARVATO SERVICES ESTONIA OÜ
 AVEC EST OÜ
 DHL ESTONIA AS
 DPD EESTI AS
 EESTI ELEKTRONPOST AS
 EESTI POST AS

ELION ETTEVÕTTED AS
 ELISA EESTI AS
 EMT AS
 HABERST INFRA AS
 LEVIRA AS
 LINXTELECOM ESTONIA OÜ
 MULTIMEDIA CONSULTING
 INVESTMENTS EUROPA OÜ
 NETLEAD OÜ
 NORBY TELECOM AS
 NORDIC PARCEL OÜ
 PEMETEL OÜ
 TELE2 EESTI AS
 TELEEKSPERT AS
 TNT EXPRESS WORLDWIDE EESTI AS
 TOP CONNECT OÜ
 TV 3 AS
 WEB2 OÜ

**FINANTSVAHENDUS, V.A KINDLUS-
 TUS JA PENSIONIFONDID
 FINANCIAL INTERMEDIATION,
 EXCEPT INSURANCE AND PENSION
 FUNDING
 ФИНАНСОВОЕ ПОСРЕДНИЧЕСТВО
 (ИСКЛ. СТРАХОВАНИЕ И
 ПЕНСИОННЫЕ ФОНДЫ)**

AABER HOLDING OÜ
 ADDWISE CAPITAL AS
 ALFAKRATIA FINANCE AND
 CONSULTING OÜ
 BALTIC PROPERTY FUND OÜ
 BANK DNB NORD EESTI FILIAAL AS
 BIGBANK AS
 BPTAM ESTONIA OÜ
 BROADGATE CAPITAL OÜ
 CROSS HOLDINGS AS
 DANSKE BANK A/S EESTI FILIAAL
 DNB NORD LIISING AS
 EAST PARTNERS OÜ
 EESTI KREDIIDIPANK AS
 EKE INVEST AS
 ESTIKO AS
 EVLI SECURITIES AS
 FAKTO AS
 FINEST GROUP AS
 GENTEEL AS
 IMG KONSULTANT AS
 JKO OÜ
 KAVASS AS
 KREDIIDI JA EKSPORDI
 GARANTEERIMISE SIHTASUTUS
 LAENUKONTOR OÜ
 LUCRATUS OÜ
 MARDULA OÜ
 MARFIN PANK EESTI AS
 MONTERAY HOLDINGS OÜ
 NASDAQ OMX TALLINN AS

NORDEA BANK FINLAND PLC EESTI
 FILIAAL
 NORDEA FINANCE ESTONIA AS
 PAREX BANKA EESTI FILIAAL
 PÕLVAMAA HOIU-LAENUÜHISTU TuÜ
 RACING INVEST GROUP OÜ
 RK INVESTEERING OÜ
 SEB LIISING AS
 SEB PANK AS
 SWEDBANK AS
 SWEDBANK LIISING AS
 SYNEST OÜ
 TALLINNA ÄRIPANGA AS
 TRANSGROUP INVEST AS
 TRUST IN OÜ
 U.S. INVEST AS

**KINDLUSTUS- JA PENSIONIFONDID,
 V.A KOHUSTUSLIK SOTSIAALKIND-
 LUSTUS**

**INSURANCE AND PENSION FUNDING,
 EXCEPT COMPULSORY SOCIAL
 SECURITY**

**СТРАХОВЫЕ И ПЕНСИОННЫЕ
 ФОНДЫ (ИСКЛ. ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ
 СОЦИАЛЬНОЕ СТРАХОВАНИЕ)**

AAS GJENSIDIGE BALTIC EESTI FILIAAL
 AON EESTI KINDLUSTUSMAAKLER AS
 CODAN FORSIKRING A/S EESTI FILIAAL
 ERGO KINDLUSTUSE AS
 FENNIA MUTUAL INSURANCE
 COMPANY EESTI FILIAAL
 IIZI KINDLUSTUSMAAKLER AS
 MARSH KINDLUSTUSMAAKLER AS
 QBE KINDLUSTUSE EESTI AS
 SALVA KINDLUSTUSE AS
 SEESAM LIFE INSURANCE SE
 SEESAM RAHVUSVAHELINE
 KINDLUSTUSE AS
 VAGNER KINDLUSTUSMAAKLER AS

**FINANTSVAHENDUSE
 ABITEGEVUSALAD
 ACTIVITIES AUXILIARY TO
 FINANCIAL INTERMEDIATION
 ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЕ УСЛУГИ ПО
 ФИНАНСОВОМУ ПОСРЕДНИЧЕСТВУ**

EUREX CAPITAL OÜ
 FK TEENUSED OÜ
 GILD FINANCIAL ADVISORY
 SERVICES AS
 ICEGOLD OÜ
 INVESTMENT AGENCY OÜ
 KINDLUSTUSEST
 KINDLUSTUSMAAKLER OÜ
 KOBE INVESTMENTS AS

MERONA KINNISVARA OÜ
 MONEX OÜ
 PANKADE KAARDIKESKUSE AS
 PARSUM OÜ
 REGINVEST AS
 SEVENERT OÜ
 SP NAVITAS OÜ
 TAVID AS

**KINNISVARAALANE TEGEVUS
 REAL ESTATE ACTIVITIES
 НЕДВИЖИМОСТЬ**

ABT AS
 ANOVELA KINNISVARA OÜ
 ARAGORN OÜ
 ARCO VARA AS
 AREALIS AS
 ARTIG KV OÜ
 ARUZZA KESKUS OÜ
 ASPIN-TARTU OÜ
 ASTAROT OÜ
 BALTIC REAL INVESTMENTS OÜ
 CAMESTIX AS
 CELANDER EHITUS OÜ
 CITY CAPITAL OÜ
 COMBINENT OÜ
 DEVIAN INVEST OÜ
 DOMEN GRUPP AS
 E.L.L. KINNISVARA AS
 EAST POINT GROUP OÜ
 EESTI TALLEKS AS
 EGGERA OÜ
 EKE NORA OÜ
 EREL GROUP AS
 ESMA VARA AS
 FAUSTO AS
 FINDLAY PROPERTY INVESTMENT OÜ
 FINE KINNISVARA OÜ
 FORTAKI OÜ
 FULDER OÜ
 GMP INVESTEERINGUD OÜ
 HANSAKINNISVARA OÜ
 HARJU KEK AS
 HERMESE KINNISVARA OÜ
 HEXANOR OÜ
 HORMIGON AS
 IBE ESTONIA OÜ
 IDEAL KINNISVARA OÜ
 IKOSEN OÜ
 IWW INVEST OÜ
 JOHANNA KÕVA FIE
 JÕHVI TÕOSTUSPARK
 KAAMOS KINNISVARA OÜ
 KADAKA AIANDI AS
 KAWE PLAZA AS
 KC GRUPP AS
 KINNISVARABÜROO UUS MAA OÜ
 KINNISVARAEKSPERT TALLINN OÜ

KIRIKU VARAHALDUS OÜ
KIVA AS
KODALA OÜ
KODU GRUPP AS
KODUMAJAGRUPI AS
LASNAMAE TOOSTUSPARK AS
LEPA KAUBAKESKUS OÜ
LINNAKUJUNDUSE BÜROO OÜ
MANUTENT OÜ
MAVAM OÜ
MAXKINNISVARA OÜ
MERGO HOLDING OÜ
MORRISON INVEST AS
MSI GRUPP AS
MAO INVEST AS
NAROVA AS
NO REST INTERNATIONAL AS
OBER-HAUSI KINNISVARA AS
PAPINIIDI PROJEKT AS
PERFEKTA EESTI AS
PORT ARTUR AS
PRIIMO PUIT OÜ
PRO KAPITAL GRUPP AS
RECTUS VARA AS
REIDEN AS
REMINET OÜ
RIIGI KINNISVARA AS
RIIGIRESSURSSIDE KESKUS OÜ
RIME KINNISVARA AS
ROAD INVESTEERINGUD AS
ROCCA AL MARE
KAUBANDUSKESKUSE AS
ROTERRMANN GRUPP OÜ
ROTOS- KAUBANDUS OÜ
SANDESE HALDUSTEENUSTE OÜ
SAPLING CAPITAL OÜ
SCHLOSSLE HOTEL GROUP OÜ
SELVAAG EESTI OÜ
SEVE EHITUSE AS
SRV KINNISVARA AS
SURVEST OÜ
SUDA MAJA AS
ZIGMUND AS
TAALRI KINNISVARA OÜ
TALU MANAGEMENT GROUP OÜ
TALUMAA KINNISVARA HALDUS OÜ
TARMEKO KV OÜ
TARTU BIOTEHNOLOOGIA PARK AS
TARTU HANSAKESKUS OÜ
TERRA GRANDE OÜ
TERRA INVEST OÜ
TRIGON PROPERTY DEVELOPMENT AS
UUEMÕISA INVEST AS
VAIM JA VARA OÜ
VESTMAN KINNISVARA AS
VIIBURI KINNISVARA AS
VIISIK VARA OÜ
VIRU VARA KINNISVARA OÜ
WTC TALLINN AS
ÜLEMISTE CITY AS

**MASINATE JA SEADMETE
RENTIMINE OPERAATORITA JA
TARBESEMETE JA KODUMASINATE
VÄLJÄÜRIMINE
RENTING OF MACHINERY AND
EQUIPMENT WITHOUT OPERATOR
AND OF PERSONAL AND HOUSE-
HOLD GOODS**

**АРЕНДА СТАНКОВ И
ОБОРУДОВАНИЯ БЕЗ ОПЕРАТОРА;
АРЕНДА ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ
ТОВАРОВ И БЫТОВОЙ ТЕХНИКИ**

AVISION AS
BOMBONO OÜ
BRAVO ONE OÜ
CRAMO ESTONIA AS
DIKLERK OÜ
EVENTECH OÜ
EXPOGAMA OÜ
GAARLIG OÜ
IDEAL OÜ
INVARU OÜ
ITHAL-KRAANAD AS
KRAANA KAKS OÜ
KUMMER & PARTNER EESTI OÜ
LINDSTROM OÜ
MULTIVARA TRANSPORT OÜ
RAMIRENT AS
RENT 24 OÜ
RGB BALTIC OÜ
R-RENT OÜ
SIR AUTORENT OÜ
SPACECOM AS
TM PRODUKTSIOONI OÜ
UPSWING OÜ

**ARVUTID JA NENDEGA SEOTUD
TEGEVUS**

**COMPUTER AND RELATED
ACTIVITIES**

**КОМПЬЮТЕРЫ И
СОПУТСТВУЮЩАЯ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ**

AA ARENDUS OÜ
ABOBASE SYSTEMS AS
AKTORS OÜ
AMBIENT SOUND INVESTMENTS OÜ
ANDEVIS AS
ANDMEVARA AS
AQRIS SOFTWARE AS
ARUTEC OÜ
BAIT PARTNER OÜ
BALTIC HOTEL AND RESTAURANT
SYSTEMS OÜ
BCS INFRA AS
BCS ITERA AS
BEROLINA BALTIC OÜ

BMA GRUPP OÜ
CARLSMAN OÜ
CISCO SYSTEMS ESTONIA OÜ
COLUMBUS IT PARTNER EESTI AS
CRYSTAL SOLUTIONS OÜ
CV-ONLINE ESTONIA OÜ
CYBERNETICA AS
DATACATERING OÜ
DEVELOPERS TEAM OÜ
DIGIINFO SYSTEMS OÜ
EGOVERNANCE LABORATORY OÜ
ELIORI ÄRITARKVARA OÜ
EPICOR SOFTWARE ESTONIA AS
FERDIDA AS
FINESTMEDIA OÜ
FRUKT KUUBIS OÜ
GIRF OÜ
GREEN IT OÜ
HANSAWORLD ESTONIA AS
HELMES AS
ICEFIRE OÜ
ID SÜSTEEMIDE AS
IE TARKVARA OÜ
IKS TARKVARA OÜ
INFOVARA OÜ
INFOWEBI AS
INNOINVESTOR OÜ
IT GRUPP AS
ITMEES EESTI OÜ
LIEWENTHAL ELECTRONICS OÜ
LOGICA EESTI AS
M&T ELEKTROONIKA OÜ
MEDISOFT AS
MICROLINK EESTI AS
MIKARE BALTIC OÜ
MOBI SOLUTIONS OÜ
MS MICRO OÜ
MYSTERY GROUP OÜ
NEKSTOM OÜ
NEW VISION AS
NUTITEQ OÜ
OK INTERACTIVE OÜ
ONLINE MARKETING OÜ
ORACLE EAST CENTRAL EUROPE
LIMITED EESTI FILIAAL
PENTE TARKVARA OÜ
PROEKSPERT AS
REAALSÜSTEEMID AS
REGIO AS
RONDESARE OÜ
SAS INSTITUTE OÜ
SAURUSED OÜ
SERVICENET EE OÜ
SKRIINING AS
SMARTLINK GROUP OÜ
SOFTRONIC BALTIC AS
SPIN TEK AS
STALLION AS
TIETOENATOR EESTI AS
TILDE EESTI OÜ

TRILLIAN INFOSÜSTEEMID OÜ
UPTIME OÜ
USESOFT AS
WEBMEDIA AS
WISEMAN INTERACTIVE OÜ
VÕRGUVARA AS

**TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS
RESEARCH AND DEVELOPMENT
НАУКА И РАЗВИТИЕ**

ADEPTE OÜ
ASPER BIOTECH AS
CAMBREX TALLINN AS
EESTI MAAÜLIKOOOL
ELIKO TEHNOLOOGIA
ARENDUSKESKUS OÜ
IBCC HOLDING AS
KIVIRAND OÜ
LABAS AS
TALLINNA TEHNOLOOGIAPARGI
ARENDAMISE
VITAMARE OÜ

**MUU ÄRITEGEVUS
OTHER BUSINESS ACTIVITIES
ИНАЯ БИЗНЕС-ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ**

A & L ARHITEKTUURIBÜROO OÜ
A & L TEENINDUSGRUPP AS
A.KANGUST & PARTNERID OÜ
A.V.R.PROJEKT OÜ
AABENEST OÜ
AARE RAIGI ADVOKAADIBÜROO OÜ
AB BÜROO OÜ
ABCONSULT OÜ
ABSTRAKT OÜ
ACG INTERNATIONAL OÜ
ACTO EHITUSPROJEKT OÜ
AD ALTUM OÜ
AD REM TOLKEBÜROO OÜ
ADAM BD AS
ADVISIO OÜ
ADVOKAADIBÜROO AIVAR PILV AS
ADVOKAADIBÜROO AMOS OÜ
ADVOKAADIBÜROO BACHMANN &
PARTNERID OÜ
ADVOKAADIBÜROO CONCORDIA OÜ
ADVOKAADIBÜROO EVERSHEDS OTS &
CO OÜ
ADVOKAADIBÜROO GLIMSTEDT
STRAUS & PARTNERID OÜ
ADVOKAADIBÜROO HETA AS
ADVOKAADIBÜROO JAAK OJA OÜ
ADVOKAADIBÜROO KAIDO UDUSTE OÜ
ADVOKAADIBÜROO LAUS & PART-
NERID OÜ

ADVOKAADIBÜROO LEINO BIIN JA PARTNERID OÜ	ASTEROL EHITUS OÜ	ECKES-GRANINI EESTI AS	HEDMAN PARTNERS
ADVOKAADIBÜROO LEPPIK JA PARTNERID OÜ	ATRI INVEST OÜ	EDU KONSULTATSIOONID OÜ	ATTORNEYS-AT-LAW
ADVOKAADIBÜROO LEXTAL OÜ	AUDIITORBÜROO ELSS AS	EESTI GEOLOOGIAKESKUS OÜ	HEDOLINK OÜ
ADVOKAADIBÜROO LUIGA MODY HAAL BORENIUS OÜ	AUDIITORBÜROO ROY VAIMAND OÜ	EESTI KESKKONNAUURINGUTE KESKUS OÜ	HEIVAL OÜ
ADVOKAADIBÜROO MAGI, KRAAVI & PARTNERID OÜ	AUDIITORBÜROO SILVIA SIREL OÜ	EESTI KONJUNKTUURINSTITUUT AS	HELI RAIDVE TOOÕIGUSABI AS
ADVOKAADIBÜROO PAUL VARUL AS	AUDIITORFIRMA KLEA OÜ	EESTI METEOROLOOGIA JA HÜDROLOOGIA INSTITUUT	HELPIR OÜ
ADVOKAADIBÜROO POHLA & HALLMÄGI OÜ	AURE OÜ	EESTI NAITUSTE AS	HLB EXPERTUS AUDIT OÜ
ADVOKAADIBÜROO RAUDSEPP & CO OÜ	AW NEOON OÜ	EESTI TELEKOM AS	HOTCLASS OÜ
ADVOKAADIBÜROO RUUS, KOCH & VABAMETS OÜ	B.E.I.SURVEY OÜ	EESTI-TAANI KOMMUNIKATSIOONI OÜ	HR LOGISTICS OÜ
ADVOKAADIBÜROO SEPPIK & SIREL OÜ	B.I.A OÜ	EKSPODISAINI AS	HT MANAGEMENT OÜ
ADVOKAADIBÜROO SORAINEN OÜ	BACTERFIELD OÜ	ELAI GRUPP OÜ	HUMANA GRUPP OÜ
ADVOKAADIBÜROO TAMME & OTSMANN OÜ	BALKAN SOLUTION OÜ	ELDECO INSENERIBÜROO OÜ	I.M.C.S. EESTI AS
ADVOKAADIBÜROO TAPIO KINANEN OÜ	BALTI AUDIT OÜ	ELISOR AS	I.S.AUDIITORTEENUSTE OÜ
ADVOKAADIBÜROO TARK & KO AS	BALTI JUHTIMISKONVERENTS OÜ	ELKE GRUPI AS	IDA-VIRU ETTEVÕTLUSKESKUS
ADVOKAADIBÜROO V. KAASIK & KO OÜ	BALTIC INSPECTION ALEX STEWART AS	ELOPAK OY EESTI FILIAAL	IDEA AD AS
AE PROJEKTI INSENER OÜ	BALTIC MEZZANINE OÜ	ELREKO OÜ	IEG AS
AEGIS MEDIA CENTRAL SERVICES AS	BARONA EESTI OÜ	ELTEL NETWORKS AS	IN NOMINE OÜ
AEROMERK OÜ	BAV ENGINEERING OÜ	ELTRON AS	INDOORS OÜ
ÄF-ESTIVO AS	BCS KOOLITUS AS	EMOR AS	INGRID PROOSI ÕIGUSBÜROO OÜ
AGC FLAT GLASS BALTIC OÜ	BDA CONSULTING OÜ	EMPOWER AS	INNOPOLIS KONSULTATSIOONID AS
AHTI VAIN KONSULT OÜ	BDG HOLDINGS OÜ	ENERGOREMONT AS	INRESTAURAATOR PROJEKT OÜ
AIK-PROJEKT OÜ	BDO EESTI AS	ENTERIOR PARTNER OÜ	INSENERIBÜROO AKSIAAL OÜ
AIREL AS	BDP EESTI OÜ	EPC FINANCE OÜ	INSENERIBÜROO KPME OÜ
AKORD INKASSO OÜ	BIENVENIDO OÜ	EQUALYS OÜ	INSENERIBÜROO URMAS NUGIN OÜ
AKRIIBIA OÜ	BIZCONSULT OÜ	ERIFOON OÜ	INSPECTORATE ESTONIA AS
AKUKON OY EESTI FILIAAL	BK KONSULTANDID OÜ	ERIKAS VALDUSE OÜ	INSTIGO EESTI OÜ
ALARMNET AS	BLOOM OÜ	ERLAND OÜ	INTEREURO OÜ
ALIDOR OÜ	BREKKE BALTI OÜ	ERNST & YOUNG BALTIC AS	INTERLEX OÜ
ALLIKA ÕIGUSABI OÜ	BUCHEN INDUSTRIAL SERVICES	ESTIKO PLASTAR AS	INTERNATIONAL TESTING SERVICES OÜ
ALTERNATIIVMEEDIA OÜ	BULTAKUM OÜ	ESTKONSULT OÜ	INTERREGIONAL MARKETING CENTER
ALTEX MARKETING OÜ	BULDAKOVIDE JURIIDILISE BÜROO OÜ	ESTONIAN, LATVIAN & LITHUANIAN ENVIRONMENT OÜ	INTRUM JUSTITIA AS
ALVIN, RÖDL & PARTNER ADVOKAADIBÜROO OÜ	BUREAU VERITAS EESTI OÜ	EVENT MASTERS OÜ	INVENT BALTICS OÜ
AMC AMARIS AS	CENTRUMLINE OÜ	EVENTUS EA OÜ	ISLANTA OÜ
AMETRO PERSONALIRENT OÜ	CERRYN DESIGN OÜ	EXECUTIVE SEARCH BALTICS OÜ	ITELLA INFORMATION AS
AMHOLD AS	CHINEST GROUP OÜ	FAKTUM & ARIKO OÜ	ITHAL NÕUKOJA AS
AMMENDE VILLA CATERING OÜ	CHRISTIANSEN CONSULTING OÜ	FARMFREUND OÜ	IURING KONSULT OÜ
ANRICORP AS	CLEAR CHANNEL ESTONIA OÜ	FEANOR OÜ	IVETA MÄNDLA FIE
APTEEKIDE KOOSTOO AS	COCORICCO OÜ	FINANCE MANAGEMENT OÜ	JAAGOR GRUPP OÜ
AR TAHELEND OÜ	COFACE ESTONIA CREDIT MANAGEMENT SERVICES AS	FINANCIAL SERVICE COMPANY OÜ	JAJAA OÜ
ARC PROJEKT OÜ	COLLIERS INTERNATIONAL OÜ	FINANTSPLANEERIMISE OÜ	JM KAPITAL OÜ
ARCSOLUTION OÜ	CONTINUUM GROUP OÜ	FM CAPITAL CONSULTING AS	JT AGENTUUR OÜ
ARD HELLAMAA ÕIGUSBÜROO OÜ	CORPORE AS	FOSTRA ADVISE OÜ	JUGASTE, LIIVA JA SEIMANN OÜ
ARDI GRUPP AS	COSTAATIK PROJEKT OÜ	G4S EESTI AS	K & M PROJEKTIBÜROO OÜ
ARHIIVIKORRASTAJA OÜ	CSA PARTNERS OÜ	GATSBY KONSULTATSIOONI AS	K GRUPP TURVATEENUSED OÜ
ARHITEKTUURIBÜROO R-KONSULT OÜ	CUMULUS CONSULTING OÜ	GEO S.T. OÜ	KAAMOS EHITUS OÜ
ARIKO RESERV AS	CV KESKUS AS	GEODEESIA AP OÜ	KAARE VARA OÜ
ARISTA HRS OÜ	DAEMON OÜ	GEOMARK AS	KALEV LUIK FIE
ARISTATA OÜ	DANV-PI OÜ	GEOMETRIA OÜ	KERMON AS
ART KONVERENTSITEHNIKA OÜ	DELOITTE ADVISORY AS	GEOTEHNIKA INSENERIBÜROO G.I.B. AS	KESNA OÜ
ASITROM AS	DET NORSKE VERITAS EESTI OÜ	GVANDRON OÜ	KIVISILLA OÜ
ASSETS RMP OÜ	DGT OÜ	HAMBURG BÜROO OÜ	KIVISTIK CONSULT OÜ
	DISAINIBÜROO REMLINGER OÜ	HANSACONSULT OÜ	KL PARTNERS OÜ
	DISAREK OÜ	HARJU ETTEVÕTLUS- JA ARENDUSKESKUS	KNOW-HOW CENTRE OÜ
	DZIDRA OÜ	HEA TAVA OÜ	KOITEL PATENDI- & KAUBAMÄRGIBÜROO OÜ
	DUSSAN OÜ		KOMMUNAALPROJEKT AS
	ECE CAPITAL OÜ		KOOPIA KOLM AS
			KOOPIA NIINI & RAUAM OÜ

ECCOMEN MTÜ
 EESTI ESIMENE ERAKOSMEETIKAKOOL
 EESTI-AMEERIKA ARIAKADEEMIA AS
 EHITAJATE KOOLITUSKESKUS OÜ
 E-KATEDRAAL KOOLITUSKESKUS OÜ
 EMI EWT IDA-LÄÄNE KOOLITUS AS
 EMI KEELEKESKUS OÜ
 ERAAKADEEMIA NORD OÜ
 ERAHARIDUSKESKUS AS
 FINE MANAGEMENT OÜ
 GAASIKASUTUSKOOLITUS OÜ
 HEA ELU MÖTE OÜ
 HELVETIA BALTI PARTNERITE OÜ
 I STUDIUM
 INTERNATIONAL LANGUAGE
 SERVICES OÜ
 INVENT KONSULTATSIOON OÜ
 J.S. SEEDER KONSULTATSIOONID OÜ
 KARDIS OÜ
 KOOLITUSUJHISTU VAIN &
 PARTNERID KOOLITUSED
 LINGUAJET OÜ
 MARU KONSULTATSIOONIKESKUS OÜ
 MERCURI INTERNATIONAL EESTI AS
 MSCA AS
 OPTI PERSONALIARENDUS OÜ
 PLEKK-LIISU LIIKLUSKOOL OÜ
 PREISMANN KOOLITUS OÜ
 SELF II OÜ
 STUDIO LINGUA OÜ
 TALLINNA LASNAMÄE
 MEHAANIKAKOOL
 TALLINNA TEHNIKAKÕRGOOL
 TALLINNA TEHNIKAÜLIKOO
 TALLINNA TÖÖSTUHARIDUSKESKUS
 TALLINNA ÜLIKOO
 TARTU KUTSEHARIDUSKESKUS
 TARTU ÜLIKOO
 TJO KONSULTATSIOONID OÜ
 TÄIENDÕPPEKESKUS TEAVE OÜ
 UUS IDEE OÜ

**TERVISHOID JA SOTSIAAL-
 HOOLEKANNE**
HEALTH AND SOCIAL WORK
**ЗДРАВООХРАНЕНИЕ И
 СОЦИАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ**

CENTRALPHARMA
 COMMUNICATIONS OÜ
 FERTILITAS AS
 KAARLI HAMBAPOLIKLIINIK OÜ
 KARELL ARSTIKESKUS OÜ
 MEDICOVER EESTI AS
 MEDINET INTERNATIONAL
 TAASTAVA KIRURGIA KLIINIK AS
 TAASTUSRAVIKESKUS ESTONIA AS
 TAASTUSRAVIKESKUS SÕPRUS AS

**REOVEE JA PRÜGI KÕRVALDAMINE,
 LINNAPUHASTUS JMS TEGEVUS**
**SEWAGE AND REFUSE DISPOSAL,
 SANITATION AND SIMILAR
 ACTIVITIES**

**УСТРАНЕНИЕ СТОЧНЫХ ВОД И
 МУСОРА, ОЧИСТКА ГОРОДА И Т.П.**

ADELAN OÜ
 ARTEKO A.K. OÜ
 ATI GRUPP OÜ
 CLEANAWAY AS
 ECOPRO AS
 EESTI PAKENDIRINGLUS
 EKOGAISMA SIA EESTI FILIAAL
 EPLER & LORENZ AS
 JAAKSONI LINNAHOOLDUS AS
 KESTO OÜ
 LAIDEST OÜ
 PAIKRE OÜ
 SLOPS OÜ
 TALLINNA PRÜGILA AS
 UIKALA PRÜGILA AS
 UTILEEK OÜ
 WEEREC AS

**MUJAL LIIGITAMATA ORGANISAT-
 SIOONIDE TEGEVUS**
**ACTIVITIES OF MEMBERSHIP OR-
 GANIZATION N.E.C.**

ИНЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ

AUTODE MÜÜGI- JA TEENINDUSETTE-
 VÕTETE EESTI LIIT
 EESTI EHITUSETTEVÕTJATE LIIT
 EESTI ELEKTRI- JA ELEK-
 TROONIKASEADMETE RINGLUS
 EESTI ELEKTRITÖÖDE ETTEVÕTJATE
 LIIT
 EESTI INFOTEHNOLOOGIA JA
 TELEKOMMUNIKATSIOONI LIIT
 EESTI JAHTKЛУБИDE LIIT
 EESTI JÄÄTMEKÄITLITAJATE LIIT
 EESTI KALALIIT
 EESTI KAUPMEESTE LIIT
 EESTI LOGISTIKA JA EKSPEDEERIJUMISE
 ASSOTSIATSIOON
 EESTI MASINATÖÖSTUSE LIIT
 EESTI METSATÖÖSTUSE LIIT
 EESTI MÄETÖÖSTUSE ETTEVÕTETE LIIT
 EESTI MÕÖBLITOOTJATE LIIT
 EESTI PIIMALIIT
 EESTI PROJEKTIBÜROODE LIIT
 EESTI REHVILIIT
 EESTI RÕIVA- JA TEKSTIILIIT
 EESTI TERASEKAUBANDUSE LIIT
 EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT
 EESTI TURISMIFIRMADE LIIT
 EESTI-AZERBAIJANI KAUBANDUSKODA

HEREDITAS
 JÕGEVA LINNAVALITSUS
 M-RING
 SERTIFITSEERIMISKESKUS AS

**VABA AJA, KULTUURI- JA
 SPORDITEGEVUS**
**RECREATIONAL, CULTURAL AND
 SPORTING ACTIVITIES**
**ОРГАНИЗАЦИЯ СВОБОДНОГО
 ВРЕМЕНИ, УСЛУГИ КУЛЬТУРЫ И
 СПОРТА**

AA VISIOON STUUDIO OÜ
 ARHIVIKESKUS AS
 ARSIS OÜ
 BNS EESTI OÜ
 EESTI FIRMASPORT OÜ
 EESTI GOLFIKESKUS AS
 EESTI ILUTULESTIKUD OÜ
 EESTI KUNSTIMUUSEUM
 EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU
 EESTI RAHVUSRINGHAALING
 EGCC AS
 ELLAS AUDIT OÜ
 ESTIFILM PRODUCTION OÜ
 FILISART OÜ
 FILMMEES OÜ
 FILMIVABRIK OÜ
 GLOBAL MEDIA SYSTEMS OÜ
 KANAL 2 AS
 KAR-GRUPP AS
 KOGUVA KUNSTITALL OÜ
 MAURUM OÜ
 MC KASINOD AS
 OLYMPIC CASINO EESTI AS
 R & REEDE OÜ
 RAHVUSOOPEER 'ESTONIA'
 RIIGIETENDUSASUTUS EESTI KONTSERT
 TALLINNFILM AS
 TAUNO KANGRO
 SKULPTUURISTUUDIO OÜ
 TEATER VANALINNASTUUDIO
 TRIO LSL AS
 VON KRAHLI TEATER

MUU TEENINDUS
OTHER SERVICE ACTIVITIES
ПРОЧЕЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ

ELEN PUIDUTÖÖLEMISE AS
 EXPERT2EXPERT OÜ
 INTERTEK EUROLAB OÜ
 ROSETT OÜ
 SAARMAS AS

PEAKONTOR

Headoffice • Главная контора

Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn

Telephone: (+372) 604 0060 • Fax: (+372) 604 0061

E-mail: koda@koda.ee

TARTU ESINDUS

Tartu Office • Представительство в Тарту

Pikk 14, 51013 Tartu

Telephone: (+372) 744 2196 • Fax: (+372) 744 2197

E-mail: tartu@koda.ee

PÄRNU ESINDUS

Pärnu Office • Представительство в Пярну

Ringi 35, 80010 Pärnu

Telephone: (+372) 443 0989 • Fax: (+372) 443 0859

E-mail: parnu@koda.ee

JÕHVI ESINDUS

Jõhvi Office • Представительство в Йыхви

Pargi 27-203, 41537 Jõhvi

Telephone: (+372) 337 4950 • Fax: (+372) 337 4951

E-mail: idaviru@koda.ee

KURESSAARE ESINDUS

Kuressaare Office • Представительство в Курессааре

Tallinna 16, 93811 Kuressaare

Telephone: (+372) 452 4757 • Fax: (+372) 453 3122

E-mail: saare@koda.ee

www.koda.ee